



Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

Assooc. Prof. Dr. Muharrem YILDIZ

Philosophy and Religious Studies / History of Religions, fmuharremyildiz@gmail.com

Özet

Aynaroz, Güney doğu Avrupa'da, Yunanistan'ın Selanik şehrine bağlı Halkidiya' Yarımadasında, Sandra Parmakları diye bilinen ve Ege Denizi'ne doğru uzanan üç dar ve uzun yarımada'nın en üst koluna verilen isimdir. Manastırlar şehri olarak Bilinen Aynaroz'a, Rahip Athanasios tarafından konan bir yasakla yarımada'ya kadın ve her türlü dişi hayvanın, hatta "sakalsız" bir erkeğin bile girmesi yasaklanmıştır. Makale konusu olan bu çalışma Osmanlı döneminde Selanik Sancağı'na bağlı imtiyazlı bir bölge olan Aynaroz Yarımadası'ndaki manastır ve kilise hayatını incelemekte olup; araştırma açısından gerekli görülen Osmanlı tahrir defterlerinden birkaç manastır ve kilise vakfına da örnekler içermektedir. Osmanlı Devleti'ndeki dini müsamaha ve hoş görüşü, Dinler Tarihi Bilimi açısından dikkat çekmektedir. Geniş bir coğrafyaya yayılmış olan Osmanlı medeniyeti çok uluslu ve çok dinli bir mozaik oluşturmuştur. Gayri Müslimlere özellikle de Ortodoks dinine mensup Hristiyan gruplara gösterdiği Dini tolerans Osmanlı hukuk sistemi içinde zımmî hukukunu oluşturduğu bilinen bir gerçekliktir. Osmanlı, Ehlikitapça kutsal sayılan bütün mekânları koruma altına almıştır. Başta İstanbul, Kudüs ve Selanik olmak üzere gayri müslimlerden alınan her yerde bunun uygulamasını görmek mümkündür. Aynaroz yarım adası ve Manastırların bulunduğu Athos Dağı'nı da aynı minvalde muhafaza etmiş tahrir defterlerine kaydetmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aynaroz, Kadınsız Şehir, Kilise, Manastır, Keşiş, Athos Dağı, Ortodoks Dini

A Religious Tolerance and Democracy Example in The Ottoman Empire: The Monasteries of Aynaroz

Abstract

Aynaroz, located in Southeastern Europe, on the Halkidiki Peninsula belonging to the city of Thessaloniki in Greece, is the name given to the top branch of three narrow and long peninsulas extending towards the Aegean Sea, known as the "Fingers of Cassandra". A prohibition imposed by Priest Athanasios forbade the entry of women and all kinds of female animals, even "beardless" men, into Aynaroz, known as the city of monasteries. The subject of this article examines the monastery and church life in the Aynaroz Peninsula, a privileged region under the Sanjak of Thessaloniki

during the Ottoman period; and includes examples of several monastery and church endowments deemed necessary for research from the Ottoman land registers. The religious tolerance and tolerance in the Ottoman State is noteworthy from the perspective of the History of Religions Science. The Ottoman civilization, spread over a vast geography, formed a multi-ethnic and multi-religious mosaic. The religious tolerance shown to non-Muslims, especially Christian groups belonging to the Orthodox religion, is a well-known fact that formed the dhimmi law within the Ottoman legal system. The Ottomans protected all places considered sacred by the People of the Book. It is possible to see the implementation of this in all places taken from non-Muslims, especially in Istanbul, Jerusalem, and Thessaloniki. The Aynoroz peninsula and Mount Athos where the monasteries are located have also been recorded in the land registers asy preserved in the same vein.

Keywords: Aynaroz, City without Women, Church, Monastery, Monk, Mount Athos, Orthodox Religion

Giriş

Ortodoks kilise teşkilâtının, Türk hâkimiyetinden önce Roma İmparatorluğu'nun idarî yapısı içinde önemli bir yeri vardı. 4. yüzyılda İznik ve İstanbul (m.381) konsülleriyle Hristiyanlık meşrûiyet kazanmıştır. Dolayısı ile de devlet, kilisenin manevî desteğini arkasına almıştı. Bu iki konsül Ortodoks Hristiyanlık için akidenin temelini oluşturması bakımından oldukça önemlidir. Bunun karşılığında kilise de devletten büyük maddî destekler elde etmişti. Bizans'ta kilise ve manastırlar toprak işleyerek, her tabakadan dindar halkın yaptıkları bağışlarla veya vasiyetnâme yoluyla bıraktıkları miraslarla varlıklarını sürdürmüş, vakıflaşma şeklinde sahip oldukları büyük gelir kaynakları, kilise ve manastırların kudretini artırmıştı. Ortodoks Kilisesi'nin etkinliğini arttırmasında 8. yüzyılda Roma ve İstanbul kiliselerinin birbirinden ayrılmasının büyük önemi vardı¹

Kiliselere bağlı araziler, her ne kadar ilke olarak vergi ile yükümlü olsalar da bahşedilen imtiyazlar bu yükümlülükleri zedelediğinden, İmparator Nikephoros Phokas (M. 963-969) kilise ve manastır arazi ve müesseselerinin büyümesini önlemek amacıyla tahta çıkar çıkmaz hususî bir kanun çıkardı. Bu kanun manastırlara, kilise müesseselerine ve ruhânî şahıslara arazi tahsisini, ihtiyaç olmadığı hâlde yeni manastır ve kilise müesseselerinin kurulmasını yasaklarken, dindar kişilerin harap vakıf bina ve arazilerine nakit bağışında bulunmalarına mücade ediyorlardı. İmparator Phokas'ın suikaste uğramasından sonra tahta geçen İoannes Çimiskes (M. 969-976) mezkûr

¹ OSTROGORSKY, s. 44, 125-130, 309-312, 448-451; TTK. Ankara (1986); ALKAN, Mustafa: (2009), "Azınlık Vakıfları (Tarihi Arka planı, Hukuki Yapısı ve İç Analizi)", Akademik Dergi, C. 2, S. 4, (Yaz), s. 93-111. (2009).

kanunu kaldırdı.² Akdeniz havzasında manastır hayatının yaygınlaşmaya başlamasından itibaren, cemaatlerin sahip olduğu mülklere dair bir statüsü olması ve sahip olacakları imtiyazları, bir otorite altına alınması hususu hem yerelde ve hem de merkezi idarede bir tartışma konusu olmuştur.

İstanbul'un fethinden önce, Balkanlarda nüfuz sahibi olan manastır cemaatleri, bölgedeki en güçlü toprak sahipleri arasındaydı³ Anadolu'da Bizans topraklarında kurulan Selçuklu ve Osmanlı idareleri, kendi hâkimiyetleri öncesinde kurulmuş olan kilise ve manastırların haklarını tanıdılar. Öyle ki; Ermenilerin kilise ve manastırlara vakfettikleri köylere dair vakfiyelerin tamamı İslâm hukuk ve usulüne göre tertip edildiği belgelere yansımıştır.⁴ Hatta bu yüzden, Ebu's-Suud Efendi'nin Aynaroz'daki bazı uygulamaları, verdiği fetvalar kilise vakıflarının Osmanlı döneminde evlatlık vakıf statüsünde değerlendirildiği şeklinde yorumlansa da Müslüman ve gayri müslim vakıflarının büyük ölçüde aynı uygulamaya tâbi tutuldukları söylenebilir⁵.

Osmanlı Devleti'nde Havra, Kilise ve Manastırlarla ilgili politikalar; kaynağını, İslam hukukundan almıştır. Zimmîlerin ibadethaneleri ile ilgili hüküm ve uygulamalar din ve inanç özgürlüğü açısından hukukun bir parçasını oluşturmuştur. Medine vesikası ile Hz. Muhammed (s.a.s) Yahudilere dinlerini serbestçe yaşama hakkını tanımıştır. Bu konuda Medine sözleşmesi tarihin en önemli bir vesikasıdır. ⁶ Yine Necran Hristiyanlarıyla yaptığı zimmet anlaşması⁷ ile de onların

² Ostrogorsky, Georg: Bizans Devleti Tarihi (Çev: Fikret İşıltan), s. 44, 265-276; (1986).

³ KERMELİ, Eugene: "Ebu's-Suud'a Göre Kilise Vakıfları, Osmanlı Hukukundaki Teori ve Pratiği", (Çev. Ö. Özcan), VD, S. 34, Aralık), s. 165-175. (2010); Yıldız, Muharem: "Dinler Tarihi Yönüyle Şeyhülislam Ebussuud Efendi" s. 50, Journal of Quranic Studies and Modern Science (JQSMS), Volume 4, Issue 6, p. 19-63. (2022)

⁴ TURGUT, V.: Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2016, Yıl: 4, Cilt: 4, Sayı: 2, s. 203,233.; TURAN, Osman: Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi, c.2, s. 488-495, 6. Basım, İstanbul-1980.

⁵ ALKAN, Mustafa: "Azınlık Vakıfları (Tarihi Arkapları, Hukuki Yapısı ve İç Analizi)", Akademik Dergi, C. 2, S. 4, (Yaz), s. 93-111. (2009)

⁶ **Medine Sözleşmesinin** maddeleri kısaca şunlardır: "Medine'de yaşayan herkes eşit haklara sahip olacak ve eşit vatandaş olarak görülecek. Hiçbir topluluğun diğerlerine üstünlüğü olmayacak. Medine'de yaşayan her topluluk kendi yaşadığı çevreden sorumlu olacak. Yahudiler dinlerini serbest ve özgür bir şekilde yaşayacak. Medine'deki savaştan sonra herkes kendi giderlerini karşılayacak. Medine'deki tüm anlaşmazlıkların çözümü için Hz. Muhammed'e başvurulacak. Medine'ye dışarıdan saldırı gelirse, tüm topluluklar birlikte savaşıyor ve şehri savunacak. Müslümanlar ve Yahudiler barış içinde yaşayacak. Topluluklar birbirlerinin dinine saygı gösterecek. Yahudiler ile Müslümanlar arasında herhangi bir anlaşmazlık olursa, hakem olarak Hz. Muhammed seçilecek. Hz. Muhammed'(s.a.s) den izin almadan Yahudilerden hiç kimse sefere çıkmayacak. Medine içinde savaş yasaklanacak. Toplum içinde tecavüzcülük ve bozgunculuk yapılmayacaktır. Böyle bir durum yaşanırsa, toplumdaki herkes birlikte cephe alınacak."

⁷ Resûl-i Ekrem'in, İslâmiyet'e girmeyi veya cizye ödemeyi teklif eden mektubunu alan Necran hristiyanları 9 (631) yılında Medine'ye bir heyet gönderdiler. Resûlullah bunları Müslümanlığa davet edince heyetin reisi Ebû Hârise, "Biz senden önce müslüman olduk" dedi. Hz. Peygamber domuz eti yemeleri, haça tapmaları ve İsa'yı Allah'ın oğlu kabul etmeleri sebebiyle İslâmiyet'i benimsemiş sayılamayacaklarını bildirdi. Bunun üzerine heyet mensupları İsa'nın babasının kim olduğunu sordular. Kaynakların belirttiğine göre Resûl-i Ekrem bu soruya hemen cevap vermemiş, kısa bir müddet sonra da Âl-i İmrân süresinin ilk seksen âyeti nâzil olmuştur. Bu âyetlerde Hristiyanlık hakkında bilgi verilmekte, İsa'nın babasız olarak dünyaya gelişine Âdem'in annesiz ve babasız olarak yaratılışı örnek gösterilmekte, daha sonra da mübâhele âyeti yer almaktadır: "Artık bu bilgilerden sonra İsa'nın şahsiyeti ve gerçeğin mahiyeti hakkında sizinle tartışmaya kalkışacak olanlara de ki: Gelin, sizler ve bizler dahil olmak üzere siz kendi çocuklarınızı, biz de kendi çocuklarımızı, siz kendi kadınlarınızı biz de kendi kadınlarımızı çağıralım, sonra cânu gönülden dua edelim de Allah'tan yalancılar üzerine lânet dileyelim." Hz. Peygamber mübâhele âyetinin nüzûlünden sonra Hasan, Hüseyin, Fâtıma ve Ali ile birlikte Necran heyetinin yanına gitti; ilgili âyetleri okuyarak kendilerini mübâheleye davet etti. Necranlılar kısa bir

mâbetlerinin Allah'ın ve Resulü'nün koruması altında olduğunun deklare edildiği islami kaynaklarda belirtilmektedir⁸. Buna rağmen Hz. Peygamber ve dört halife döneminde yeni kilise ve havra yapımına izin verilip verilmediğini gösteren doğru ve net bir belge veya ifade yoktur. Ancak, Emevi ve Abbasi devirlerinde yönetimce; bazı yeni kurulan şehirler dâhil olmak zere, kilise ve manastır yapımına izni verilmiştir⁹.

Bu imtiyaz niteliğinde verilen haklar, imtiyazlar kaynağını Kur'an ve Sünnetten almaktaydı. Nitekim Bakara suresinin 256. Ayetinde belirtilen *"Dinde zorlama yoktur. Doğru yol, sapıklıktan, hak batıldan ayrılıp belli olmuştur. Artık kim tağutu reddedip Allah'a iman ederse, işte o, kopması mümkün olmayan en sağlam tutumağa yapışmıştır. Allah her şeyi iştir, bilir."* ayetiyle Dini tercih, kişinin kendi tercihidir.

Dinin özelliği zorlamak değil, bilakis zorlamadan baskı yapmadan kişinin kendi hür ve özgür iradesi ile dini inanç ve tercihi esastır ve asıldır. Buna kaynaklık eden yine Kur'anın ifadesiyle Yüce Yaratıcı *"Eğer Senin Rabbin dileyseydi, dünyada ne kadar insan varsa hepsi imana gelirdi. Ama bunu irade etmedi. Şimdi sen mi, imana gelsinler diye insanları zorlayacaksın?"*¹⁰ buradan da anlaşıldığı üzere Allah (c.); insana seçme ve tercih hakkını vermiştir. İnanç özgürlüğü bağlamında kendi hâline bırakılan kişi için; Yüce Allah peygamberine şöyle buyurur: Artık *"(Ey Resulüm!) De ki: "İşte Rabbiniz tarafından gerçek (din) geldi. Artık dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin." Şu da bir gerçektir ki Biz o zalimlere, duvarları kendilerini çepeçevre kuşatmış olan*

istişareden sonra Hz. Muhammed'in peygamber olma ihtimalini göz önünde bulundurarak mübâheleye cesaret edemediler. (Mustafa Fayda; Mübâhele Maddesi, İslam Diyanet V.Ansiklopedisi.) Hatta Necran Hristiyanlarının başpapazı şunları söyledi: *"... Ey Hristiyanlar, ben karşımda öyle yüzler görüyorum ki, eğer Allah'tan bir dağı yerinden oynatmayı isteseler, Allah o dağı yerinden oynatır. Sakın onlarla mübâheleye, karşılıklı lânetleşmeye kalkışmayın ki, aksi takdirde yok olursunuz ve yeryüzünde bir tek Hristiyan kalmaz."* Bunun üzerine *"Bizim Araplarla savaştığımız gücümüz yok. Biz sizinle, bize saldırmaman ve bizi dinimizden dönmeye zorlamaman şartı ile barış anlaşması yapmak istiyoruz dediler ve bunun zerine bir anlaşma yaptılar, anlaşma şartları ise; "bu anlaşmanın şartı olarak sana bin tanesi safer ve bin tanesi recep ayında olmak üzere yılda iki bin top kumaş elbise ile otuz tane demirden yapılmış normal zırh vermeyi taahhüt ediyoruz"* Allah Resulü anlaşma sonunda *"Nefsime kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, helak olmak, Necran halkının üzerine inmek üzereydi. Eğer lânetleşselerdi (mübâheleye, karşılıklı lânetleşmeye girseydiler) Necran halkı çarpılarak maymunlara ve domuzlara dönüşeceklerdi. Vadileri tutuşup üzerlerine ateş yağdıracaktı. Necran bölgesinin halkı, ağaç tepelerindeki kuşlara varıncaya kadar, yok olacaktı. Hristiyanların üzerinden bir yıl geçmeden hepsi helâk olacaktı."* Buyurdu. (Tefsir-i Kebir, Fahr-i Razi, c.8, s.85). Bu anlaşma üzerine Necranlılar ülkelerine döndüler.⁸ AKMAN, Mehmet: "Kilise", DİA, C. 26, Türkiye Diyanet Vakfı, s. 16-18. Ankara -2002; KOYUNCU, Aşkın "Osmanlı Devleti'nde Kilise ve Havra Politikasına Yeni Bir Bakış: Çanakkale Örneği", Çanakkale Araştırmaları Türk Yılı, Yıl: 12, S. 16, (Bahar), s. 35-88. (2014),

⁹ KENANOĞLU Macit (2004), Osmanlı Millet Sistemi: Mit ve Gerçek, Klasik Yay., İstanbul. "Osmanlı Hâkimiyetinde Aynoroz Yarımadası'ndaki Kilise ve Manastırlar" Journal of Politics, Economics and Management, s.234, Year: 4, Volume:4, Issue:2, 2016.; Aşkın Koyuncu: "Osmanlı Devleti'nde Kilise ve Havra Politikasına Yeni Bir Bakış: Çanakkale Örneği", s.36-37, (2014); Nuran Koyuncu, "Osmanlı Devleti'nde Gayrimüslimlerin Din ve Vicdan Hürriyetleri Bağlamında Mâbedlerin Hukuki Statüsü", Çanakkale Araştırmaları Türk Yılı, Yıl: 12, S. 16, (Bahar), s. 35-88. Adalet Yayınları, Ankara- 2014.

¹⁰ Yunus 10/99.

*müthiş bir ateş hazırladık. Eğer susuzluktan feryad edecek olurlarsa kendilerine erimiş maden gibi yüzleri haşlayan bir su verilir. O ne fena bir içecektir ve cehennem ne fena bir barınaktır!”*¹¹ Bu ayetle aynı zamanda insana tercih yaparken doğru ve isabetli bir tercih yapması konusunda da - tercihinin sonucuna göre- dikkatli davranması gerektiğine de vurgu yapmıştır.

Devamla bir başka ayette insanların dini inançlarını yaşayabilmeleri için tevhit yolunun yolcularının önüne çıkabilecek engelleri de yok etmek için Yüce yaratıcı bir takım yardımlarla o muvahhid müminleri himayesi altına almıştır. Bunu teyid eden bir ayette şöyle ifade edilmektedir: *“O müminler ki tamamen haksız yere, sırf “Rabbimiz Allah’tır” dediklerinden ötürü yerlerinden yurtlarından kovulmuşlardı. Eğer Allah insanların bir kısmının zararını diğer bir kısmı ile savmasaydı manastırlar, kiliseler, havralar ve Allah’ın adının çok anıldığı mescitler yıkılır giderdi.”*¹² Görülüyorki tarih boyunca Allah’ın Dinine yardım edene Allah da elbette yardım edecektir. Muhakkak ki Allah pek kuvvetlidir, mutlak galiptir.

İslam hukukunda bir beldedeki gayr-ı müslim mâbetlerinin statüsü, beldenin sulhen veya anveten İslam hâkimiyetine girişine bağlı olarak değişmektedir. Sulhen teslim olan şehirlerde mâbetlerin muhafazası genel bir kuraldı. Sultan’ın yeni kilise veya havra yapımına izin verdiği durumlar olsa da genel olarak bu onaylanan bir durum değildi. Bu konuda Hanefî mezhebinin görüşü açıktır.¹³

Müslümanlar tarafından yeni kurulan şehirlerde de İslam fukahâsı arasında kilise ve havra ihdasının caiz olmadığı kanaati hâkimdir. Şehirden uzak gayr-ı müslimlerin yoğun yaşadığı köylerde ise, yeni mâbet inşa edilebileceği görüşü yaygındır.¹⁴ Osmanlı Devleti’nde Hanefî mezhebi benimsendiği için kilise, havra ve manastırlar konusunda Hanefî fıkhi esas alınmıştır. İslam hukukuna göre fetih yoluyla ele geçirilen şehirlerde bulunan kilise ve havralar da yıkılmaz ve tahrip edilmezdi. Ancak, bunların mâbet olarak bırakılıp, Kuran’da din ve vicdan özgürlüğü ayetlerle güvence altına alınmıştır.¹⁵ Ayrıca, Hacc suresi 40. Ayetinde *“Allah insanların bir kısmını diğerleriyle savmasaydı, içinde Allah’ın adı çokça zikredilen manastırlar, kiliseler,*

¹¹ Kehf 18/29,

¹² Hac; 22/40.

¹³ GRADEVA, “Ottoman Policy towards Christian Church Buildings”, Etudes Balkaniques, No. 4, s./pp. 15-36. (1994), ; Akman, a.g.e, s. 134; A. Koyuncu, a.g.e, s. 39; N. Koyuncu, a.g. mkl. s.40).

¹⁴ KOYUNCU A., a.g.mkl, s. 37-39; N. Koyuncu, a.g. e, s.41.

¹⁵ BAKARA 2/256; YÜNUS 10/99; KEHF 18/29; HACC: 22/40.

havralar ve mescidler yıkılıp giderdi.” İlahi buyruğuyla mabetlerin koruma altına alınmasını istemiştir.

Osmanlı Hâkimiyeti zamanında Aynoroz Yarımadası’ndaki Kilise ve Manastırlar kendi hâline bırakılıp bırakılmayacağı konusu ihtilaflıdır. Fetih sonrasında Yeni kilise ve havra yapımına ise hiçbir şekilde müsaade edilmediği ve bu konunun hukuki bir zemine oturtulduğu arşivlere baskıldığında görülecektir. Bu husus Hanefî fihkına da konu olmuş ve ona göre sultan, kilise ve havraları mâbet olarak bırakabileceği gibi camiye çevirebilir ya da mesken olarak kullanılmasına karar verebilirdi. Ayrıca, Sultan, gayr-ı müslimlerin ellerinde bırakılan mâbetlerin tamirine ve müceddeden inşasına izin verme yetkisine sahipti, ancak mâbetlerin başka yere nakledilmesi yasaktı. Diğer bir fıkhi görüş; Şafî ve Hanbelî fıkıhçılarına göre Ehl-i Kitap mâbetlerine dokunulmaz ve kullanım tarzı değiştirilmezdi. İbnü’l-Kâsım gibi bazı Mâlikî hukukçularına göre ise, devlet başkanının maslahata uygun bulması hâlinde anveten alınan şehirlerde dahi yeni kiliselerin inşası mümkündü¹⁶. Bu konuda, Osmanlı Devleti’nin ilk şeyhülislamlarından biri olan Molla Hüsrev ve Osmanlı hukukunun önemli şahsiyetlerinde biri olan İbrahim ElHalebî de Hanefî hukuku ile aynı mealde görüşler ileri sürmüşlerdir. ¹⁷

Aynaroz



¹⁶ AKMAN, 1996:135-137; Kılıç, a.g.e, s. 78; N. Koyuncu, a.g.mkl. s. 38, 40.(2014)

¹⁷ KILIÇ, Muharrem (2009), “Osmanlı Fetvâ Literatüründe Gayrimüslimlere Tanınan Din ve İbadet Özgürlüğü Fetâvâ-yı Ali Efendi Örneği”, İslâm Hukuku Araştırmaları Dergisi, S. 13, s. 63-82. (2009); A. Koyuncu, a.g.e, s.105; N. Koyuncu, a.g. mkl. s.44, (2014)

Yunanistan'ın Selanik Kenti yakınlarında "Kassandra Parmakları" diye tanımlanan ve Ege Denizi'ne uzanan üçlü yarımada bölgede ilgi uyandıran bir mekândır. Burası turizmin geliştiği önemli bölgelerden biridir. Bunlardan en doğusunda olan parmak yarımada, deniz kıyısından başlayıp içeriye doğru çeşitli sarp vadilerden oluşur, iki bin metreyi aşan bir yüksekliğe ulaşır. Konumuzu teşkil eden Aynoroz Yarımadası'nın tarihi ve coğrafi özelliklerine bakıldığında burada bulunan dağın yüksekliğinin eskiden beri dillere destan olduğu, dağların tepelerinden Girit ve İstanbul'un bile uzaktan farkedilebildiği söylenir. Dağın en tepesinde bulunan küçük bir kilisede, ruhânilerin senede bir defa olmak üzere *transfigürasyon* yortusu günü ayin düzenledikleri belirtilmektedir. Aynoroz'un havasının çok sıhhi addedildiği ve burada yaşayan insanların, havasından dolayı olsa gerek diğer insanlardan daha uzun yaşamaktadır. "makrov=uzun ömürlü" olarak tesmiye edilmeleri bu yüzden olduğu rivâyet edilir.¹⁸

Aynoroz (Yunanca: Άγιον Όρος - Kutsal Dağ) Güney-doğu Avrupa'da Yunanistan'ın Halkidiki yarımadasından Ege denizi'ne doğru uzanan üç dar ve uzun yarımada'nın en doğusunda olan yarımada'nın adıdır. Bölge ismini yarımada'nın sırtını yasladiğı *Athos Dağı*'ndan alır. Yunanca "Agion Oros" (Kutsal Dağ) Kutsal dağ olarak da bilir. Dağın bu şekilde isimlendirilmesinin sebebi bölgenin tamamen Ortodoks papazlara ayrılmış olmasıdır. Osmanlı Dönemi'nde de imtiyazlı bölge olarak tanımlanan "Aynoroz" bölgesini şu an için "Aynaroz Özerk Ortodoks Ruhani Cumhuriyeti" olarak da adlandırmak mümkündür. Bölge yaklaşık 33.000 (Yaklaşık 350 kilometrekarelik bir alanı) hektarlık alanı kaplamaktadır. Halkidikya yarımadasının üç ucundan en doğusunda bulunan alan, 40 km. kadar uzunluğa, 10 km. kadar genişliğe sahiptir. Zengin bitki örtüsüne sahip ve sık ağaçlarla kaplı olan Aynaroz, yüzey şekilleri bakımından toprağı kalkerli olup, oldukça dağlık taşlıktır. Bu yarımada'ya Aynaroz adını Türkler vermişti. Rumca Hagion Oros (kutsal dağ) adının Türkçeye evrilmesiyle ortaya çıkmıştır. Üç tane dili andıracak şekilde birbirine paralel ve güneye doğru uzanan bu dar ve uzun yarımada'nın tam ortasından güneye doğru sarkan dağ silsilesinin en güney noktasında yükselen heybetli sivri bir tepe hâlinde yeryer 1953 metreye

¹⁸ TURGUT, Vedat; a.g.mkl. Research Journal of Politics, Economics and Management, s. 208, 2016, Year:4, Volume:4, Issue:2(2016)

kadar yükselen bu dağa batı dillerinde Athos denilmektedir. Bu dağın en yüksek noktası adanın en güneyindeki Aynoroz tepesidir (2.033m).¹⁹

Bölgede yirmi manastır ve 2.000'den fazla papaz yaşamaktadır. Bu rakam stabil değildir. Ayinler dolayısı ile değişkenlik arzedebilir. Başkent **Karyes** ve liman **Dafni** olmak üzere iki kent mevcuttur. Yakın tarihlere kadar her birinde bin kadar keşişin yaşadığı yaklaşık 30 kadar Yunan, Sırp, Bulgar Ortodoks manastırı bulunuyordu. Manastırlarda yaşayan keşiş sayısı 1970'lerin başında bine düşerken, günümüzde 1500'e çıktığı ve bunların yüzde 27'sinin de üniversite mezunu olduğu söyleniyor. İki kez Osmanlı yönetimine geçen bu yöredeki manastırlara Devlet Âliye, Fener Rum Patrikliğine bağlı bir dinî özerklik tanımıştı. Manastırlar, siyasi olarak Yunanistan'a, dini idare bakımından Fener'e bağlıdır. Kadınların girişi yasak olduğu için etnik olarak nüfusun tamamı erkektir ve bunların çoğunluğu da rahiplerden meydana gelir ve 2.250 kişi kadardır. **1045'te çıkarılan bir fermanla kadınların Aynaroz'a girmeleri yasaklandı.** Yasak dolayısıyla kadın nüfus adada yoktur. Dünya ve Yunanistan'ın tek kadınsız bölgesidir. Araştırmacı Emine M. Yılmaz Aynaroz için şu cümleyi kurmaktan kendini alamaz: *“Athos Yarımadasına 1.000 yıldır kadınların giremediği bu yerin Dünya'da başka benzerleri var mı diye araştırdığımız zaman karşımıza başka örnek çıkmadı.”*²⁰

Dağın en tepesinde küçük bir kilise vardır. Bu kilisede ruhânilerin senede bir defa olmak üzere *transfigürasyon yortusu*²¹ günü ayin düzenledikleri belirtilir. Dinî amaç ya da bilimsel araştırma isteğiyle yalnız erkekler Aynaroz'a gidebilmektedir.

Aynaroz'un Tarihi Süreci

İlkçağ'larda Helenistik devirde Aynaroz yarımadasında bir yerleşme olup olmadığına dair kesin bilgiler olmamasına rağmen yerleşime dair küçük izlere rastlanmıştır. Bizans devrinde, denizden kıyılarına yaklaşılması güç olan ve bütün yamaçlarını kaplayan sık, vahşi bir tabiatın hâkim olduğu

¹⁹ EYİCE Semavi; İSAM Ansiklopedisi, ilgili madde; Der Heilige Berg; Fr. Le Mont Athos, La montagne Sainte; İng. Mount Athos.;

²⁰ YILMAZ, Emine Merdim; Yasaklı Yerler ; <https://v3.arkitera.com/h53540-yasakli-yerler.html>: (e.t:08.01.2024.)

²¹ **Transfigürasyon**; metapsişik terminolojide kullanılan bir terim olup, ruhsal irtibat sırasında medyumun yüz hatlarının ve tavırlarının değişmesine verilen addır. Ortodoks Hristiyanlıkta **Transfigürasyon** (tecellî). Paskalya'dan 100 gün sonra, Hz. İsa'nın Tabor dağında üç havârisinin gözüne beyazlar içinde görünerek ruhaniyete intikal edişinin kutlanmasıdır. (İslam Ansiklopedisi; c.5, s.257-259, İstanbul-1992) Sadece 6 Ağustos İsa Mesih'in süret değiştirmesi – **transfigürasyon**– Musa ve İlyas Peygamberlerle berâber görülmesi Yortusunda balık tüketilebilir.

²¹ **Transfigürasyon**; metapsişik terminolojide kullanılan bir terim olup, ruhsal irtibat sırasında medyumun yüz hatlarının ve tavırlarının değişmesine verilen addır. Ortodoks Hristiyanlıkta **Transfigürasyon** (tecellî). Paskalya'dan 100 gün sonra, Hz. İsa'nın Tabor dağında üç havârisinin gözüne beyazlar içinde görünerek ruhaniyete intikal edişinin kutlanmasıdır. (İslam Ansiklopedisi; c.5, s.257-259, İstanbul-1992)bilir..Ortodoks kilisesinde oruç gnlerinden biridir.

bu sert iklimli, sarp sahilli yarımadanın dik yarlarında yeşillikler arasındaki mağara ve kovuklar uzun süre yalnız dünyevî âlemden uzak yaşamak isteyen "târik-i dünyâ" (münzevi) keşişlerin barınağı olmuştur. Burada **Kolovos** adında bir keşiş, kuzeydeki kanalın yakınındaki Hierissos şehri civarında ilk teşkilâtlı manastırı kurmuş ve yarım adanın tepelerinde dağınık hâlde yaşayan ve ziraatla uğraşan küçük toplulukları birleştirmiştir. Yarımada M. 9-10. Yüzyıllarda Ortodokslar arasında meşhurdur. 10. yüzyıl başlarında Ortodoks dinî topluluğun idare merkezini temsil eden bir kilise ve idari işler de görevli memur keşişler adına konutlar yapılmıştır.

Bizans İmparatoru Nikephoros Phokas (963-969), yarımadanın güneybatı kıyısında Lavra Manastırı'nı kurmuş. Nikephoros tarafından, keşişlerin bir arada yaşayabilmeleri için bir talimatname düzenlenmiştir. Ne yazık ki Nikephoros bir suikast sonunda öldürüldü. Nikephoros Phokas'ın yeğeni ve halefi İmparator "Ioannes Tsimiskes" in 972 yılına doğru tasdik ettiği vakfiye (tipykon), Aynaroz'un bir bakıma anayasası olmuş ve bugüne kadar yürürlükte kalmıştır. Kurulan manastırın şöhreti zamanla yayılmış Ortodoks coğrafyasından Aynaroza keşişlerin akın etmesi üzerine keşişler talimatnameye uygun yeni yeni manastırlar kurdular. 1045'te Lavra'da 300 keşişin yaşadığı bilinmekteydi. Bu manastırlar Bizans imparatorunun himayesinde idiler.

9.Yüzyıl da 1046 yılında eski nizamnameye sadık kalarak yeni imtiyazlar da tanıyan ikinci bir vakfiye ferman vermiştir. 12. yüzyıl içlerinde çeşitli Slav milletlerine mensup keşişlerle Ruslar, Bulgarlar ve Sırlar Aynaroz'a gelerek burada manastırlar kurmuşlardır. Bugün hâlâ duran **Khilandar Manastırı** da 12. yüzyılın sonlarında Sırp Kralı Stephan tarafından vakfedilmiştir. Latinlerin,13. yüzyılda 4. Haçlı Seferi ile İstanbul'u işgal ederek Bizans Devleti'ni parçalamaları sırasında yaşanan kargaşa ve felaketten Aynaroz da kendisine düşen bedeli ödedi. Bu yüzden Aynarozdaki manastırlar düşman saldırılarına karşı dayanabilmesi için kale gibi yüksek kuleler yapılarak tahkim edilmiştir. M. 1312'de **II. Andronikos** Aynaroz manastırlarını İstanbul Patrikhânesi'ne bağladı bu durum bugün hâlâ yürürlüktedir. Aynaroz manastırlarının doğuşuna M. 963 tarihi milat olarak alınmış ve 1963'te büyük bir törenle kuruluşunun bininci yılı kutlanmıştır.²²

Latin istilasının ardından rahat bir sürece giren Aynaroz Adası, 1430 yılında Osmanlı'nın Selanik'i fethetmesiyle Osmanlı idaresi altına girmiştir. Bölge Osmanlı hâkimiyeti altındayken bazı yeni haklar elde etmiştir. Başta Fatih Sultan Mehmet ve Yavuz Sultan Selim olmak üzere tüm Osmanlı

²² <https://www.sabah.com.tr/sozluk/cografya/aynarozun-tarihcesi>, (e.t: 08.01.2024.)

sultanları, vermiş oldukları fermanlarla Aynaroz'u korumuş ve vergi karşılığında manastırların güvenliğini de sağlamıştır.

17. yüzyılda otoritesini kaybeden Aynaroz, 18. yüzyılda yeniden eski gücünü kazanmış ve idari alanda yenilikler yapılmıştır. Yapılan bu yeniliklere göre bölgede bulunan yirmi manastırın her birinden seçilen yirmi temsilciden oluşan bir meclis bölgenin idaresini ele almıştır.²³

1430'da Selânik Türkler tarafından fethedilince Aynaroz da Osmanlı idaresine geçti. Aynaroz'un fethinden bir asır sonra, XVI. yüzyıl başlarında Pîrî Reis o sırada burada on dokuzu kıyıda olmak üzere altmış kadar manastır bulunduğunu, keşişlerin Türk korsanlarına, Hristiyan korsanlarına da Türkler'in nerede olduklarını kesinlikle söylemediklerini yazar.

Osmanlı döneminde Türk idaresi bostancıbaşıya bağlı olarak Karyes'de oturan bir haseki tarafından temsil ediliyordu. 1930'lu yıllarda aile geleneği ve eski Türk kültürü hakkındaki bilgisine rağmen bir Türk tiyatro yazarının kaleme aldığı Aynaroz Kadısı adlı bir komedi metni, Aynaroz'daki Türk idaresi hakkında çok yanlış kanaate varılmasına sebep olmuştur. Keşişler arasında cereyan eden âdi polis olayları, Türk arşivinde tesadüfen rastladığımız vesikalardan anlaşıldığına göre Osmanlı Devleti tarafından büyük bir dikkat ve ciddiyetle hallediliyor ve suçlular araştırılarak cezalandırılıyordu.²⁴

Tanınmış Bizans tarihçisi F. Dölger'in ifadesiyle, "...idareleri altındaki müslüman olmayan halkların inançlarına tamamen kayıtsız kalan Türk sultanları, Aynaroz'un eski bağımsızlık haklarını yalnız tanımakla kalmamışlar, aynı zamanda onlara yeni haklar da bağışlamışlardır..." Fâtih Sultan Mehmed ve Yavuz Sultan Selim fermanları ile Aynaroz'u korudukları gibi hemen bütün sultanlar manastırları vergi karşısında himaye etmişlerdir²⁵.

Aynaroz manastırları tıpkı diğer manastırlar gibi Osmanlı hâkimiyeti boyunca vergilerini ödemişlerdir. Ancak Aynaroz'daki manastırların vergi ödeme şekilleri de dönem dönem farklılık göstermiştir. Çoğunlukla cizye vergisi din adamları tarafından toplanıp teslim edilirken, bazen bu vergi toplanan diğer vergilerle beraber gönderilmiştir. Örneğin, Sultan Abdülmecid zamanında manastırlarının güvenliği için istihdam edilen askerlere ödenen maaşlar, Aynaroz'un senelik vergisine ilave edilerek alınmıştır²⁶. Evliya Çelebi, 1077 Zilkadesinde (Mayıs 1667) uğradığı Aynaroz'a dair fazla bir şey anlatmayarak rahiplerin "açlıktan insanlıktan çıkmış" kişiler olduğunu

²³ <https://www.sabah.com.tr/sozluk/cografya/aynarozun-tarihcesi>, (e.t: 08.01.2024.)

²⁴ (<https://www.sabah.com.tr/sozluk/cografya/aynarozun-tarihcesi>, e.t: 08.01.2024.

²⁵ EYİCE Semavi, a.g.m., s.267; Fatih Sultan Mehmed'in Aynaroz'a verdiği söz konusu ferman bugün Simonos Petra Manastırı'nda bulunmaktadır.

²⁶ O BOA, A. MKT. NZD, Nr.88/76, Tarih: 27/Za/1269 (1 Ekim 1853). 21 Semavi Eyice, a.g.m., s.267-268.

söylemektedir. Yine onun belirttiğine göre “Muhafız olarak bir hasekisi gelir, ama hiç kimse gelüp bu papazlara zulmedemez...” Aynaroz arşivlerini inceleyen Dölger’e göre, “...manastırların arşivleri bu çeşit Türk vesikaları ile doludur, fakat bugüne kadar hiçbir araştırmacı bunları gözden geçirmemiştir.” Osmanlı idaresi sırasında Aynaroz Manastırı’na hristiyan halktan ve Türk idaresindeki Eflak ve Boğdan’dan, hatta Rusya’dan büyük bağışlar geliyordu. Bunlar para ile değerli kap kacak ve çeşitli işlemeler gibi eşyadan başka uzak yerlerde bulunan araziler de olabiliyordu. Zaten fazla bir otoritesi kalmayan Protos, 17. yüzyılın başlarında ortadan kalkmıştı. Fakat bu sıralarda büyük manastırlar da fakirleşmeye başlamıştı.²⁷

Yunan ayaklanması sırasında 1821-1830 yıllarında 3000 kadar Türk askeri burada konaklamış, 1830'dan sonra yeniden eski düzene dönmüştür. Manastırları 1953'te ziyaret ettiğimizde buradaki din adamları 500 yıllık Osmanlı-Türk idaresinin Aynaroz için en mutlu ve sakin devir olduğunu açıkça ifade etmişlerdir. 19. yüzyılda buradaki yabancı manastırlarda milliyetçilik hareketleri ön plana geçmiştir. Önceleri on sekiz Yunan manastırı karşısında Sırplar'a ait Khilandari ve Bulgarlar'a ait Zografu Manastırı varken 1875'te Ruslar Pandeileimonos Manastırı'na hâkim olarak meclise girme hakkını almışlardır. 1912 yılı Kasım ayında Balkan Savaşı'nın neticesinde Yunan ordusu Aynaroz'a girerek Türk idaresine son vermiştir. Fakat her şeye rağmen burası müstakil idaresini Yunan hükûmetine kabul ettirmiş olduğundan yarımada bağımsız olarak kalabilmiştir.²⁸

Aynaroz'un yeniden parlaması 18. yüzyılın ortalarında oldu. 1743'te **Vatopedi Manastırı**'na komşu bir akademi kuruldu. **Evgenios Bulgaris**, Batı görüş ve felsefesine uygun biçimde burada ders veriyordu. Fakat her türlü yeniliğe karşı olan cahil keşişlerin baskısıyla bu akademi kapandı. Bugün Vatopedi Manastırı yakınında fundalıklarla kaplı bir tepenin zirvesinde çatısı sökülmüş, bütün ahşap aksamı soyulmuş olarak bu dev ölçülü yapının yalnız taş duvarlardan ibaret harabesi görünmektedir. 1783'te ise eski Protos'u canlandıran bir idare sistemine gidilerek büyük manastırların yirmi temsilcisinden kurulan bir meclis, Aynaroz Manastır Cumhuriyeti'nin idaresini ele aldı.²⁹

Aynaroz'daki Kilise ve Manastırlar

²⁷ Eyice Semavi; İSAM Aynaroz mad.

²⁸ (<https://www.sabah.com.tr/sozluk/cografya/aynarozun-tarihcesi>, e.t: 08.01.2024.

²⁹ (<https://www.sabah.com.tr/sozluk/cografya/aynarozun-tarihcesi>, e.t: 08.01.2024.

Eskiden beri filozof ve keşişlerin ikâmet yeri olan bu yarımadada Leonklavius zamanında 200-300 keşiş yanında 23 manastır bulunmaktaydı. İnciciyan'a göre, 19. yüzyılda 18 manastır hâlen ayaktadır.³⁰

Aynaroz'a ilk keşiş göçleri 9. yüzyılda başladı, 968'de Athanasios, Büyük Lavra Manastırı'nı kurdurdu, Bizans İmparatoru 1. **İoannes Tsimiskes** döneminde (971/972) resmen tanındı. İlk kurulan manastırın çevresinde, diğer manastırların yapımına 11. yüzyılda başlandı. 15. yüzyılda bugünkü 20 manastırın 19'u tamamlandı. Daha sonra yapılan eklerle manastırlar genişledi. Bugün de 1.500 keşiş sade ve dünyanın şaşaasından da uzak bir yaşam sürerler, ekim yaparlar ve bazı el sanatlarıyla uğraşırlar. Aynaroz'da Yunanlı keşişlerin yanında Rus, Bulgar, Sırp, Romen keşişleri de vardır. Burada mevcut olan manastırların farklı Hristiyan cemaat gruplarına ait olduğu gözlenmiştir. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür:

Aynarozdaki Kilise ve Manastır Vakıfları

Aynaros'da yakın tarihlere kadar her birinde bin kadar keşişin yaşadığı yaklaşık 30 kadar Yunan, Sırp, Bulgar Ortodoks manastırı bulunuyordu. Manastırlarda yaşayan keşiş sayısı 1970'lerin başında bine düşerken, günümüzde 1500'e çıktığı ve bunların yüzde 27'sinin de üniversite mezunu olduğu söyleniyor. İki kez Osmanlı yönetimine geçen bu yöredeki manastırlara Dersaadet yani Saray tarafından; Fener'e bağlı bir dinî özerklik tanınmıştı. Manastırlar, siyasal olarak Yunanistan'a, dini idare bakımından Fener'Patrikliğine bağlıdır.

Aynaroz tarımadasında aktif olan, Yunan, Bulgar, Gürcü, Romen, Rus, Sırp papazların eğitim gördüğü, ibadet ettiği 20 manastır bulunmaktadır. XVI. yüzyıl başlarında Piri Reis, bu yıllarda Aynaroz'da on dokuzu kıyıda olmak üzere 60 kadar manastır bulunduğunu yazmıştır. Evliya Çelebi ise 17. yüzyılın ikinci yarısında Aynaroz Adasında "366 adet manastır" olduğunu yazmaktadır³¹ Evliya Çelebi'nin 366 olarak verdiği rakam manastırlardaki kilise ve diğer binaların tamamını içeriyor olması muhtemeldir. Bunların isimleri şöyledir:

³⁰ TURGUT, Vedat: "Osmanlı Hâkimiyetinde Aynaroz Yarımadası'ndaki Kilise ve Manastırlar" Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 4, Sayı: 2, s. 209. (2016)

³¹ Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Cilt: 8, Haz. Seyit Ali Karaman vd., YKY, İstanbul 2003, s.65.

Great Lavra, Vatopedi, Iviron (Gürcü), Helandariou (Sırp), Dionysiou, Koutloumousiou, Pantokratoros, Xiropotamou, Zografou (Bulgar), Dochiariou, Karakalou, Filotheou, Simonos Petras, Agiou Pavlou, Stavronikita, Xenophontos, Osiou Grigoriou, Esphigmenou, Agiou Panteleimonos (Rus), Konstamonitou.³²

Osmanlı hâkimiyetinde kilise ve manastırlar hakkında verilen bu genel bilgilerden sonra, 553 numaralı III. Murad dönemi tahrir defterlerindeki Cezîrei Aynoroz'da kayıt altına alınmış olan kilise ve manastırların kısaca tanıtımına geçebiliriz.³³

Akademisyen Vedat Turgut “Osmanlı Hâkimiyetinde Aynoroz Yarımadası'ndaki Kilise ve Manastırlar” adlı bizce oldukça önemli arşiv çalışmasında Aynaroz da, 106, başka bir ilave ile 113 tane kilise ve manastır vakfının adını vermektedir. Bu manastırlarda yaşayan Rum, Sırp, Bulgar Gürcü, Ermeni ve Rus olmak üzere farklı ırklara mensup rahip ve keşişlere rastlanmaktadır.³⁴ Bu kilise ve manastırların önemli olan bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Megísti Lávra (Μεγίστη Λαύρα)
2. Vatorédi (Βατοπέδι or Βατοπαίδι)
3. İviron (Ιβήρων, ὁ ὡρῶν δὸς δὲ ἐν Ἰβήρῳ (Gürcü manastırı)
4. Hilandariu (Χιλανδαρίου, Хиландар - Sırp manastırı)
5. Dionysiu (Διονυσίου)
6. Kutlumusiu (Κουτλουμούσι)
7. Pantokratoros (Παντοκράτορος)
8. Ksiropotamu (Ξηροποτάμου)
9. Zografu (Ζωγράφου, Зограф - Bulgarca)
10. Dohiariu (Δοχειαρίου)
11. Karakalu (Καρακάλλου)
12. Filoteu (Φιλοθέου)
13. Simonos Petra (Σίμωνος Πέτρα or Σιμωνόπετρα)
14. Agiu Pavlu (Αγίου Παύλου)
15. Stavronikita (Σταυρονικήτα)
16. Ksenofondos (Ξενοφώντος)

³² <https://www.sabah.com.tr/sozluk/cografya/aynarozun-tarihcesi>, (e.t: 08.01.2024)

³³ Turgut V. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2016, Yıl: 4, Cilt: 4, Sayı: 2 207 ve devamı özet olarak.

³⁴ Turgut V. Vedat; “Osmanlı Hâkimiyetinde Aynoroz Yarımadası'ndaki Kilise ve Manastırlar” adlı mkl. Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, Yıl: 4, Cilt: 4, Sayı: 2. (2016)

17. Osiu Grigoriu (Οσίου Γρηγορίου)
18. Esfigmenu (Εσφιγμένου)
19. Agiu Panteleimonos (Αγίου Παντελεήμονος or Ρωσικό)
20. Konstamonitou (Κωνσταμονίτου)³⁵

Kutlumusiu Manastırı

Manastırlardan birinin adı olan Kutlumusiu öteden beri dikkati çeker. Bu Selçuklu Türkleri'nde rastlanan Kutulmuş (Kutalmış) adının pek yakın bir benzeridir. Yaygın bir kanaate göre, talihsiz bir saltanatı olan II. İzzeddin Keykâvus'un Anna adında hıristiyan bir kadından doğan oğlu, babası ile Bizans'a sığındıklarında Melik Konstantinos adını alarak Ortodoksluğa geçmiş ve Konya'ya hâkim olmak üzere başarısız bir teşebbüsten sonra keşiş olarak Aynaroz'a çekilerek bu manastırı kurmuştur. Ancak 18. yüzyıla doğru bu manastırın rahipleri düzmece bir vesika uydurup manastırın kurucusu olarak bir Bizans hükümdarını göstermek istemişlerdir. Manastırın adında Rumca olmayan *Kutulmuş* veya *Kutlumuş*, *Kutalmış* kelimesinin varlığı açıktır. Fakat bunun esasının gerçekten Selçuklu Sultanı İzzeddin Keykâvus'un bir oğluna ne dereceye kadar dayandığı bilinemez. Louisidis ise bu adın esasının bir Selçuklu adından değil, "*kutsal yer, İsa'nın yeri*" anlamına gelen Arapça asıllı Kuddüsünü'l-Mesih veya Kudsü'l-Mesih'ten geldiğini iddia eder. Bu kelimeleri *Kouddoussounoulmassih* ve *Koudsoulmassih* imlâsı ile yazar ve adın manastıra verilmesini, hıristiyan Arap rahiplerin buraya göç edişlerine bağlar. Son yıllarda Yunanlılar'ca ortaya atılan yeni bir görüşe göre Kutlumusiu adı kotyle (kupa) ve mousa (peri) kelimelerinin birleşmesinden doğmuş olup bu bir keşişin lakabı iken bütün manastırın adı olmuştur. Ancak bu iddia da hiç inandırıcı değildir. Fakat her şeye rağmen bu manastır bir vesikadan anlaşıldığına göre Kutlumusiu adıyla 1169'da mevcuttu.³⁶

Ayo Latado Manastırı Vakfı

Selanik şehrinin Sultan Murad tarafından fethedilmesinden sonra, ruhbanların önceden tasarruf ettikleri kilise veya manastırların yerine bedel olarak verildiği belirtilmektedir. Sultan Murad'dan sonra Sultan Mehmed Han, Sultan Bayezid Han, Sultan Selim Han ve Sultan Süleyman Han ve defterin tutulduğu devir olan Sultan II. Selim Han tarafından mukarrernameler verildiği

³⁵ "Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας". www.hellenicparliament.gr. 1927. (et: 23 April 2011)

³⁶ EYİCE Semavi; a.g.md. İSAM

kaydedilmiştir. Manastırın ruhbanlarına İshak Paşa tarafından harab durumdaki bir dalyan öşrü alınmak şartı ile verilmiş olup, dalyanın yeniden harab duruma düşmemesi de şarta bağlanmıştır.

Manastır adına kaydedilen Çiftliğin tamamı “tahminen 20 müdlük” yer olup, kayıtlı tüm akarât “Benam-ı Çavuş” olarak da meşhur olduğu belirtilen manastıra ait akarâtın listesinde şunlar vardır: Kilisenin hane, bağ, fırın, bostan, âsiyâb ve zeminden hâsıl olan miktarın toplamı 3900 akçeyi bulmaktadır. “Benam-ı Domakine nam-ı diğer Maline” olarak da bilinen Aya Latado Çiftliği’nde yetiştirilen gendümden 2625, cevden 650, aleften 780, bakladan 425, burçaktan 700, mercümekten 100 ve bağdan 100 akçe olmak üzere toplam 5380 akçe hâsıl elde edilmektedir. Kilise yanında altı dönüm harab bağ, 12 bab tahtâni ve bir bab fevkâni ev, bir bab fırın ve yanında 8 dönüm harab bağ, benam-ı Lagodina Manastırı’nda 10 kilise, iki bab fevkâni ve altı bab tahtâni ev, 560 akçe hâsılı ile mukayyed bostan, Vardar Kapısı’nda 1000 akçe hâsılı ile mukayyed bostan ve 100 akçe hâsıllı bağ, 1000 akçe hâsılı ile mukayyed Aganis ve Zitolik zemini, Kelemerye Kapısı’nda 300 akçe hâsıllı bostan, Çavuş Manastırı kurbunda zeytinlik. Manastıra ait tesbit edilebilen toplam hâsılın 12.240 akçeyi bulduğu hesaplanmaktadır.

Gürcü Kilisesi

İnciciyan’ın, *İviron* şeklinde zikrettiği manastırın **Uruc-u Meryem** adını taşıyan 60 kadem büyüklüğünde ve dört kubbeli kilisesi, önce imparator Romanos’un karısı ve oğlu tarafından yapılmış, sonra ruhani olarak manastıra çekilen Ermeni asıllı Prens Tornik tarafından daha güzel bir hâle getirilmiştir. Romanos’un ölümünden sonra İranlılara karşı sevk edilen Tornik, Gürcistan’a geçerek orada hazırladığı bir ordu ile düşmanını yendikten sonra, yurttaşları için yaptırdığı ve bundan dolayı “Gürcülere Ait” anlamında İviron olarak adlandırılan manastıra çekilmiştir. Daha sonra, Gürcü kral ve prensler tarafından tamir edilmiş ve surla çevrilmiş olan manastırda büyük bir yemekhane ve çeşitli şapeller mevcut olup, bunlardan Meryem Ana’ya ithaf edilmiş ve dört sütuna oturtulmuş olan şapel, Ermeni asıllı Gürcü prensi Aşot tarafından yaptırılmıştır. Ungovlaşya beyi İoannes Servan Kantakuzen, aynı şapeli tezyin ettirmiştir. Manastırın 16 şapeli, eski ve yeni kitaplarla dolu üç kütüphanesi, imparator, patrik ve prensler tarafından verilmiş birçok

ferman ve hüccetler vardır. Kıyıda manastıra ait bir iskele, 60 basamaklı bir kule ve biraz uzakta bir cüzzam hastanesi bulunmaktadır.³⁷

Önemli Bir Manastır: Margarit Manastırı Vakfı

Kösteneç'e tabi olduğu anlaşılan manastır Siroz Nahiyesi'nde bulunmaktadır. Manastır adına zeytinlik zemini, beş kıt'a bağ, 20 adet ceviz ağacı, iki yerde iki bab âsiyâb ve üç çiftlik vakfedilmiş olup, bu akârın hâsılları hakkında bilgi mevcut değildir. Margarit Manastırı'nda bulunan 1200 baş koyunun vergiden muaf tutulduğu 19. yüzyıla ait bir derkenârdan anlaşılmaktadır. H. 1214 senesine ait bir derkenârda ise manastıra ait 28 dönüm arazinin şimendifer şirketi tarafından istimlâk edildiği belirtilmektedir. Manastır için Siroz nefsinde Hisar dibinde üç bab, Darbhane Mahallesi'nde iki bab âsiyâb, Prodorom Kolonar kenisesi, üç bab oda ve havlu, üç bab fırın ve ev, üç bab meyhane, bostan zemini, Demirci Çarşısı'nda dört bab dükkân, Takyacıyan Çarşısı'nda dört bab dükkân, Mumcu Çarşısı'nda altı bab dükkân, Zindan dibinde dört bab dükkân, Hristo Kodoli Kenisesi, bir bab Supitra (Subatra) Kenisesi, bostan zemini, iki bab oda ve inek kışlağı da akar olarak kaydedilmekle beraber hâsılları ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. Manastır adına Zihne Nahiyesi'nde akar kaydına tesadüf edilmekte olup, bir bab hane, bir kıt'a bağ, İvnik Kenisesi, Aya Mama Köyü'nde bir bab ev ve koyun kışlağında hâsıl kaydı mevcut değildir. Manastırda sâkin olan ruhbanların ziraat ettikleri tarla, çayır, kışlak ve yaylakların kendilerinden sonra yerine gelenler tarafından tasarruf edilip, öşr ve salarîyelerinin verildiği belirtilmiştir.

Margarit Manastırı'nın önemi, Sultan II. Murad zamanında Yazıcızâde tarafından kaleme alınan Selçuknâme adlı eserde, ilginç bir hikâye vesilesiyle geçiyor olmasıdır.

“... ve bir hikâyet dahi budur ki Sultanımız -hallede mülkehünün- cedleri dahi Söğüd yurduyken ki daha padişah olmamışlardı. Rumili'nde Siroz şehri üstünde Margarit adlı manastırın keşişleri nücumda gördüler ki Söğüd'de bir padişah kopup anın soyundan birisi Rumili'ni feth idecekdür. Altun ve akçe getürüb denizi, Anadolu'ya geçib Söğüd'e vardılar. Merhum Osman Bey tâbe serahû'ya yalvardılar ve altunu ve gümüşü yalvardılar, pişkeş kıldılar ve hükm iltimâs itdiler ki Rumili feth olduğu vaktin ol manastırın vakfı köyleri ve keşişleri haracdan ve avarızdan muaf ve müsellemler ola.

³⁷ TURGUT;V. a.g.mkl. ; İnciciyan, a.g.e, s.44. (1976)

İltimâsları mahall-i kabulde vâki ola. Bir danişmend getirüb hükm yazdırdılar ki 'eger Hak Teâlâ lütfu ve inayetinden bize padişahlık erzânî kılub Rumili feth olursa Margarit manastırının keşişlerini ve vakıf köylerini haracdan ve sair avarızdan muaf ve müsellemler kılavuz' deyû. Feth olduğundan sonra her padişah yeni hükm virmiş. Sultanımız zamanında dahi ol hükm yenilendiydi, Vallah-u âlem bi's-sevâb.'"

Aynı türden bir hikâyenin Gazneli Sultan Mahmud ve Hindistan putperestlerinin arasında da geçtiğine dair anekdot ilgi çekicidir.³⁸

Kösteneç'e tabi olduğu anlaşılan manastır Siroz Nahiyesi'nde bulunmaktadır. Manastır adına zeytinlik zemini, beş kıt'a bağ, 20 adet ceviz ağacı, iki yerde iki bab âsiyâb ve üç çiftlik vakfedilmiş olup, bu akârın hâsılları hakkında bilgi mevcut değildir. Margarit Manastırı'nda bulunan 1200 baş koyunun vergiden muaf tutulduğu 19. yüzyıla ait bir derkenârdan anlaşılmaktadır. H. 1214 senesine ait bir derkenârda ise manastıra ait 28 dönüm arazinin şimendifer şirketi tarafından istimlâk edildiği belirtilmektedir. Manastır için Siroz nefsinde Hisar dibinde üç bab, Darbhane Mahallesi'nde iki bab âsiyâb, Prodorom Kolonar kenisesi, üç bab oda ve havlu, üç bab fırın ve ev, üç bab meyhane, bostan zemini, Demirci Çarşısı'nda dört bab dükkân, Takyacıyan Çarşısı'nda dört bab dükkân, Mumcu Çarşısı'nda altı bab dükkân, Zindan dibinde dört bab dükkân, Hristo Kodoli Kenisesi, bir bab Supitra (Subatra) Kenisesi, bostan zemini, iki bab oda ve inek kışlağı da akar olarak kaydedilmekle beraber hâsılları ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. Manastır adına Zihne Nahiyesi'nde akar kaydına tesadüf edilmekte olup, bir bab hane, bir kıt'a bağ, İvnik Kenisesi, Aya Mama Köyü'nde bir bab ev ve koyun kışlağında hâsıl kaydı mevcut değildir. Manastırda sâkin olan ruhbanların ziraat ettikleri tarla, çayır, kışlak ve yaylakların kendilerinden sonra yerine gelenler tarafından tasarruf edilip, öşr ve salarîyelerinin verildiği belirtilmiştir³⁹

Ayo Pavlo Manastırı Vakfı

Sırp ve Bulgar keşişlerin ikâmet ettiği belirtilen manastırda, dört sütuna oturtulmuş ve St. Georg adını taşıyan kurşunla örtülü bir kilise bulunmaktadır. Manastırda, İmparator Moris'in haremağasının oğlu olup, şapeli inşa ettiren St. Paul'un ve diğer inşaatı yaptıran Semendrelî Syrus adlı bir prensin iki oğlu ile beraber yapılmış tasvirlerinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Kule,

³⁸ YAZICIZÂDE Ali, Tevârih-i Âl-i Selçuk, s. 923-930, (Haz. Abdullah Bakır), İstanbul. 2009.

³⁹ YAZICIZÂDE Ali, a.g.e, s.923-930.(2009)

yemekhane ve bir şapeli başka bir bey tarafından yaptırılmıştır. Manastırda Büyük Konstantin'den kalma altın ve gümüşten yapılmış bir haç ve **Fatih Sultan Mehmed'in hanımlarından Sırp Prensi Kura'nın kızı Moro tarafından manastıra hibe edilen**, dönemin meliklerinin İsa'ya (a.s.) takdim ettikleri hediyelerden bazı nesnelerin bulunduğu belirtilmektedir⁴⁰

Aynaroz'a tâbi olduğu belirtilen manastır için Selanik Nahiyesi'nde bir bab hane, Üçev Köyü kurbundaki İvrantot mevzi'inde bir çiftlik, Sidrekapısı'nda gâv ve gâvmişân kışlağı, Lonkoz mevzi'inde bir bab hane, bir kıt'a çayır, Kozbeli mevzi'inde bir kıt'a çayır, Palyohor Köyü'nde iki kıt'a çayır, Katun Köyü'nde bir bab âsiyâb, İzvor Köyü'nde iki bab dükkân ve bir bab hane, Goraviçe Köyü'nde bir bab Burgaz ve iki bab hanesiyle bir çiftlik ve Prolaka mevzi'inde bir bab Burgaz, bir ba hane, iki kıt'a çayır ve 10 dönüm bağıyla bir çiftlik akar olarak kaydedilmiştir.

Aya-Laura Manastırı Vakfı

Aynaroz'da bulunan bütün manastırların en başında yer alan bu manastır, yüksek ve metin bir yapı olup, genellikle 300-400 kadar keşişin ikamet ettiği bu manastır, arkasında bağ, önünde ise Limni Adası ve deniz olmak üzere güzel bir mevkidedir. *Uruc-ı Meryem* adını taşıyan manastır kilisesi, imparator Nikeforos Fokas ve İoannes Çimişgik tarafından 10. asırda yapıldıktan sonra Ungrovlaşya beyi Neagulos tarafından damı kurşunla örtülerek tamir ettirilmiştir. Kilisenin içinde ve etrafında 26 şapel, zengin bir kütüphane, 24 adet mermer masası ve geniş bir yemek salonu, kıyısında bir liman ve küçük gemilere mahsus bir tersane ile kule vardır. Bu kilisenin vesâyetinde bulunan Aya Anna Kilisesi ise, etrafında 60'tan fazla şapel ve bir ayazması bulunan, Azize Anna'nın sol ayağı olduğu söylenen mukaddes bir yadigârı havi olup, İstanbul patriki Diyonesyos tarafından büyütülmüştür⁴¹.

Aynaroz'a tâbi olduğu belirtilen manastır için Selanik'te Yalı Kapısı'nda havlu içinde 25 bab oda, diğer havlu içinde 34 bab oda, başka bir havlu içinde yedi bab oda, Aya-Sofya kurbundaki havluda 17 bab oda olmak üzere toplam 83 bab oda, Unkapanı'nda bir bab meyhane, bir bab kervansaray

⁴⁰ İNCİCİYAN, P. L. "Osmanlı Rumelisi Tarih ve Coğrafyası", (Çev. H. D. Andreasyan), İÜGDAAD, II, S. 4-5, S. 22-88, 101-152; İNCİCİYAN, a.g.e., s.47. (1976)

⁴¹ İNCİCİYAN, P. L. a.g.e, İÜGDAAD, II, S. 4-5, s. 22-88, 101-152." (1976),

hanesi, şemhane kurbunda bir bab dükkân, Prsosiçe Kenisesi ve dört bab oda ve Dermosraki Köyü sınırında bir bab âsiyâb ile bir çiftlik; Sidrekapısı'nda Orfana'da bagat ve tarlalarıyla bir çiftlik, Lonkoz'da gâv ve gâvmişân kışlağı, Prolaka'da bir dalyan, Prolaka'da bagat, tarla ve çayırlarıyla bir çiftlik, 10 dönüm bağ ve Komiçişte kurbunda ir dalyan; Zihne'de Kostombo Köyü içinde bir bab âsiyâb ve bir çiftlik, Doksanboz Köyü'nde bagatıyla bir çiftlik; Siroz Nefsi'nde bir bab İvanis Kenisesi, üç bab oda ve havlu, bir bab muytâb dükkânı, bir kıt'a zemin ve üç bab âsiyâb akar olarak kaydedilmiş olup, hâsıl tesbit edilememektedir. Manastırda sâkin olan ruhbanların zira'at ettikleri tarla, çayır, kışlak ve yaylakların kendilerinden sonra yerine gelenler tarafından tasarruf edildiği belirtilmektedir.

Simon Petre Manastırı Vakfı

Simon Petre Manastırı Vakfı Yakub Paşa Vakfı'na öşrünün verildiği belirtilen bir çiftlik kaydı Simon Petre Kilisesi adınadır. Çiftlikte yetiştirilen gendüm, ceviz ve aleften toplam 191 akçe öşür sağlandığı belirtilmektedir. Bunların dışında, defterde hangi kiliseye ait olduğu belirlenemeyen üç bab fevkânî ev, üç bab tahtânî ev, 28 adet karasığır, 140 adet susığırı, 33 adet madeyân, iki adet demirci dükkânı, zemin mukatâ'ası, beş adet bagat ve bir çiftlikten hâsıl olan 6526 akçe akar mukayyedir. Ayrıca Silistre'ye bağlı Süzebolu'da Ayo Braşko Manastırı, Ayo Todor Manastırı, Dosyos Manastırı ve Ayo Yani Manastırı ile aynı sancakta Eşilyoz Manastırı ve Ayvadin Endre Manastırı isimleriyle de olsa kaydedilenler arasındadır. Böylece tesbit edilen vakıfların sayısı 113'e yükselmektedir. Bahsedilen bu kilise ve manastır vakıflarına, şehirlerde tesbit edilen mahallelerin merkezini teşkil ettiği genel kabul gören kilise ve manastırlar dâhil değildir.⁴²

İnciciyan tarafından adı "Stavronikida" olarak verilen manastır, deniz kıyısında bulunmakta olup, İstanbul Patriki Eremya tarafından yaptırılmıştır. Kilise, St. Nikolaos adını taşımaktadır. Aziz'in, altın kaplama gümüş tasvirinin, tasvirilere karşı mücadele devrinde (İkonoclaste) denize atıldığı ve hayli zaman sonra çıkarıldığı için üzerinde kabuk bağlamış ıstridyelerin izlerinin bulunduğu belirtilmektedir. Ungrovlaşya beyi Servanos Kantakuzenos, büyük bir masrafla buraya içme suyu getirtmiştir⁴³ Simonos menzili denen manastır, dağdan ayrılmış bir vaziyette bir kayalığın ucunda bina edilmiştir. Burada inzivaya çekilmiş olan St. Simon, geceleri kayanın tepesine bir yıldızın indiğini görerek, İsa'nın doğuşuna ithafen Yeni Beytü'l-Lahim olarak adlandırdığı bu yerde bir

⁴² TURGUT V. , a.g.mkl. , Yıl: 4, Cilt: 4, S. 2 s.231, 2016

⁴³ İNCİCİYAN, Osmanlı Rumelisi Tarih ve Coğrafyası", s.49, 1976:49.; V. TURGUT, a.g.mkl.,2016, Yıl: 4, Cilt: 4, S. 2 s.231.

kilise yapmaya başlamıştır. Sırp Kralı Unglis, hasta olan kızının St. Simon sayesinde iyileşmesi üzerine kilisenin bitirilmesine yardım etmiş, kendisi de daha sonra bu kilisede inzivaya çekilerek burada vefat etmiştir. Buraya gelen ziyaretçilerin, dağın eteğinden kayanın tepesine kadar olan yolu yaya çıktıkları bu kilisede Mihail Bey'in hediye ettiği bir incilin saklı bulunduğu belirtilmektedir. Manastırın iskelesi yanında St. Grigoru Manastırı bulunmakta olup, Küçük Grigorios adlı bir aziz tarafından yapıldığından onun adını taşır.⁴⁴

Xeropotamou Manastırı

Xeropotamou Manastırı ile ilgili olarak da şöyle bir efsane vardır: Bu manastır Sivas'ın kırk azizlerine ithaf edilmiştir. Mısır seferi esnasında bu azizler Yavuz Sultan Selim'in rüyasına girmiş, tam o sıralarda yangın geçirerek harap olan manastırı padişah yeniden yaptırtmıştır. Bu yüzden de Sultan Selim bu dinî kuruluşun "ktetoru" yani bânisi sayılmış ve kırk azizlerin ikonası önünde Sultan Selim'in hâtırasına olmak üzere altı kandil yakılması usulden olmuştu. Bu geleneğin hâlâ sürdürüldüğüne dair bir bilgimiz yoktur.⁴⁵

Rus Manastırı

Aynaroz'daki manastırlarda bu dönemde Rusların etkisi oldukça fazla hissedilmektedir. Mesela, Aynaroz'daki en büyük manastırlardan olan Agiu Panteleimonos manastırında ağırlıklı olarak Rus keşişler mütemekkin olup Manastırın başrahibi de (gomenus) Rus'tur. Söz konusu manastırda Rusların yanı sıra birkaç Rum rahip de yaşamaktadır. Ancak bunlar da çoğunluğu elinde bulunduran Rusların fikirleri doğrultusunda hareket etmektedirler. Bu hizmetlerinin karşılığını da almışlardır. Mesela Agiu Panteleimonos Manastırı'nın şubelerini zapt etmekte Ruslara yardımcı olan manastırın Rum piskoposuna Ruslar tarafından Karyes'te bir saray inşa edilmiştir. Rum Piskopos, Aynaroz'da bulunan diğer manastırların Rum rahiplerini iğfal etmek için Ruslar tarafından baskı unsuru olarak kullanılmıştır.

Rusların etkili oldukları bir diğer manastır ise **Vatopedi** Manastırı'dır. Ruslar bu manastırı bir rahipten satın almışlardır. Satın alındığı dönemde Vatopedi Manastırı'nda yalnızca yirmi beş otuz civarında Rus rahip iskân edebiliyorken, manastırın alımından sonra buradaki Rus rahip nüfusu birden artmıştır. Oysaki söz konusu manastır, buradaki Rus nüfusunun arttırılmaması şartı ile

⁴⁴ İNCİCİYAN, P. L. (1976), "Osmanlı Rumelisi Tarih ve Coğrafyası", (Çev. H. D. Andreasyan), İÜGDAAD, II, S. 4-5, s. 22-88, 101-152."
Alıntı: V. TURGUT, a.g.mkl.,2016, Yıl: 4, Cilt: 4, Sayı: 2 231.

⁴⁵ EYİCE, Semavi; a.g.md. İSAM

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

satılmıştı. Bu şarta riayet etmeyen Ruslar manastırdaki rahip nüfusunu hızlı bir şekilde arttırmışlardır.

Aynaroz Adasındaki Agiu Pavlu, Agiu Panteleimonos, Vatopedi, Pantokratoros, Kutlumusiu, Hilandariu ve Zografu manastırlarındaki Rus nüfusu bu dönemde iki bini aşmıştır. Rus rahipleri Yunan rahipler üzerinde etkili oldukları kadar Bulgar rahipler üzerinde de etkili olmuşlardır. Hilandariu ile Zografu adlı Bulgar manastırlarındaki rahipler de Ruslarla birlikte hareket ederek Rus rahiplerin politikasına tabiiyet etmişlerdir.⁴⁶

Ruslar Kıbrıs ve Üzerinden Kudüse ulaşmada Aynaorozu bir atlama taşı olarak kullanmayı çok istemişlerdi. Osmanlı Hariciye yazışmalarından anlaşıldığı kadarıyla Rusların Din kisvesi altında el altından bir takım illegal faaliyetlerde bulundukları ve hiç de masum olmadıkları anlaşılmaktadır. Bu konuda Ruslar, Osmanlı Devleti ile Kudüse yardım götürme bahanesiyle görüşmelerde bulunmuşlar ancak Osmanlı buna izin vermemiştir.

Görüldüğü kadarıyla Rus rahipler çok da faal değiller ama çok masum da sayılmadıkları anlaşılmaktadır. Ancak Sovyetlerin dağılmasıyla Rus Ortodokslar dünyada en çok ortodoksun Rusya'da olduğunu iddia ederek dünya ortodokslarının hamiliğine soyundu. Bu ise Fener Rum Patrikliğini teyakkuza geçirdi. Hatta Aynarozda bir toplantı bile yaptılar. Rum Patriği Barholomeos 7-12 Ekim 2011 arasında Aynaroz Bölgesi'ne bir ziyaret yaptı. Bu ziyaret, o bölgede Rusya için fevkalade önem arz eden "Aziz Pandeileimon Rus Manastır"ı ile ilgili Rusya'nın da önemli bir adım atmasına neden oldu. 30 Eylül 2011'de Rus Patriği Kiril, Devlet başkanı Dimitri Medvedev ve çok üst düzey bürokratların katılımı ile "Aziz Pandeileimon Rus Manastırı Kültür ve Manevi Mirası Koruma Kurulu" oluşturuldu ve bu manastırın rehabilitasyonu için çok büyük bir bütçe ayrıldı.

Dünya'daki en büyük Ortodoks nüfus Rusya'dadır. Rusya'nın değişimden önceki pozisyonunu ve SSCB dönemi göz önüne alındığında, Ortodoksların yarından fazlasının bu coğrafyada bulunduğu görülür. Moskova Patrikhanesi bu bağlamda, kendisinin dünyadaki en büyük Ortodoks cemaate sahip olduğunu ve dünya üzerindeki her 2 Ortodoks'tan birinin Rus olduğunu her fırsatta ortaya koyar. Sovyet Rusya'nın dağılması ile birlikte Moskova ile sürekli rekabet içinde olan Rum

⁴⁶ BOA, İ. DH, Nr.756/61687-2, Tarih: 26/N/1294 (4 Ekim 1877)

Patrikhanesi gözünü dağılma neticesinde ayrılan devletlerdeki Ortodoks kiliselere dikti. Bunların en önemlileri de şüphesiz Ukrayna ve Gürcistan kiliseleridir. Bu ülkelerdeki kiliselerin eskiden Moskova olan dini idare merkezini ya da otoritesini kendi ulusal politikaları çerçevesinde, kabul etmemeleri ise çok doğal bir tepkidir. Bu tepki Ukrayna ve Gürcistan'ı bir arayışa sokmuştur. Bu başsız kalan kiliseler, Rum Patrikhanesi'nin iştahına neden olması ise bir başka önemli noktadır.

Aynaroz'a tâbi olduğu belirtilen manastır için Selanik Kelemerye'de bir bab hane ve bir kıt'a bağıyla Voros Çiftliği, Ayo Mama Köyü kurbunda bir bab hane ve iki kıt'a bağıyla bir çiftlik, Sidrekapısı'nda Erisos Köyü kurbunda bir kıt'a çayırıyla bir çiftlik, İzvor Köyü'nde bir bab avlulu hane, Piyaviçe Köyü'nde üç kıt'a çayır, Aruda mevzi'inde bir dalyan ve Zihne'de Vulçişte Köyü'nde birkıt'a bağı, çayırı ve iki bab hanesiyle bir çiftlik akar olarak kaydedilmiş olup, hâsıl tesbit edilememektedir. Manastırda sâkin olan ruhbanların zira'at ettikleri tarla, çayır, kışlak ve yaylakların mahsulü kendilerine kalmaktadır.⁴⁷ Ancak tüm resmi kayıtlardan anlaşıldığı kadarıyla devlet Aynoaroz'un özelliği dolayısı ile burada bir Rus manastırının da olmasına izin verdiği anlaşılmaktadır. Aynaroz konusunda yapılan yazışmalardan bazılarını aşağıda örnek olarak veceğiz:

➤ Tarih: 04/M /1330 (Hicrî)

Dosya No:82

Gömlek No:6

Aynaroz'daki Ayapandalimon adlı Rus Manastırı keşişlerine ait yiyecekler yüklü vapurun, manastırın i muamelesinin orada yapıldığı.

➤ Tarih: 29/R /1321 (Hicrî)

Dosya No:65

Gömlek No:95

Sırb Manastırı keşişleri ile Rus keşişlerin Aynaroz'a gittiği.

➤ Tarih: 09/R /1321 (Hicrî)

Dosya No:23

Gömlek No:2254

Aynaroz Manastırı'na mensup keşişlerin Rusya tebeasından çıkarak Osmanlı tebeasına girdikleri, Prizren'e daha Düçan Manastırı'na gitmek için Metropolit Nikefor'dan izinli olduklarına dair Kosova valisinin telgrafı.

⁴⁷ TURGUT V., a.g.mkl.

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

➤ Tarih: 29/Za/1302 (Hicrî)

Dosya No:5

Gömlek No:4

Aynaroz Manastırları Rahiplerinden bazılarının Kudüs ve civarında Patrikhâne'nin izni olmaksızın arâzi ve emlâk ibadetgâh tesis etmeleri usûl ve nizâma mugayir olduğundan bu tür arâzi ve emlâk almak isteyen keşişlerin öncede ibrâzına mükellef olduklarına dâir.

➤ Tarih: 15/Z /1325 (Hicrî)

Dosya No:171

Gömlek No:17030

Rus keşişlerinden Arsonof'un meçhul kişiler tarafından yaralandığını bildiren Aynaroz Kaymakamlığı'nın telgrafı

➤ Tarih: 11/S /1326 (Hicrî)

Dosya No:3269

Gömlek No:245151

Aynaroz'dan ayrılıp sair Osmanlı vilayetlerine giderek metropolithanelerde ve köy kiliselerinde arhimandrit ve rahiplik vazifelerini ifaya tasaddi eden ecnebi keşişlerin tabiiyet-i Osmaniyeelerine hâlel gelip

➤ Tarih: 11/S /1326(Hicrî)

Dosya No:3269

Gömlek No:245151

Fon Ko

Aynaroz'dan ayrılıp sair Osmanlı vilayetlerine giderek metropolithanelerde ve köy kiliselerinde arhimandrit ve rahiplik vazifelerini ifaya tasaddi eden ecnebi keşişlerin tabiiyet-i Osmaniyeelerine hâlel gelip gelmeyeceği (245151)

➤ Tarih: 12/Ra/1326 (Hicrî)

Dosya No:24

Gömlek No:2337

Aynaroz'da ikamet edip de ayrılan keşişlerin tabiiyyet meselelerine dair Vilayat-ı Selase'ye yazı.

➤ Tarih: 09/R /1321 (Hicrî)

Dosya No:23

Gömlek No:2254

Fon K

Aynaroz Manastırı'na mensup keşişlerin Rusya tebeasından çıkarak Osmanlı tebeasına girdikleri, Prizren'e daha Manastırı'na gitmek için Metropolit Nikefor'dan izinli olduklarına dair Kosova valisinin telgrafı.

➤ Tarih: 29/R /1321 (Hicrî)

Dosya No:65

Gömlek No:95

Sırb Manastırı keşişleri ile Rus keşişlerin Aynaroz'a gittiği.

➤ Tarih: 29/Z /1252 (Hicrî)

Dosya No:779

Gömlek No:36494/A

Paskalya tebriği vesilesiyle Patrikhane'ye gelen Rusya elçisiyle Kuds ü Şerif, Aynaroz ve Turusina ve Rumeli'de Eflak'ta kâin vakıf manastırlarının suret-i idaresi hakkında verilen nizam-ı cedide ve saireye dair cereyan eden matriğinden. a.g.y.tt

➤ Tarih: 12/M /1307 (Hicrî)

Dosya No:1655

Gömlek No:7

Aynaroz'daki Rus Manastırı rahiblerinin, Aynaroz'a Osmanlı postalarıyla göndermek istedikleri evrakın imrarına çıkılması üzerine Telgraf ve Posta Nezareti'nin söz konusu yasağın devamı hâlinde bunların başka postalarla y aylık yirmibeşbin kuruştan fazla zarar edeceği yönündeki itirazıyla ilgili açıklama istenilmesi.

➤ Tarih: 21/Ra/1304 (Hicrî)

Dosya No:1385

Gömlek No:94

Rusya'dan Aynaroz'a gelerek Rus ve Bulgar keşişlerini dolaşarak her birinde birer gece kalan ve kendisini kay Devlet Müsteşarı olarak tanıtan Sırka Yuvasiloviç'in aslında Petersburg'da Patrik Meclisi azasından olduğu

➤ Tarih: 10/Za/1324 (Hicrî)

Dosya No:130

Gömlek No:12931

Fon Kodu: TF

Kesendire Tensik Memuru Poltanof'un Aynaroz'daki Rus Manastırı keşişlerine yazdığı mektupları postaya göndermesi caiz olmadığından bu durumun tekrarı halinde hakkında muamele yapılmasına dair Selanik Vilayeti'

➤ Tarih: 15/Z /1305 (Hicrî)

Dosya No:100

Gömlek No:86

Fon Kodu: MF

Aynaroz'daki Rus Manastırlarından Rosko Manastırı'nda bulunduğu bildirilen eski eserler ile muzır kitaplar memura verilecek talimatın Babîâlice kararlaştırılması.

➤ Tarih: 03/Ca/1306 (Hicrî)

Dosya No:1581

Gömlek No:80

Fon Kodu: DH

Aynaroz manastırlarına iane toplamak için Dersaadet'te Rusça basılıp Senayidi tarafından Aynaroz'da Petra Gümrüğü'nde ele geçirilen iane biletlerinden birer numunenin Ticaret ve Nafia Nezareti'ne irsali.

➤ Tarih: 26/Ra/1307 (Hicrî)

Dosya No:1675

Gömlek No:113

Fon Kodu: DH

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

Rusya'da yardım toplamak maksadıyla Aynaroz Rum manastırları rahipleri tarafından Dersaadet'te tanzim edilmiş ve mühürlenmek üzere Aynaroz'a gönderilmesine mani olunmaması.

➤ Tarih: 06/S /1307 (Hicrî) Dosya No:1662 Gömlek No:69 Fon Kodu: DH

Aynaroz Rus Manastırları rahiblerinin iane toplamak üzere Rus Postalarıyla Rusya'ya gönderdikleri biletlerin eskiden nakli halinde varidatça büyük fayda sağlayacağı.

➤ Tarih: 29/B(hicri) /1314 Dosya No:2078 Gömlek No:77 Fon Kodu: DH

Gerek ecnebi devletlerden gelenlerden gerekse Osmanlı tabiiyyetinden olan ve Aynaroz manastırlarında keşiş olanları i Osmaniye verilmesi.

➤ Aynaroz manastırlarına mensup Rusyalı rahiblerin Kudüs'e bağlı Ayn Fara civarında Poyot adına satın alınan mağaraların mukaddes olduğu gibi manastır yapmak niyetinde oldukları ve engellenmeleri gerektiği Patrikliği'nin talebi üzerine gerekenin yapılması.

➤ Tarih: 01/M/1323 (Hicrî) Dosya No:2521 Gömlek No:189020 Fon Kodu: DH

Aynaroz manastırlarına mensup Rusyalı üç rahibin Kudüs'e bağlı Ayn Fara mevkii civarındaki kadim manastır mağarası biri namına teferruğ ederek bazı inşaata mübaşeret eyledikleri. (Hariciye)

➤ Tarih: 14/M /1323 (Hicrî) Dosya No:2531 Gömlek No:189796 Fon Kodu: DH

Aynaroz manastırlarına mensup Rusyalı üç rahibin Kudüs'e tabi Ayn-ı Fara mevkii civarındaki kadim manastır mağarası inşaata mübaşeret eyledikleri. (Dahiliye; 184225)

➤ Tarih: 17/N /1323 (Hicrî) Dosya No:88 Gömlek No:8771 Fon Kodu: DH

Aynaroz'daki Rus Manastırları rahipleri hakkında, nüfus tahriri esnasında cereyan eden muameleye dair Selanik

➤ Tarih: 24/Ra/1326 (Hicrî)

Dosya No:3301

Gömlek No:247565

Aynaroz'daki Rus manastırlarına vuku bulan tecavüzatın engellenmesi ve katl olunan rahibin hakkındaki (Müfettişliği; 245789)

➤ Tarih: 04/M /1330
(Hicrî)

Dosya No:82

Gömlek No:6

Aynaroz'daki Ayapandalimon adlı Rus Manastırı keşişlerine ait yiyecekler yüklü vapurun, manastırın iskel muamelesinin orada yapıldığı.

➤ Tarih: 29/R /1321
(Hicrî)

Dosya No:65

Gömlek No:95

Sırb Manastırı keşişleri ile Rus keşişlerin Aynaroz'a gittiği.

➤ Tarih: 09/R /1321
(Hicrî)

Dosya No:23

Gömlek No:2254

Aynaroz Manastırı'na mensup keşişlerin Rusya tebeasından çıkarak Osmanlı tebeasına girdikleri, Prizren'e da kişinin de Düçan Manastırı'na gitmek için Metropolit Nikefor'dan izinli olduklarına dair Kosova valisinin telgraf

➤ Tarih: 29/Za/1302
(Hicrî)

Dosya No:5

Gömlek No:4

Aynaroz Manastırları Rahiplerinden bazılarının Kudüs ve civarında Patrikhâne'nin izni olmaksızın arâzi ve emlâk ve ibadetgah tesis etmeleri usûl ve nizâma mugayir olduğundan bu tür arâzi ve emlâk almak isteyen keşişlerin ö ilmuhaber ibrâzına mükellef olduklarına dâir.

➤ Tarih: 15/Z /1325
(Hicrî)

Dosya No:171

Gömlek No:17030

Rus keşişlerinden Arsonof'un meçhul kişiler tarafından yaralandığını bildiren Aynaroz Kaymakamlığı'nın telgraf

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

- Tarih: 11/S /1326
(Hicrî) Dosya No:3269 Gömlek No:245151

Aynaroz'dan ayrılıp sair Osmanlı vilayetlerine giderek metropolithanelerde ve köy kiliselerinde arhimandrit ve reislik ve rahiplik vazifelerini ifaya tasaddi eden ecnebi keşişlerin tabiiyyet-i Osmaniyelerine halel gelip

- Tarih: 11/S /1326
(Hicrî) Dosya No:3269 Gömlek No:245151 Fon Kodu: BEO

Aynaroz'dan ayrılıp sair Osmanlı vilayetlerine giderek metropolithanelerde ve köy kiliselerinde arhimandrit ve rahip sıfatıyla ruhani reislik ve rahiplik vazifelerini ifaya tasaddi eden ecnebi keşişlerin tabiiyyet-i Osmaniyelerine halel gelip gelmeyeceği hakkında istifsar. (Adliye; 245151)

- Tarih: 12/Ra/1326
(Hicrî) Dosya No:24 Gömlek No:2337

Aynaroz'da ikamet edip de ayrılan keşişlerin tabiiyyet meselelerine dair Vilayat-ı Selase'ye yazı.

- Tarih: 09/R /1321 (Hicrî) Dosya No:23 Gömlek No:2254 Fon Kodu: TFR.

Aynaroz Manastırı'na mensup keşişlerin Rusya tebeasından çıkarak Osmanlı tebeasına daha önce gelen bir iki kişinin de Düçan Manastırı'na gitmek için Metropolit Nikefor'da dair Kosova valisinin telgrafı.

- Tarih: 29/R /1321
(Hicrî) Dosya No:65 Gömlek No:95

Sırb Manastırı keşişleri ile Rus keşişlerin Aynaroz'a gittiği.

➤ Tarih: 21/Ca/1238
(Hicrî)

Dosya No:133

Gömlek No:6647

Fon Kodu: C..HF

Yaş derununda ve havi olduğu kazalardaki kiliselere Rum patriki tarafından keşiş gönderilmeyerek Aynaroz ve Tait akar ve iradlarının voyvoda ile yerliden tayin olunacak vekiller marifeti ile tahsili emr-i ali iktizasından olduğu olduğu misillü mezkur manastırlar tarafından vekil nasb ve irsaline müsaade buyurulmaması istirhamına da tarafından yazılan tahrirat.

➤ Tarih: 29/Z /1240 (Hicrî)

Dosya No:773

Gömlek No:36251

Fon K

Eflak ve Buğdan'da olan Rum manastırları sabıkı vechile Rum papazları tarafından zabt ve idare olunmak üzere Kudüs ve Aynaroz ve Turisina manastırlarına mevkuf olan mebalighden Hazine-i Amire'ye senevi seksen bin ku maruzatın hazineye menfaat temini maksadına matuf olup irtikab menfaat mütaleası hatıra gelmediğine dair. a.g.

➤ Tarih: 10/Ca/1277 (Hicrî)

Dosya No:357

Gömlek No:39

Kisandra Filaret adlı kadının bir iltizam maddesinden dolayı Turisina Manastırı rahibleri ile olan davası hakkında

➤ Tarih: 29/Z /1252 (Hicrî)

Dosya No:779

Gömlek No:36494/A

Fon Kodu: I

Paskalya tebriği vesilesiyle Patrikhane'ye gelen Rusya elçisiyle Kuds ü Şerif, Aynaroz ve Turusina ve Rumeli'de ait olan Eflak'ta kain vakıf manastırlarının suret-i idaresi hakkında verilen nizam-ı cedide ve saireye masahebelerinden bahis Rum patriğinden. a.g.y.tt

➤ Tarih: 10/B /1257 (Hicrî)

Dosya No:44

Gömlek No:2669

Eflak'ta bulunan zabt ve idaresi ötedenberi rum patriği ile Tur-i Sina piskoposu ve Aynaroz vekillerine mahlul ol emlak ve varidatın vaktinde bu tarafa gönderilmesi hakkında Eflak Voyvodası Aleksandri Keyga'ya yazılan ferm

➤ Tarih: 09/M /1274 (Hicrî) Dosya No:204 Gömlek No:57 Fon Kodu: HR.MKT. İstanbul, Şam, Kudüs patriklikleri ile Aynaroz ve Tur-i Sina'ya vakfedilmiş olan Eflak'daki manastırlar emlakının müzayede ve ilzamı hakkında müşkilat olduğundan emlakin gerek

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

hasılatı ve gerek idaresi hakkında tarafların rızası sağlanıncaya kadar eski usullerine müdahale olunmaması.

➤ Tarih: 12/M /1307

(Hicrî)

Dosya No:1655

Gömlek No:7 Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz'daki Rus Manastırı rahiblerinin, Aynaroz'a Osmanlı postalarıyla göndermek istedikleri evrakın imrarına Rüsumat Emaneti'nce karşı çıkılması üzerine Telgraf ve Posta Nezareti'nin söz konusu yasağın devamı halinde bunların başka postalarla yollanacağı, posta idaresinin aylık yirmibeşbin kuruştan fazla zarar edeceği yönündeki itirazıyla ilgili açıklama istenilmesi.

➤ Tarih: 21/Ra/1304

(Hicrî)

Dosya No:1385

Gömlek No:94 Fon Kodu: DH.MKT.

Rusya'dan Aynaroz'a gelerek Rus ve Bulgar keşişlerini dolaşarak her birinde birer gece kalan ve kendisini kaymakama Rusya'nın Şura-yı Devlet Müsteşarı olarak tanıtan Sırka Yuvasiloviç'in aslında Petersburg'da Patrik Meclisi azasından olduğu

➤ Tarih: 10/Za/1324

(Hicrî)

Dosya No:130

Gömlek
No:12931

Fon Kodu: TFR.I..SL..

Kesendire Tensik Memuru Poltanof'un Aynaroz'daki Rus Manastırı keşişlerine yazdığı mektupları postaya vermeyerek jandarma ile göndermesi caiz olmadığından bu durumun tekrarı halinde hakkında muamele yapılmasına dair Selanik Vilayeti'ne telgraf.

➤ Tarih: 23/N /1316

(Hicrî)

Dosya No:44

Gömlek
No:105

Fon Kodu: Y..PRK.UM..

Aynaroz Rus manastırına tabi Galata'da bulunan Rum kilisesi yanındaki Rus manastırı keşişlerinin Silivri'de çiftlikler satın alıp oraya Bulgarları yerleştirmek istedikleri.

➤ Tarih: 29/Z /1252

(Hicrî)

Dosya No:779

Gömlek
No:36494/A

Fon Kodu: HAT

Paskalya tebriği vesilesiyle Patrikhane'ye gelen Rusya elçisiyle Kuds ü Şerif, Aynaroz ve Turusina ve Rumeli'de vaki manastırlara ait olan Eflak'ta kain vakıf manastırlarının suret-i idaresi hakkında verilen nizam-ı cedide ve saireye dair cereyan eden masahebelerinden bahis Rum patriğinden. a.g.y.tt

➤ Tarih: 10/B /1257
(Hicrî) Dosya No:44 Gömlek No:2669 Fon Kodu: C..ADL.

Eflak'ta bulunan zabt ve idaresi ötedenberi rum patriği ile Tur-i Sina piskoposu ve Aynaroz vekillerine mahlul olan manastırlarla bunlara vakıf emlak ve varidatın vaktinde bu tarafa gönderilmesi hakkında Eflak Voyvodası Aleksandri Keyga'ya yazılan ferman. g.tt

➤ Tarih: 15/Z /1305
(Hicrî) Dosya No:100 Gömlek No:86 Fon Kodu: MF.MKT.

Aynaroz'daki Rus Manastırlarından Rosko Manastırı'nda bulunduğu bildirilen eski eserler ile muzır kitapların teftişi için gönderilecek memura verilecek talimatın Babiâlice kararlaştırılması.

➤ Tarih: 03/Ca/1306
(Hicrî) Dosya No:1581 Gömlek No:80 Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz manastırlarına iane toplamak için Dersaadet'te Rusça basılıp Senayidi tarafından Aynaroz'da Petraki'ye gönderilirken Galata Gümrüğü'nde ele geçirilen iane biletlerinden birer numunenin Ticaret ve Nafia Nezareti'ne irsali.

➤ Tarih: 26/Ra/1307
(Hicrî) Dosya No:1675 Gömlek No:113 Fon Kodu: DH.MKT.

Rusya'da yardım toplamak maksadıyla Aynaroz Rum manastırları rahipleri tarafından Dersaadet'te tanzim edilen "Muin" başlıklı evrakın mühürlenmek üzere Aynaroz'a gönderilmesine mani olunmaması.

➤ Tarih: 06/S /1307
(Hicrî) Dosya No:1662 Gömlek No:69 Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz Rus Manastırları rahiblerinin iane toplamak üzere Rus Postalarıyla Rusya'ya gönderdikleri biletlerin eskisi gibi Osmanlı postalarıyla nakli halinde varidatça büyük fayda sağlayacağı.

➤ Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz manastırlarına mensup Rusyalı rahiblerin Kudüs'e bağlı Ayn Fara civarında Poyot adına satın aldıkları arazinin yanındaki mağaraların mukaddes olduğu gibi manastır yapmak niyetinde oldukları ve engellenmeleri gerektiğini belirten Kudüs Rum Patrikliği'nin talebi üzerine gerekenin yapılması.

➤ Tarih: 01/M /1323 Dosya No:2521 Gömlek Fon Kodu: BEO
(Hicrî) No:189020

Aynaroz manastırlarına mensup Rusyalı üç rahibin Kudüs'e bağlı Ayn Fara mevkii civarındaki kadim manastır mahallini hile ile kendilerinden biri namına teferruğ ederek bazı inşaata mübaşeret eyledikleri. (Hariciye)

➤ Tarih: 14/M /1323 Dosya No:2531 Gömlek Fon Kodu: BEO
(Hicrî) No:189796

Aynaroz manastırlarına mensup Rusyalı üç rahibin Kudüs'e tabi Ayn-ı Fara mevkii civarındaki kadim manastır mahallini bit-teferruğ bazı inşaata mübaşeret eyledikleri. (Dahiliye; 184225)

➤ Tarih: 17/N /1323 (Hicrî) Dosya No:88 Gömlek No:8771 Fon
Kodu: TFR.I..SL..

Aynaroz'daki Rus Manastırları rahipleri hakkında, nüfus tahriri esnasında cereyan eden muameleye dair Selanik Nüfus Nezareti'nin yazısı.

➤ Tarih: 24/Ra/1326 (Hicrî) Dosya No:3301 Gömlek No:247565 Fon Kodu: BEO

Aynaroz'daki Rus manastırlarına vuku bulan tecavüzatın engellenmesi ve katl olunan rahibin hakkındaki muamelatın tesrii. (Rumeli Müfettişliği; 245789)

➤ Tarih: 19/6/1888 (Miladî) Dosya No:116 Gömlek No:86 Fon Kodu: HR.TO..

Rahip kıyafetinde binlerce Rus'un Aynaroz manastırlarına girmesine dair Tribune gazetesinde yayınlanan mektubun gönderilmesi.

➤ Tarih: 08/8/1894 (Miladî) Dosya No:28 Gömlek No:42 Fon Kodu: HR.SYS.

Rusların Ege adalarında bir tersane yeri aradığı, Ege sahillerinde mevzilenmeye çalıştığı ve Aynaroz'daki manastırları istihkam haline getirdikleri konusunda makaleler.

➤ Tarih: 12/M /1307 (Hicrî) Dosya No:1655 Gömlek No:7 Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz'daki Rus Manastırı rahiblerinin, Aynaroz'a Osmanlı postalarıyla göndermek istedikleri evrakın imrarına Rûsumat Emaneti'nce karşı çıkılması üzerine Telgraf ve Posta Nezareti'nin söz konusu yasağın devamı halinde bunların başka postalarla yollanacağı, posta idaresinin aylık yirmibeşbin kuruştan fazla zarar edeceği yönündeki itirazıyla ilgili açıklama istenilmesi.

Sanat Tarihi Yönüyle Kilise ve Manastır Mimarisi

Günümüzde Aynaroz'a İstanbul'daki patrikhânenin veya Atina'daki Aynaroz temsilcisinin vizesiyle girilebilmektedir. Denizden bakıldığında yeşilliklerin arasında çok heybetli kâgir beyaz kitleleri ve yüksek kuleleri ile dikkati çeken birçok manastırdan başka sarp yamaçların kovuklarına asılmış, hiçbir teşkilâta bağlı olmaksızın tek başlarına yaşayan târik-i dünyâların, tahta parçalarından yapılmış barakaları da görülmektedir. Bunların genellikle dış dünya ile bağlantıları, kendilerine verilen yiyecekleri çektikleri ucuna bir sepet bağlanmış uzun bir ipten ibarettir. Ayrıca manastırların keşişler tarafından yapılamayan işleri Yunanistan'dan geçici olarak gelen sivil işçiler tarafından görüldüğü gibi tarım, değirmencilik, balıkçılık gibi işler manastırlar tarafından rahip olmayan bazı işleticilere kiralanmıştır. Son yıllarda çok azalan keşiş sayısı (bazı yerlerde on, on beş), bir zamanlar 300-400 kişiyi barındıran manastırların yaşamasını zorlaştırmıştır.⁴⁸

⁴⁸ <https://www.sabah.com.tr/sozluk/cografya/aynarozun-tarihcesi>, (e.t: 08.01.2024.)

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

Manastırların Türk-İslâm medeniyeti ile bağlantıları, bunların mimarilerinde kullanılan bazı özelliklerden ve organlardan ibarettir. Manastırların ahşap kısımlarında eski Türk evlerindeki yapı unsurları, cumbalar, geniş saçaklar ve praçollara dayanan geniş çıkmalar vardır. Bazı manastırların avlularında 16. ve 18. yüzyıl üslûbunda Türk çeşmeleri de bulunur. Lavra Manastırı'nın avlusundaki şadırvan tamamen Bizans üslûbunda olmakla beraber kubbe kemerlerini taşıyan dört mermer sütunun başlıkları 17. yüzyıla ait stalaktitli Türk başlıklarıdır. Bunların 1635'te bir İstanbul patriği tarafından gönderildikleri bilinmektedir. Bazı ağaç kilise eşyası da üstlerindeki oyma veya kakma süslemelerden anlaşıldığına göre 16-18.yüzyıllara ait Türk küçük sanatlarının örnekleridir. Vatopedi Manastırı kilisesinin 1567 tarihli ağaç kapı kanatları Hristiyan ustalar tarafından Türk üslûbunda yapılmıştır. Yemekhanelerin (trapeza) ahşap tavanları da kaplama tekniği ve şualı göbek süslemeleriyle 18 ve 19. yüzyıl Türk ev, yalı ve konak mimarisindeki tavanların tam benzeridir.⁴⁹

Manastırların çok zengin arşiv ve kütüphaneleri vardır. Bunlarda Bizans devrine ait yazmalar dışında çok sayıda Osmanlı irade ve fermanı da bulunmaktadır. 1953'te üç manastırı ziyaret ettiğimizde Vatopedi Manastırı Kütüphanesi'nde camlı ve çerçeveli olarak duvara asılmış, tuğraları tezhipli sekiz Osmanlı fermanı vardır. Dölger, Aynaroz hakkındaki kitabında Aynaroz manastırlarını vergi mültezimlerinden koruyan Sultan III. Mustafa'nın 1764 tarihli bir fermanının fotoğrafını yayımlamıştır. Burada, hemen hemen manastırların hepsinde şimdiye kadar kimsenin önemsemediği ve incelemeyeceği şaşılacak derecede çok sayıda Osmanlı vesikası vardır. Belki harekete geçirebileceğini umduğunu yazmıştır. Son yıllarda bu vesikalardan bazılarının incelenip yayımlanmasına başlanmıştır.⁵⁰

Aynaroz manastırları ve kiliselerinde karşılaşılan Türk sanat eserlerinden bir grubu çinilerle, çeşitli kapacak teşkil eder. 17. yüzyılda Hristiyan müşteriler tarafından İznik çini atölyelerine ısmarlanan çinilere Stavronikita, Pantokratoros ve Lavra manastırlarında rastlanmaktadır. Ayrıca bazı İznik tabakları cephelere yapıştırmak suretiyle dış süslemede de kullanılmıştır. Daha geç devre ait Kütahya çinileri de (18. yüzyıl) süslemelerde yer aldıktan başka 19. yüzyılın Çanakkale tabaklarından da süslemede kullanılanlar görülmüştür. *Kutlumuşiu Manastırı*'nda İznik çinilerinden başka Kütahya çinileri de vardır. İviron'da büyük panolar hâlinde selvilerle süslü

⁴⁹ <https://www.sabah.com.tr/sozluk/cografya/aynarozun-tarihcesi>, e.t: 08.01.2024.

⁵⁰ <https://www.sabah.com.tr/sozluk/cografya/aynarozun-tarihcesi>, e.t: 08.01.2024.

çiniler bulunmakta, ayrıca şaşılabacak zenginlikte İznik ve Kütahya tabakları da görülmektedir. Hatta bunlardan birinin "Haliç işi" denilen gruptan olması muhtemeldir. Lavra Manastırı'nda çini üzerine yazılmış Eylül 1678 tarihli iki kitâbeden, İznik çinilerinin yapılış tarihi açık surette öğrenilmektedir. Burada da dış duvarlara yapıştırılmış İznik tabakları vardır. Dokhiariu Manastırı kilisesinde ise mihrap kısmında yere döşenmiş güzel İznik çinileri ile karşılaşılır.⁵¹ Xeropotamou Manastırı ile ilgili olarak da şöyle bir efsane vardır: Bu manastır Sivas'ın kırk azizlerine ithaf edilmiştir. Mısır seferi esnasında bu azizler Yavuz Sultan Selim'in rüyasına girmiş, tam o sıralarda yangın geçirerek harap olan manastırı padişah yeniden yaptırtmıştır. Bu yüzden de Sultan Selim bu dinî kuruluşun "ktetoru" yani bânisi sayılmış ve kırk azizlerin ikonası önünde Sultan Selim'in hâtırasına olmak üzere altı kandil yakılması usulden olmuştur. Bu geleneğin hâlâ sürdürüldüğüne dair bir bilgimiz yoktur.⁵²

Riyazet Kültürü

"Mt. Athos" denilen bu sarp yarımada Ortodokslukta büyük önem taşır. Burada dünya ile yalıtılmış manastırlarda Ortodoks keşişleri düşünceye dalar, dua ederler. Kendi yiyeceklerini kendileri üretirler.

Evliya çelebi seyahatnamesinde, burada yaşayan rahip ve keşişleri tasvir ederken kullandığı tasvir insanın yüreğine dokunur. O, 1077 Zilkadesinde (Mayıs 1667) uğradığı Aynaroz'a dair fazla bir şey anlatmayarak sadece rahiplerin "*açlıktan insanlıktan çıkmış*" kişiler olduğunu söylemektedir. Yine onun belirttiğine göre "*Muhafız olarak bir hasekisi gelir, ama hiç kimse gelip bu papazlara zulmedemez...*"

Yakın tarihlere değin her birinde bin kadar keşişin yaşadığı yaklaşık 30 kadar Yunan, Sırp, Bulgar Ortodoks manastırı bulunuyordu. Manastırlarda yaşayan keşiş sayısı 1970'lerin başında bine düşerken, günümüzde 1500'e çıktığı ve bunların yüzde 27'sinin de üniversite mezunu olduğu söyleniyor. İki kez Osmanlı yönetimine geçen bu yöredeki manastırlara Saray, Fener'e bağlı bir dini özerklik tanınmıştı. Manastırlar, siyasi olarak Yunanistan'a, dinsel olarak Fener'e bağlıdır.⁵³

⁵¹ EYİCE Semavi; a.g.md. İSAM

⁵² <https://www.sabah.com.tr/sozluk/cografya/aynarozun-tarihcesi>, (e.t: 08.01.2024)

⁵³ ACAR Özgen; Gazeteci- Yazar, <https://www.antikalar.com/bin-yillik-manastirlarda-osmanli-sanat-ve-belgeleri>, (e.t:09.01.2024)

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

Çok sıkı bir perhizle ağır bir mahrumiyet içinde yaşayan keşişler asla etyemezler, taze ekmekleri bulunmaz ve yemekleri genellikle sebze, hububat zeytinyağı, kuru incir, peynir, peksimet ve az da olsa balıktan ibarettir. Kendilerini gece gündüz duaya hasretmiş olan keşişlerin uyku zamanı da çok dardı. Buradaki keşişlerin okudukları ilahiler, halis Elen musikisi olup, bütün Rum kiliseleri için makbuldü. Manastırlarda kadınların dağa çıkmalarına izin verilmez ve hatta dişi hayvanlar bile içeri alınmaz.

Keşişler ziraat, hayvancılık, ağaç işlemeli eşya yapımı, terzilik ve dokumacılık, duvarcılık, ciltçilik ve istinsah işleriyle meşgullerdi. Her bir manastırın etrafında şapeli, bahçesi ve hücreleri vardır. Aynaroz'da Kares adını taşıyan ma'mur bir köy olup, her cumartesi günü orada pazar kurulur ve keşişler günlük ihtiyaçlarını oradan temin ederdi. Aynı köyde keşişlere ait içinde şapeller bulunan hanlar da mevcuttu. Selanik metropolitine tabi olan Aynaroz piskoposu ve manastırların dış işlerine bakan ve onları korsanlara karşı korumaya memur olan Ağa, bu köyde otururdu. Aynaroz manastırlarının bütün vergileri Bostancıbaşı'ya tayin edilmiş olup, keşişler verdikleri 150 keseden başka bostancıbaşı ve adamlarının masraflarını da karşılardı⁵⁴

Sürgün Mekânı Aynaroz

Sürgün Mekânı Aynaroz her ne kadar Ortodoks mezhebi için din adamı yetiştirilen bir manastır şehri olsa da aynı zamanda bir sürgün mekânı olarak da kullanılmıştır. Manastır şehri olması nedeniyle Aynaroz'un sürgün misafirleri de çoğunlukla din adamlarından oluşmuştur⁵⁵. Sürgüne sebep olan suçlar ise farklılık arz etmektedir. Örneğin, Uşak Kazası'nda mütemekkin Kalinikos isimli rahip, ayini kurallara aykırı yaptığı için Aynaroz adasına sürgün edilmiştir⁵⁶. Yine, aynı dönemde Lofça Kazası Piskoposu Milenos, adam yaralama ve ahaliye kötü davranma suçlarından Filatyos manastırına sürgün edilmiştir⁵⁷. Sürgün misafirlerinin ağırlıklı olarak din adamı olmasına karşın, başka kesimlerden suçlular da Aynaroz'a sürgüne gönderilmiştir⁵⁸. Mesela, Bozcaadalı Yorgi Valisodi isimli bir şahıs yakın akrabası bir kızı iğfal suçundan adaya sürgün edilmiştir⁵⁹.

⁵⁴ İNCİCİYAN, 1976:11- 88.

⁵⁵ Tarih:21/Za/1264 (20 Ekim 1848).

⁵⁶ BOA. A. MKT, Nr.112/17, Tarih: 21/Ra/1264 (20 Ekim 1799).

⁵⁷ BOA. A. MKT, Nr.155/36, Tarih: 21/Za/1264 (27 Şubat 1848)

⁵⁸ BOA., C. ADL, Nr.64/3816, Tarih:20/Ca/1214

⁵⁹ BOA. A. MKT, Nr.155/36, Tarih: 21/Za/1264 (27 Şubat 1848). (20 Ekim 1799); BOA, HR. MKT., Nr.30/5, Tarih:04/R/1266 (17 Şubat 1850. BOA, HR. MKT, Nr. 201/32, Tarih:21/Z/1273 (12 Ağustos 1857).

Yunanistandaki Manastırlarda Osmanlı'nın İlk Dönemlerine Işık Tutan Tarihi Vesikalar Belgeler

Aynoroz'un ortak bir mimari plana göre yapılmış 20 manastırı vardır. Hepsi kuleli bir surla çevrilmiş olan geniş avlulu kalelerdir. 10. yüzyılda yapılmaya başlanmış olan bu kiliseler dini muhtevaya sahip ikonlarla ve Bizans duvar resimleriyle süslenmişlerdir. Yunanistan'daki manastırda Osmanlı'nın ilk dönemlerine ışık tutan belgeler bulundu. Aynaroz arşivlerini inceleyen Dölger'e göre, "...manastırların arşivleri bu çeşit Türk vesikaları ile doludur, fakat bugüne kadar hiçbir araştırmacı bunları gözden geçirmemiştir."

Aynaroz Yarımadası'nda Pantokrator manastırında en eskisi 1371 yılına ait Osmanlı dönemi belgeleri gün yüzüne çıktı. Belgelerde Devlet-i Aliyye'nin Yunanistan'a ve ona bağlı tüm iyiniyetli dini oluşumlara hoşgörü ile yaklaştığını günümüze bıraktığı arşilerde apaçık görülmektedir. Yunanistan'ın Aynaroz Yarımadası'nda bulunan ve İstanbul Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi'ne bağlı olan çok sayıda manastırdan biri olan Pantokrator'da geçmişe ışık tutacak çalışmalar yapılmaktadır. Osmanlı dönemine ait binlerce el yazması belgeler tarih araştırmacıları tarafından incelenmektedir. Bu makale ekine sadece aynaroz ile ilgili deşifre edilmiş devletiâliye ile ilgili sayısız yazışmalar bir liste halinde verilmiştir. Bu yazışmalarda mali, ticari ve gümrük vergilendirmeleri, limanlar, posta taşımacılığı, Vergiler, haraçlar, arazi gelirleri, vakıflar, kültürel, sosyolojik etnik-etik, siyasi, askeri, adli birçok konulara ve tüm bunlara karşı devletçe alınan tedbirlere rastlıyoruz. 883'ten beri özerk bir yönetime sahip olan, yaklaşık 20 manastırın yer aldığı, kadınların girmesinin yasak olduğu Aynaroz Yarımadası'ndaki bir manastırda çalışma yapan araştırmacılar, Osmanlı dönemine ait binlerce el yazmasından oluşan bir arşivi inceliyor.

Yarımadadaki kütüphanelerde Yunanca, Rusça ve Rumence dâhil olmak üzere birçok dilde yüzlerce yıllık belgeler bulunuyor. Çoğu araştırılmış olan bu belgelerin, Osmanlıca olanlarının ise bugüne dek çok fazla çalışılmamış olduğu görülüyor.

14'üncü yüzyıla dayanan belgeler

Uzmanlar, bu belgeler olmaksızın Osmanlı dönemindeki Aynaroz Yarımadası'nın ekonomi ve toplumunu anlamanın mümkün olmadığını belirtiyor. Tarihi 14'üncü yüzyıla dayanan belgeler, Osmanlı dönemine ait en eski belgeler arasında bulunuyor

Belgeler, Osmanlıya dair "yağmacı" anlayışının tam aksini gösteriyor

Aralarında padişah fermanları, tapular ve mahkeme kararlarının da olduğu belgeler, Yunanistan'daki Osmanlıya dair "yağmacı" anlayışın aksine, Osmanlı yönetiminin buradaki toplumu kanatları altına alıp özerkliğini muhafaza ederek dış müdahalelerden koruduğunu ortaya koyuyor. AA'nın haberine göre belgeler üzerinde araştırma yapan uzmanlar, Aynaroz'a en yakın şehir olan Selanik'i fetheden 2. Murat'ın ilk eylemlerinden birinin, 1430'da Aynaroz toplumunu korumaya yönelik yasal bir belge çıkarmak olduğunu ifade ediyor.⁶⁰

Osmanlı Din Dayatması Yapmadı

Uzmanlar, Osmanlı'nın bu toprakları fethettikten sonra neredeyse 2 asır İslam'ı empoze etmeye çalışmadığına dikkati çekerek, belgelerin, insan hakları, saygı, demokrasi çerçevesinde birlikte yaşama ilkelerine ışık tuttuğunu belirtiyor.

Aynaroz bölgesi, bulunduğu konum itibarıyla izole olması ve yıkıcı istilalardan kaçınması sayesinde, son derece değerli olan Ortaçağ el yazması eserler, idari arşivler, freskler ve ikonlarla Bizans manastır hayatının en güzel örneğidir. Ayrıca bu manastırlarda Bizans Devleti'ne ait olan yazışmaların yanı sıra, Osmanlı Devleti'ne ait fermanlar da bulunmaktadır.⁶¹

Manastırların Türk-İslâm medeniyeti ile bağlantıları, bunların mimarilerinde kullanılan bazı özelliklerden ve organlardan ibarettir. Manastırların ahşap kısımlarında eski Türk evlerindeki yapı unsurları, cumbalar, geniş saçaklar ve praçollara dayanan geniş çıkmalar vardır. Bazı manastırların avlularında 16 ve 18. yüzyıl üslûbunda Türk çeşmeleri de bulunur. Lavra Manastırı'nın avlusundaki şadırvan tamamen Bizans üslûbunda olmakla beraber kubbe kemerlerini taşıyan dört mermer sütunun başlıkları 17. yüzyıla ait stalaktitli Türk başlıklarıdır. Bunların 1635'te bir İstanbul patriği tarafından gönderildikleri bilinmektedir. Bazı ağaç kilise eşyası da üstlerindeki oyma veya kakma süslemelerden anlaşıldığına göre 16-18.. yüzyıllara ait Türk küçük sanatlarının örnekleridir. Vatopedi Manastır Kilisesi'nin 1567 tarihli ağaç kapı kanatları hristiyan ustalar tarafından Türk üslûbunda yapılmıştır. Yemekhanelerin (trapeza) ahşap tavanları da kaplama

⁶⁰ <https://www.ensonhaber.com/tarih-haberleri/yunanistandaki-manastirda-osmanlinin-ilk-donemlerine-isik-tutan-belgeler> bulundu; e.t:08.01.2024)

⁶¹ DİKMEN ,Raziye Betül a.g. mkl. (Raziye Betül Dikmen: <https://www.ilimgo.com/ruhsal-buyunun-ilahi-yarimadasi-athos>; (e.t: 08.01.2024)

teknîği ve şualı göbek süslemeleriyle 18-19. yüzyıl Türk ev, yalı ve konak mimarisindeki tavanların tam benzeridir.

Manastırların çok zengin arşiv ve kütüphaneleri vardır. Bunlarda Bizans devrine ait yazmalar dışında çok sayıda Osmanlı irade ve fermanı da bulunmaktadır. 1953'te üç manastırı ziyaret ettiğimizde Vatopedi Manastırı Kütüphanesi'nde camlı ve çerçeveli olarak duvara asılmış, tuğraları tezhipli sekiz Osmanlı fermanı ile karşılaşmıştık. Dölger, Aynaroz hakkındaki kitabında Aynaroz manastırlarını vergi mültezimlerinden koruyan Sultan III. Mustafa'nın 1764 tarihli bir fermanının fotoğrafını yayımlamıştır. Bu vesile ile, hemen hemen manastırların hepsinde şimdiye kadar kimsenin önemsemediği ve bu yüzden de incelemeyeği şaşılacak derecede çok sayıda Osmanlı vesikası bulunduğunu ve yayımladığı bir resmin bu konuda çalışabilecekleri belki harekete geçirebileceğini umduğunu yazmıştır. Son yıllarda bu vesikalardan bazılarının incelenip yayımlanmasına başlanmıştır.

Aynaroz manastırlarının kiliselerinde karşılaşılan Türk sanat eserlerinden bir grubu çinilerle, çeşitli kap kakak teşkil eder. 17. yüzyılda hristiyan müşteriler tarafından İznik çini atölyelerine ısmarlanan çinilere Stavronikita, Pantokratoros ve Lavra manastırlarında rastlanmaktadır. Ayrıca bazı İznik tabakları cephelere yapıştırılmak suretiyle dış süslemede de kullanılmıştır. Daha geç devre ait Kütahya çinileri de (18. yüzyıl) süslemede yer aldıktan başka 19. yüzyılın Çanakkale tabaklarından da süslemede kullanılanlar görülmüştür. Kutlumuşiu Manastırı'nda İznik çinilerinden başka Kütahya çinileri de vardır. İviron'da büyük panolar halinde selvilerle süslü çiniler bulunmakta, ayrıca şaşılacak zenginlikte İznik ve Kütahya tabakları da görülmektedir. Hatta bunlardan birinin "Haliç işi" denilen gruptan olması muhtemeldir. Lavra Manastırı'nda çini üzerine yazılmış Eylül 1678 tarihli iki kitâbeden, İznik çinilerinin yapılış tarihi açık surette öğrenilmektedir. Burada da dış duvarlara yapıştırılmış İznik tabakları vardır. Dokhiariu Manastırı kilisesinde ise mihrap kısmında yere döşenmiş olarak güzel İznik çinileri ile karşılaşılır.⁶²

Bölgede bulunan manastırların mimarilerinde Türk-İslam mimarisine dair izler görülmektedir. Türk evlerinde kullanılan cumbalar, geniş saçaklar ve bazı manastırların bahçelerinde bulunan Türk çeşmesi dikkat çekmektedir. Ayrıca bazı manastırların içinde bulunan çiniler, Türk sanatının bu bölgede etkili şekilde kullanıldığını göstermektedir. 1988 yılında UNESCO Dünya Mirası

⁶² EYİCE.S.; İSAM. Semavi Eyice, "Aynaroz", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ans. (DİA), C.4, İstanbul 1991, s.267

listesine alınan Aynaroz bölgesi, kutsal mabede ve saygıdeğer kıyılarına gelen herkesin ruhunda silinmez bir iz, zamansız dinginlik ve derin maneviyat hissi bırakmaktadır⁶³

Yunanistan Anayasası 105. Maddesinde Aynaroz

Yunanistan Anayasasının 105. Maddesi Yunanistan Anayasası, günümüzde sadece Yunan Devleti ile Yunanistan Kilisesi ilişkilerini düzenlemekle kalmadı. Yunanistan Anaya- 77 Bkz. 13/2, c maddesi. 78 14/3, a maddesi. 34 Yrd. Doç. Dr. Turgay CİN sası, Yunanistan Devleti ile Türkiye sınırları içindeki İstanbul Rum Başpiskoposluğunun Yunanlıların deyimiyle İstanbul “Ekümenik Patrikliği”nin ve diğer Ortodoks Kiliselerinin (yarı bağımsız Girit Kilisesi, Menteşe Adaları Metropolitliği) arasındaki ilişkileri yürürlükteki Yunan Anayasasının 3. maddesi ve 105. maddesinde düzenlemektedir. Yunanistan Anayasasının “Üçüncü Başlığında” yer alan 105. madde “Aynaroz (Athos) Dağının Rejimi (79” Aynaroz Dağını, Yunancadaki adı ile “Agion Oros (Αγίον Όρος)”u Türkçeye tam olarak tercüme edecek olursak, “Kutsal Dağ” veya “Aziz Dağ” olarak çevirmemiz gerekir başlığını taşımaktadır) 105. maddenin çevirisi aynen aşağıdaki gibidir:

“1. Megali Vigla’nın ötesine uzanan ve Aynaroz (Athos) bölgesini oluşturan, Aynaroz Yarımadası, eski ayrıcalıklı (özel) statüsü uyarınca, Yunanistan Devletinin kendi kendini yöneten (özerk) bir parçasıdır; Yunan Devletinin bu bölge üzerindeki egemenliği tamdır. Aynaroz Dağı, manevi açıdan, Ekümenik Patrikhanenin doğrudan yetkisi altında hizmet vermektedir. Burada bir manastır hayatı süren herkes, kesiş adaylığına veya keşişliğe kabulünden itibaren, başka formalitelere tabi olmaksızın Yunanistan vatandaşlığını kazanır.

“2. Aynaroz Dağı, kendi rejimine göre, bütün Aynaroz Yarımadasının aralarında bölündüğü yirmi kutsal Manastır tarafından yönetilir. Yarım ada arazisi, kamulaştırmadan muaftır. “Aynaroz’un yönetimi, Kutsal Cemaati oluşturan Kutsal Manastırların temsilcilerince yürütülür. Aynaroz’un idari sisteminde veya Manastırların sayısında veya bunların hiyerarşik sırasında veya alt kuruluşlarıyla ilişkilerinde hiçbir değişiklik yapılamaz. Heterodoks veya başka mezhebe mensup kişilerin burada yerleşmeleri yasaktır.

⁶³ DİKMEN Raziye Betül; <https://www.ilimge.com/ruhsal-buyunun-ilahi-yarimadasi-athos>; e.t: 08.01.2024.

“3. Aynaroz kuruluşlarının rejimlerinin ayrıntıları ve bunların faaliyet tarzları, Devlet temsilcilerinin işbirliği ile yirmi Kutsal Manastır tarafından hazırlanan, oylanan ve Ekümenik Patrikhane ile Yunan Parlamentosu tarafından onaylanan Aynaroz şartı ile belirlenir.

“4. Aynaroz kuruluşlarının rejimlerine sadakatle riayet edilmesi, manevi alanda Ekümenik Patrikhanenin yüksek denetiminde, idari alanda da 79 Aynaroz Dağını, Yunancadaki adı ile “Agion Oros (Αγίων Όρος)”u Türkçeye tam olarak tercüme edecek olursak, “Kutsal Dağ” veya “Aziz Dağ” olarak çevirmemiz gerekir. Yunanistan Anayasasına Göre Devlet Kilise İlişkisi 35 kamu düzenini ve güvenliği korumaktan da münhasıran sorumlu olan Devletin denetimindedir.

“5. Devletin, yukarda değinilen iktidarı, hak ve görevleri yasayla belirlenen bir vali vasıtasıyla kullanılır. “Yasa, manastır makamları ve Kutsal Cemaatçe kullanılacak yargı yetkilerinin Aynaroz’un gümrük ve vergi ayrıcalıklarını belirler.” Buna göre, “Aynaroz (Athos) Yarımadası” dediğimizde, Büyük (Megali) Vigla’dan ve ötesine kadar uzanan, “Aynaroz (Athos) Dağı” bölgesi anlaşılmaktadır. Eskiden beri özel statüye sahiptir ve Yunan Devletinin kendi kendini yöneten özel statüye sahip olan bir bölgesidir. Yunanistan egemenliği ve sınırları içinde bulunan Aynaroz Dağı bölgesindeki manastırlar dini bakımdan Yunanlıların yürürlükteki anayasalarının ifadesiyle doğrudan “Ekümenik/Evrensel Patriklik (İstanbul Rum Patriği)” yetki alanına dâhildir. Burada yaşayan herkes, stajyer veya rahip olarak buraya kabul edilen herkes başka herhangi bir işleme gerek duyulmadan otomatik olarak Yunanistan vatandaşlığını kazanmaktadır⁶⁴

Özel statüye sahip olan Aynaroz Dağı, bütün Aynaroz Yarımadası’nın devredilemez toprakları, yirmi (20) Kutsal Manastır arasında bölüştürülmüş ve bu yirmi Kutsal Manastır tarafından kendi statüsüne göre, yönetilmektedir. Aynaroz Dağının ayrıntılı yönetim statüsü başka bir deyişle rejimi Aynaroz Dağı Tüzüğünde belirtilmektedir. Bu Tüzüğü, Devlet temsilcisi ile yirmi Kutsal Manastır yetkilisi birlikte tanzim ederler, oylarlar ve ardından da Türkiye’deki “Evrensel Patriklik” ile Yunan Parlamentosu bu metni onaylarlar. Yani yasama faaliyetini birlikte yaparlar. Peki, bu ne anlama gelmektedir. Yunan Anayasa yapıcı, 105. maddede; “Ekümenik Patrikliği “sui generis uluslararası bir kişilik” olarak açıkça tanımaktadır 81. “Ekümenik Patrikhane”, açıkça uluslararası hukuk özelliklerine de sahip olan yasa yapma faaliyeti sürecine Yunan Cumhuriyeti ile Birlikte

⁶⁴ <https://www.evenizelos.gr/speeches/conferences-events/407-conferencespeech2016/5502-2016-12-08-11-45-26.html> (04.04.2017).

katılır. Aynaroz Dağı (Athos Dağı) için hukuki yapıya sahip bir yasa metni, “Şart” ya da. “Tüzük” düzenlemek amacıyla önce yirmi (20) egemen Aynaroz manastırınca metin oylanır.⁶⁵

“Ekümenik Patrikhane”

Ardından Yunan devleti ve yasa yapıcı olarak ifade edilen “Ekümenik Patrikhane” ile birlikte Yunan Parlamentosundan onaylanarak bahse konu metin yürürlüğe girer. Başka bir deyişle, “Ekümenik Patrikhane”, Yunanistan Devleti ile birlikte Yunan hukuk düzeninin, kurallar piramidinde kolayca yer alamayacak olan -Aynaroz ile ilgili hukuki karaktere sahip- Tüzüğü birlikte çıkarmaktadırlar. Aynaroz Yarımadasında uygulanan özel egemenlik rejimine rağmen, manevi gözetim ve denetim konusunda otorite; İstanbul Fener “Ekümenik Patrikhanesi”dir. Bu durum Yunanistan Anayasasının 105. maddesine göre; Aynaroz Dağı statüsünün ruhani bakımdan korunması “Ekümenik/Evrensel Patrikliği” yüce denetimindedir. Aynaroz Dağının idari yönden denetlenmesi ile kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlanması ise özel olarak Yunanistan devletine aittir.

Diğer taraftan yine Venizelos’a göre, Aynaroz Dağının manastır Başrahiplerinin ve Kutsal Cemaatin yargılama yetkileri ile gümrük ve vergi avantajları Yasa ile düzenlenmektedir. Yani Aynaroz Dağının vergilendirme ve gümrük ile ilgili konuları Yasayla Yunan Parlamentosunca tanzim edilir. Diğer konular ise Aynaroz Tüzüğü ile düzenlenir. Yasa, Mecliste oylanır ve Cumhurbaşkanı tarafından yayınlanarak yürürlüğe girer. Oysa Aynaroz Tüzüğü yirmi Manastır tarafından oylanır, Yunan Meclisi tarafından yasa olarak onaylanır ve uluslararası hukuk düzeninde, uluslararası hukuk kişisi olarak hareket eden bir birim olarak “Ekümenik Patrikhane” tarafından da onaylanır. Peki, “Ekümenik Patrikhane” hangi hukuksal düzende hareket etmektedir? Yunan hukuk düzeninde de saygınlığı olan bir otorite olarak hareket etmektedir ve bu nedenle Yunanistan Anayasasının 105. maddesindeki bu hükmün değiştirilmemesi ve bilakis korunması gerekmektedir. Tarihi nedenlerden ve yukarıda anlatılan konulardan yani Aynaroz’un ve İstanbul “Ekümenik Patrikhane”nin uluslararası hukuki rejimi Yunanistan Anayasasının 105.

⁶⁵ 8181 Βενιζέλος, Οι Σχέσεις Κράτους..., s. 187; Ράφτης, Ελ.: Ο οικουμενικός θρόνος ως θεσμός δικαίου (το νομικό καθεστώς του Οικουμενικού Πατριαρχείου), ανάπτυπο από το περιοδικό Κληρονομία 16, τ.χ. Α, 1984, s. 73 vd. ; Βενιζέλος, Οι Σχέσεις Κράτους..., s. 187; Ράφτης, Ελ.: Ο οικουμενικός θρόνος ως θεσμός δικαίου (το νομικό καθεστώς του Οικουμενικού Πατριαρχείου), ανάπτυπο από το περιοδικό Κληρονομία 16, τ.χ. Α, 1984, s. 73 vd. <https://www.evenizelos.gr/speeches/conferences-events/407-conferencespeech2016/5502-2016-12-08-11-45-26.html> (04.04.2017)

maddesini değiştirilemez kılmaktadır. 105. maddenin değiştirilmesi meselesi “Ekümenik Patrikhane” ile ilgilidir ve meselenin özüyle daha doğru bir ifade ile “kalbiyle” ilgilidir.⁶⁶

Bin Yıllık Manastırlarda Osmanlı Sanat ve Belgeleri

Selanik'te düzenlenen "Aynaroz Hazineleri" sergisi dünya çapında ilgi uyandırmakla kalmamış, şimdiye değin bilinmeyen bazı Osmanlı ve hatta Muhammed Peygambere ait bazı belgeleri de ilk kez gün ışığına çıkarmıştı. Burada sergide dikkati çeken bazı Osmanlı belge ve eserlerine değineceğiz. Sergi kataloğu Türk Sanat Tarihçileri ve sanatseverler için önemli veriler içermektedir.

Pirinç üzerine gümüş kaplama havan şamdanlar ve değişik dönem ve biçemlerde yapılmış ikonalar sergiye görkemli bir boyut eklemektedir. Çeşitli İznik eserleri ve kilise eşyasının da bulunduğu bu sergide Osmanlı bağlantılı ya da İstanbul, Bursa ve Kütahya yapımı eserler arasında fildişi saplı bir asa göze çarpıyor. 1660'da İstanbul'da yapılmış, sapını fildişinden bir çift ejderin süslediği tahta asanın üzeri gümüş kaplama ve mineli olup 159 cm yüksekliğindedir. Sedef kakmalı asanın Byzantios diye de adlandırılan Larissa Piskoposu Dionysios'un malı olduğu üzerindeki yazıdan anlaşılıyor. İviron Manastırı'na bağışlanmış ve çeşitli değerli taşlarla süslenmiş olan asanın o dönemde Osmanlı Sarayı'nda gözde olan bir sanat akımını yansıttığı bildiriliyor.⁶⁷ Değerli tekstiller arasında Bursa ve İstanbul dokuması ve kilise erkânının törenlerde giydiği cübbeler de yüzyıllar sonra ilk kez manastırların karanlık depolarından gün ışığına çıktı. Bunlardan biri 16. yüzyılın başlarında, altın iplikle dokunmuş başpiskoposluk cübbesidir. Dionysiou Manastırı'nda bulunan, Bizans biçemindeki bu cübbede daireler içinde İsa betimlemeleri görülüyor, dairelerin aralarını ise haçlar süslüyor. Bu giysinin kumaşının Bursa ya da İstanbul'da, saraya giysi dokuyan ustalarca yapıldığı ve benzerlerinin Rusya, Polonya ve Venedik'e ihraç edildiği de anımsatılıyor. Hristiyan sözcüklerinin yazıldığı bu tür Bursa kumaşları içinde bu cübbenin en eski örnek olduğu vurgulanıyor.

Şimdiye değin hiç yayımlanmamış Osmanlı belgeleri oldukça geniş yer kaplarken, Fatih Sultan Mehmed'in tuğrasının bulunduğu, İstanbul'un fethinden önce ve Yunanca yazılmış 25 Eylül 1451 tarihli bir ferman dikkati çekiyor. Fermanın o zamanki başkent Edirne'de yazıldığı, Padişahın

⁶⁶ CİN Turgay;Yunanistan Anayasasına Göre Devlet Kilise İlişkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 19, S: 2, s. 1-59. (2017), <https://www.evenizelos.gr/speeches/conferences-events/407-conferencespeech2016/5502-2016-12-08-11-45-26.html> (04.04.2017).

⁶⁷ ÖZGEN Acar Gazeteci- Yazar, <https://www.antikalar.com/bin-yillik-manastirlarda-osmanli-sanat-ve-belgeleri>, e.t:09.01.2024

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

Aynaroz'daki II. Sultan Murad'ın dağıttığı arazilere saygı gösterilmesini istediği anlaşıyor. Ancak, Yunanca'nın kötü bir günlük dille yazıldığı, Padişahın Avrupa ile yazışmalarında Yunanca'yı resmi dil olarak kullanmadığına dikkat çekiliyor.

Belgeler içinde en eskisi ve en ilginç olanı 623 yılında Muhammed Peygamber'in Sina Manastırı'ndaki keşişlere verdiği ayrıcalıkların dökümünü gösteren "ahdname"dir. Bu manastırlardaki bu tür ahidnameler, genelde "kadı"ların onayını taşıyan ya Arapça ya da Türkçe'ye çevrilmiş belgelerdir. Genelde çiçek motifleri ile bezelidirler. Özgün kopyanın okuma yazma bilmeyen Muhammed tarafından onandığını kanıtlayan, peygamberin siyah ya da yeşil renkli avuç içini simgeleyen bir el resmi bulunmaktadır. Simonopetra Manastırı'ndaki bu belgenin, keşişlerce, para toplamak amacıyla Aynaroz'a getirildiği anlaşıyor.

Aynaroz'daki en eski Osmanlı belgesinin I. Murad'ın 23 Kasım 1386'da babası Orhan'ın kimselerin keşişler üzerinde baskı kuramayacağını bildiren kararnamesinin geçerli olduğu açıklandı. Selanik'in Osmanlılara geçmesinden 10 gün sonra yazılmış olan 9 Nisan 1430 tarihli II. Sultan Murad tuğralı bir fermanla ise, padişah atalarının Aynaroz'a tanıdığı hakların aynen geçerliliğini bildiriyor. İkinci Beyazıd'ın 7 Temmuz 1491 tarihli fermanında da Wallachia Voyvodosu'nun verdiği dilekçesinde manastırlardan kendisine haklar tanınması istemine karşı, hiç kimsenin bu manastırların mallarına el koyamayacağını, subaşı ile kadıya, eskiden verilmiş olan fermanların gereklerinin yerine getirilmesini emretmektedir. Birinci Selim'in 4-13 Ağustos 1513 sayılı fermanı ise yine aynı voyvodonun girişimlerine karşı, keşişlerin başvurularını destekleyen ve haklarının koruma altına alınması amacıyla kadıya talimat veren bir kapsamdadır.

Birinci Ahmed'in 12-21 Mart 1615 tarihli fermanında, bir manastırın onarımında kendi mal (15 manda, 60 öküz ve 100 keçi) varlıklarının, ayrıca bağ ve bahçelerin gelirinin kullanılabileceği, buna karşı çıkılamayacağı anlatılmaktadır. Bölgede bulunan manastırların mimarilerinde Türk-İslam mimarisine dair izler görülmektedir. Türk evlerinde kullanılan cumbalar, geniş saçaklar ve bazı manastırların bahçelerinde bulunan Türk çeşmesi dikkat çekmektedir. Ayrıca bazı manastırların içinde bulunan çiniler, Türk sanatının bu bölgede etkili şekilde kullanıldığını göstermektedir. 1988 yılında UNESCO Dünya Mirası listesine alınan Aynaroz bölgesi, kutsal

mabede ve saygıdeğer kıyılarına gelen herkesin ruhunda silinmez bir iz, zamansız dinginlik ve derin maneviyat hissi bırakmaktadır.⁶⁸



Altın işlemeli Bursa ipek cübbe
Şamdan

Kutsal su için kullanılan İznik kap

V. Mehmed'in 1678 fermanında ise, zamanında gelir toplamaya gelmeyen voyvodonun fazla ve yasa dışı para toplaması önlenmekte, aksine bir durum olursa gelişmenin İstanbul'a hemen bildirilmesi istenmektedir. 1541 yılında bir kilise kararının Selanik'teki dokuz kadı tarafından onanmasına ilişkin belgede, Sırbistan Despotu (dinsel rütbe) George Brankoviç'in kızı, II. Murad'ın eşi ve Fatih'in annesi Maria'nın İvıron Manastırı'na bağışladığı arazi ile ilgili bir tapu kaydı niteliğindedir.

Ölümlle boşalan Stromnitsa Metropolliğine İstanbul Patriği ve Kutsal Sinod'un Gregorios'u 10 Eylül 1818'de atanmasını onayan bu beratta, din adamının ruhsal, yönetsel halkları tanınmakta ve buna yerel yöneticilerin karşı çıkması önlenmektedir.

⁶⁸ DİKMEN, Raziye Betül: <https://www.ilinge.com/ruhsal-buyunun-ilahi-varimadasi-athos>; (e.t: 08.01.2024)

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

Selanik mutasarrıfı ile kadıya III. Mustafa'nın 7-16 Haziran 1759'da gönderdiği fermanda Bostancıbaşı'nın, Aynaroz'dan daha fazla vergi istemini yasaklamaktadır. 20 Manastırın ortaklaşa mühürlediği tarihsiz bir dilekçede ise, Bostancıbaşı'nın öngörülen vergiden fazlasını toplamasının önüne geçilmesi istenmektedir.

Selanik Sancağı Valisi Mehmet Emin'in "buyurdu"sunda (emirname) "Aynaroz'daki gâvurların" mülklerine tecavüz eden suçlular ile ilgili olarak Selanik'deki yönetici ve orduya verilen talimat yer almaktadır.⁸ Nisan 1810 tarihli belge ise Selanik Vali Yardımcısı Yusuf Bey'in manastırlar arasındaki sorunun çözümü ile ilgili bir talimattır. 7 Eylül 1797 tarihinde Kaptan Paşa'nın imzaladığı ve Simonapetra Manastırı'nda bulunan belge de yerel voyvodo ile Limni Adası kadısına yazılan bir "buyurdu"dur. Kaptan Paşa'nın, İviron Manastırı'ndaki keşişlerin, diğer manastırın yasadışı işgalini önlemek amacıyla devreye girdiği anlatılmaktadır.⁶⁹

Sonuç

Narlı'nın ifade ettiği gibi; “mekânın bizzat kendisi bir ruhtur ve bu ruh, orada yaşayan insanları yavaş yavaş dönüştürmektedir. Bütün değişim ve dönüşüm süreçlerinde her unsur sadece kendi şartları içinde ve kendi diyalektiğine bağlı olarak değişmez. Toplamlar yer değiştirdiğinde, insanlar ev değiştirdiğinde ya da kültürel temas ve yitimlerde, hatta sosyal ve siyasal hayata yön veren devletler, devlet anlayışları değiştiğinde, hayatın ana damarlarını besleyen ihtiyaçlar, bakış açıları ve çatışmalar da değişir. Bunun böyle olması insan-mekân ilişkisinin niteliklerini belirler. Elbette mekânın kendi şartları içinde değişmesi ile insanın algıları arasında bir ilişki vardır.”⁷⁰. Böyle bir değişimden bahsedilememesine mukabil, “mekân ve insan birbirini ne kadar etkileyebilir?” sorusuna Aynaroz örneğinden cevap verilebilir. Dinî bir mimarının hâkim olduğu, kadınların olmadığı ve din adamlarının nüfusun büyük kısmını oluşturduğu Aynaroz'da, insanın mekâna katkısı oldukça büyüktür ve insan, mekânı değiştiren ve dönüştüren bir unsur olarak vardır. Genel olarak herhangi bir gayr-ı müslim yerleşmesinin ister şehir içinde mahalle şeklinde, ister köy tarzında bir yerleşim olsun bir kilise etrafında kurulduğu düşünülür. Mesela; mahalle isimlerinde “Papa X” terkiibi, o mahallenin bir kilisenin etrafında teşekkül ettiğini gösterir.

⁶⁹ ACAR Özgen Gazeteci- Yazar, <https://www.antikalar.com/bin-yillik-manastirlarda-osmanli-sanat-ve-belgeler/>, e.t:09.01.2024 ; Fotograflar gazeteci Özgen Acar'a aittir. E.t:09.01.2024

⁷⁰ NARLI, Mehmet, Şiir ve Mekân, s.25, Hece Yayınları, Ankara- 2007.

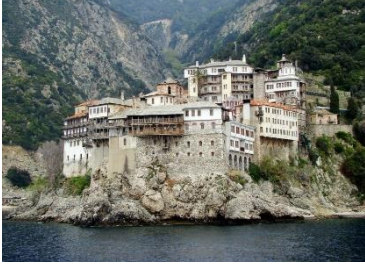
Osmanlı Devleti'nin fethettiği Hristiyan topraklarındaki hoşgörüsünün en güzel örneğini Selanik şehrinde görmek mümkündür. Sultan Murad Han, Selanik'i fethettiğinde kiliselere ait yerleri ya ellerinde bırakmış ya da mirî adına satın alarak aynı bedelde akarât satın almaları için mukarrernâme vermiştir. Özellikle Aynoroz Adası'ndaki kiliseler için ikinci yolun takib edildiği anlaşılmakta olup, Sultan Murad'ın mukarrernâmesini kendisinden sonra gelen padişahlar da onaylamışlardır. Çalışmaya esas teşkil eden Sultan II. Selim zamanına ait 1568-1569 tarihli 553 numaralı evkaf defteri, bu padişahın mukarrernâmesini de kaydetmiştir. Sultan Selim, atası Sultan II. Murad zamanında 14.800 altına ruhbanlar tarafından kilise ve manastırları adına satın alınan yerleri, ruhbanların başvurusu üzerine kiliselere bağışladığı gibi, daha sonra miriye ait bazı yerlerin de öşürleri ödenmesi şartıyla kiliselerde meskûn bulunan ruhbanlarca işlenmesi için 1567-69 yıllarında mukarrernâme vermiştir. Miriye ait olup, kilise ve manastırdaki ruhbanlar tarafından işlenen yerler için 70.000 akçe mukatâ'a belirlendiği görülmektedir. Tahrir defterlerinde manastır ve kilise vakıfları ile ilgili kayıtların sınırlı sayıda olması, Aynoroz Yarımadası'ndaki kiliselerle ilgili vakıf kayıtlarını tahrir kaynaklı çalışmalar içinde eşsiz bir hâle getirmektedir.

Selanik Sancağı Evkaf defterinde ise, kiliselere ait akar kayıtları ayrıntılı bir şekilde işlenmiş olmakla, diğer tahrir defterlerinden ayrılmaktadır. Selanik Sancağı dâhilinde toplam 106 adet kilise vakfı kaydına rastlanmıştır olup, bunlardan bir tanesi "Sancak" dışında "Siroz'da bulunan "Margarit Manastırı"dır. Bu manastırın önemi, II. Murad zamanında kaleme alınan Yazıcızâde'nin "Selçuknâme" adlı eserinde ilginç bir şekilde yer almasıdır. Buna göre manastır, Devlet-i Âliyye'nin isim babası olan Osman Gazi'nin ahfadının bölgeyi fethedeceğini ilm-i nücûm vasıtasıyla öğrenmiş ve Söğüd'e bir heyet göndererek Sultan'dan hükm-i şerif almıştır. Osmanlı Devleti'nin aldığı bütün önlemlere rağmen, bazı kiliselerin hâli kaldığı yani ruhbanların yerlerini terk edip gittikleri anlaşılmaktadır.⁷¹

Aynaroz Manastırlarından Bazı Resim ve Görüntüler

⁷¹ TURGUT .V, a.g.mkl.,2016, Yıl: 4, Cilt: 4, Sayı: 2 , s. 231"Journal of Politics, Economics and Management, 2016, Year:4, Volume:4, Issue:2"

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları





TARİHİ OSMANLI ARŞİV BELGELERİ



IV. Mehmet'in Fermanı



KHiva hararını arayan belgesi



III. Sultan Mustafa'nın Fermanı



Fatih'in Yunanca yazıtının Fermanı



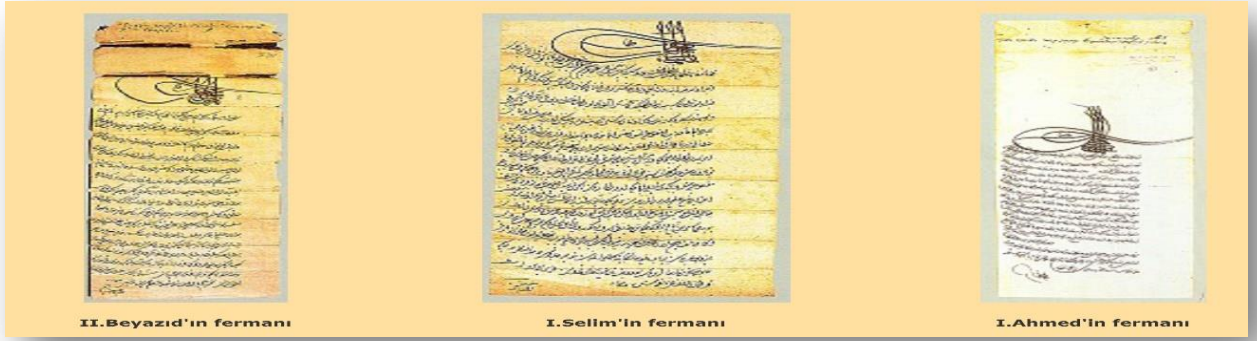
Ahdname (Peygamber
anıtı, Konya)



En eski Osmanlı yazılı belgesi
II. Murad'ın Fermanı



Sultan'ın en
eski Fermanı (Konya)



Ekler

Osmanlı Arşivlerinde Aynoroz İle İlgili

Kayıt ve Yazışmaların Çözümleri

Başbakanlık Osmanlı Arşiv kayıtlarından elde ettiğimiz belgelerin transkrip edilmesiyle ulaştığımız kayıtlar.

➤ Tarih: 20/N /1124 (Hicrî)	Dosya No:40	Gömlek No:4620	Fon Kodu: İE.EV..
Selanik'e tabi Aynaroz Ceziresi mülhakatından Babüssaade Ağası Gazanfer Ağa Vakfı olan Kesendre Ceziresi'nde sakin ruhbanın Metuh denilen çiftliklerine vakıf zabiti Osman Ağa tarafından haricten ücretle getirilen ağnamın idhal olunmasından dolayı mutazarrır oldukları cihetle meni hakkında Selanik Kadısı Ebubekir Efendi'nin yazdığı ve hamışinde imtiyazatı natık arz.			
➤ Tarih: 04/N /1209 (Hicrî)	Dosya No:84	Gömlek No:5042	Fon Kodu: C..ADL.

Aynaroz Adası'ndaki rum manastırlarının İstanbul patriğine tabi olmayarak müstakilen idaresi bir çok mahaziri dai olacağından rahiblerinin istidalarının isaf olamayacağı ve mezkur manastırların İstanbul patrikliğine tabi bulunduğu hakkında Selanik kadısına ve Aynaroz naibine hüküm.

➤ Tarih: 17/R /1237 (Hicrî)	Dosya No:928	Gömlek No:40297/C	Fon Kodu: HAT
--------------------------------	--------------	-------------------	---------------

Aynaroz'daki kilise ve kuleler hakkında sorduğu suallere Aynaroz Voyvodası Halil Haseki'den malumat alınamadığı, manastırların muhkem ve keşişlerin çok olduğu ve yeni bir voyvoda tayini.

➤ Tarih: 04/Z /1235 (Hicrî)	Dosya No:169	Gömlek No:8471	Fon Kodu: C..SM..
--------------------------------	--------------	----------------	-------------------

Selanik sancağında vaki Aynaroz ceziresi ruhbanlarının Hadika-i Hassa Ocağı'na verdikleri mebalîğ mukabili her nevi tekalifden muaf oldukları halde bazı çiftliklerin mübayaa hissesi talebi ile edilen müdahaleden şikayet etmeleri üzerine bazı istizahatı havi Selanik kadısı ile sairlerine hüküm.

➤ Tarih: 21/Ca/1238 (Hicrî)	Dosya No:133	Gömlek No:6647	Fon Kodu: C..HR..
--------------------------------	--------------	----------------	-------------------

Yaş derununda ve havi olduğu kazalardaki kiliselere Rum patriki tarafından keşiş gönderilmeyerek Aynaroz ve Turisina manastırlarına ait akar ve iradlarının voyvoda ile yerliden tayin olunacak vekiller marifeti ile tahsili emr-i ali iktizasından olduğu cihetle mukaddema olduğu misillü mezkur manastırlar tarafından vekil nasb ve irsaline müsaade buyurulmaması istirhamına dair Boğdan voyvodası tarafından yazılan tahrirat.

➤ Tarih: 30/Za/1238 (Hicrî)	Dosya No:837	Gömlek No:37760	Fon Kodu: HAT
--------------------------------	--------------	-----------------	---------------

Aynaroz rahiplerinden Bostancıbaşı Hapishanesi'nde rehine olarak mahpus olan on rahibin yerlerine konacak kimselerin isimlerini havi Selanik kadısının ilamı.

➤ Tarih: 29/Z /1255 (Hicrî)	Dosya No:1628	Gömlek No:92	Fon Kodu: HAT
--------------------------------	---------------	--------------	---------------

Selanik naibi ile müteselliminin müştereken yazdıkları kaime doğrultusunda her tarafta yaygınlık gösteren Rum fesatçılara karşı Aynaroz ve Kesendire adalarının muhafazası için tedbirler alınması, bu maksatla Selanik kadısına ve memleketin ileri gelenlerine hitaben ferman yazılması. a.g.y.tt

➤ Tarih: 20/N /1124 (Hicrî)	Dosya No:40	Gömlek No:4620	Fon Kodu: İE.EV..
--------------------------------	-------------	----------------	-------------------

Selanik'e tabi Aynaroz Ceziresi mülhakatından Babüssaade Ağası Gazanfer Ağa Vakfı olan Kesendre Ceziresi'nde sakin ruhbanın Metuh denilen çiftliklerine vakıf zabiti Osman Ağa tarafından haricten ücretle getirilen ağnamın idhal olunmasından dolayı mutazarrır oldukları cihetle meni hakkında Selanik Kadısı Ebubekir Efendi'nin yazdığı ve hamışinde imtiyazatı natık arz.

➤ Tarih: 29/Ca/1190 (Hicrî)	Dosya No:252	Gömlek No:12596	Fon Kodu: C..DH..
--------------------------------	--------------	-----------------	-------------------

Bostaniyan-ı Hassa Ocağı havassından Aynaroz ceziresi manastırlarından İşkenof Manastırı papaslarının Manastır çiftliğine subaşı tayin eyledikleri Kalburcu Hüseyin ile rüfekasının gasb ve garet eyledikleri eşya ve sairenin elde edildiklerinde kendilerinden tahsil ve ashabına iade olunmasına dair emr-i ali ısdarı hakkında Selanik mutasarrıfıyla kadısından gelen evraktan. g.tt

➤ Tarih:	Dosya No:	Gömlek No:6	Fon Kodu: ML.CRD.d...
----------	-----------	-------------	-----------------------

Aynaroz ceziresi manastırlarındaki keşiş ve ruhbanların nüfusa ait yoklama defteridir.

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

➤ Tarih:	Dosya No:	Gömlek No:930	Fon Kodu: A.{DVN.KLS.d...
Aynaroz'da bulunan manastırlara tabi olup manastırların dahil ve haricindeki ev, dükkan, kilise, değirmen vs.nin keyfiyetini gösterir defter. Bit.tr.a.g.y.tt.			
➤ Tarih: 29/Z /1143 (Hicrî)	Dosya No:51	Gömlek No:3049	Fon Kodu: C..ADL.
Hassa bostancılarına ocaklık tayin edilmiş olan Aynaroz Yarımadası'ndaki manastırların rahiplerinin nefisleri için ekip biçtikleri hububatın mahsullerini ve terekelerini yerlerine nakil etmelerine mümanaat olunmaması. g.tt			
➤ Tarih: 01/S /1211 (Hicrî)	Dosya No:57	Gömlek No:3443	Fon Kodu: C..ADL.
Aynaroz manastırlarının hesaplarını görmek üzere tayin olunan Yanya Metropolitdi Kakaryos nam rahibe muavenet olunması hakkında Yanya Mutasarrıfı Ali Paşa'ya ve saireye emir ısdarı istidası.			
➤ Tarih: 16/Z /1233 (Hicrî)	Dosya No:28	Gömlek No:1666	Fon Kodu: C..ADL.
Aynaroz'daki rum manastırları arasında tahaddüs eden hudud anlaşmazlığına dair yazılan hüküm.			
➤ Tarih: 05/R /1218 (Hicrî)	Dosya No:47	Gömlek No:2829	Fon Kodu: C..ADL.
Aynaroz Adası'ndaki bazı manastırların hesaplarına ve sair işlerine bakmak üzere İbrail Metropolitdi Bartinyos nam papası Eksarhos tayin ettiği beyanıyla yolda kendisine mümanaatta bulunulmamak üzere icab edenlere hitaben emir ısdarı istidasına dair İstanbul rum patriği tarafından verilen arzuhal.			

➤ Tarih: 17/M /1256 (Hicrî)	Dosya No:1425	Gömlek No:58330	Fon Kodu: HAT
Aynaroz adasındaki bazı manastırların hudutlarına rahipler tarafından müdahale olunmaması hakkındaki emr-i alinin cülus münasebetiyle tecdiden itası.			
➤ Tarih: 02/Ra/1256 (Hicrî)	Dosya No:4	Gömlek No:192	Fon Kodu: İ..HR..
Aynaroz adasındaki manastırların hududlarına diğer manastır rahibleri tarafından müdahale olunmamasına dair fermanın tecdidi.			
➤ Tarih: 29/Z /1260 (Hicrî)	Dosya No:21	Gömlek No:26	Fon Kodu: A.}MKT.
Aynaroz Adası'nda bulunan manastırların arazi ihtilaflarına dâir Aynaroz Müdürü Ahmed Şükrü'nün yazısı. a.g.y.tt			
➤ Tarih: 29/Z /1260 (Hicrî)	Dosya No:9	Gömlek No:31	Fon Kodu: A.}DVN.
Aynaroz Adası'ndaki manastırların isimleri ile bunların gelirlerine ve vakıf emvaline dair yazı. a.g.y.tt			
➤ Tarih: 28/M /1264 (Hicrî)	Dosya No:50	Gömlek No:3045	Fon Kodu: C..ADL.
Aynaroz ceziyesindeki Duhyar ve Kıstmonya manastırları rahipleri arasında arazi işinden dolayı çıkan münazaanın tesviyesi.			
➤ Tarih: 25/Ca/1268 (Hicrî)	Dosya No:233	Gömlek No:8101/M	Fon Kodu: İ..MVL.

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

Aynaroz ceziyesindeki bazı manastırların yekdiğeriyle aralarında vuku bulan arazi münazaaları ve teferruatı.

➤ Tarih: 19/L /1271 (Hicrî)	Dosya No:112	Gömlek No:2	Fon Kodu: HR.MKT.
--------------------------------	--------------	-------------	-------------------

Rahip İlaryot'un uygunsuz davranışlarından dolayı Aynaroz manastırlarından birisine gönderilmesi.

➤ Tarih: 13/M /1272 (Hicrî)	Dosya No:6	Gömlek No:198	Fon Kodu: İ..MMS.
--------------------------------	------------	---------------	-------------------

Kudüs, Tur-i Sina ve Aynaroz Manastırlarının Eflak ve Boğdan'daki evkafıyla ilgili müzakerelerde bulunmak üzere, bir komisyon tertibi.

➤ Tarih: 28/M /1272 (Hicrî)	Dosya No:123	Gömlek No:7	Fon Kodu: HR.MKT.
--------------------------------	--------------	-------------	-------------------

Aynaroz manastırlarında mahbus olan Rahibe Dango'ya yapılan kötü muameleden vazgeçilmesiyle ilgili yazışmanın gönderildiği.

➤ Tarih: 28/S /1273 (Hicrî)	Dosya No:163	Gömlek No:88	Fon Kodu: HR.MKT.
--------------------------------	--------------	--------------	-------------------

Aynaroz adasında bulunan Helendar ve Ayur manastırları arasında hudut meselesinden çıkan münazaanın tahkiki.

➤ Tarih: 27/N /1274 (Hicrî)	Dosya No:238	Gömlek No:2	Fon Kodu: HR.MKT.
--------------------------------	--------------	-------------	-------------------

Aynaroz Adası'nda kain Agoyir ve Hulyandar Manastırları rahipleri arasındaki arazi münazaasına dair Agoyir Manastırı rahiblerinin verdiği arzuhal.

➤ Tarih: 29/Za/1302 (Hicrî)	Dosya No:5	Gömlek No:4	Fon Kodu: MV.
Aynaroz Manastırları Rahiplerinden bazılarının Kudüs ve civarında Patrikhâne'nin izni olmaksızın arâzi ve emlâk satın alarak Papashâne ve ibadetgah tesis etmeleri usûl ve nizâma mugayir olduğundan bu tür arâzi ve emlâk almak isteyen keşişlerin önceden Patrikhâne'den ilmuhaber ibrâzına mükellef olduklarına dâir.			
➤ Tarih: 19/C /1304 (Hicrî)	Dosya No:1404	Gömlek No:61	Fon Kodu: DH.MKT.
Kudüs'den döndüğünde Aynaroz Manastırlarını ziyareti için izin verilen Rum Patriği Yovakim Efendi'ye atıyye-i seniyye olarak verilecek paranın gönderilmesi.			
➤ Tarih: 15/Z /1305 (Hicrî)	Dosya No:100	Gömlek No:86	Fon Kodu: MF.MKT.
Aynaroz'daki Rus Manastırlarından Rosko Manastırı'nda bulunduğu bildirilen eski eserler ile muzır kitapların teftişi için gönderilecek memura verilecek talimatın Babiâlice kararlaştırılması.			
➤ Tarih: 03/Ca/1306 (Hicrî)	Dosya No:1581	Gömlek No:80	Fon Kodu: DH.MKT.
Aynaroz manastırlarına iane toplamak için Dersaadet'te Rusça basılıp Senayidi tarafından Aynaroz'da Petraki'ye gönderilirken Galata Gümrüğü'nde ele geçirilen iane biletlerinden birer numunenin Ticaret ve Nafia Nezareti'ne irsali.			
➤ Tarih: 06/S /1307 (Hicrî)	Dosya No:1662	Gömlek No:69	Fon Kodu: DH.MKT.
Aynaroz Rus Manastırları rahiblerinin iane toplamak üzere Rus Postalarıyla Rusya'ya gönderdikleri biletlerin eskisi gibi Osmanlı postalarıyla nakli halinde varidatça büyük fayda sağlayacağı.			

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

➤ Tarih: 26/Ra/1307 (Hicrî)	Dosya No:1675	Gömlek No:113	Fon Kodu: DH.MKT.
Rusya'da yardım toplamak maksadıyla Aynaroz Rum manastırları rahipleri tarafından Dersaadet'te tanzim edilen "Muin" başlıklı evrakın mühürlenmek üzere Aynaroz'a gönderilmesine mani olunmaması.			
➤ Tarih: 22/S /1312 (Hicrî)	Dosya No:461	Gömlek No:34575	Fon Kodu: BEO
Rusya Devleti'nin, Aynaroz'daki ruhban heyetini kendi menfaati dairesinde celp ederek Rus ibtidal askerinden bozma bir çok papazı izam ederek mühimmat irsaliyle oradaki manastırları Rus istihkamları şekline irca' ettikleri.			
➤ Tarih: 15/Ra/1312 (Hicrî)	Dosya No:2963	Gömlek No:45	Fon Kodu: ŞD.
Ruhbanların tesisat-ı diniyeleri hakkında verilen kararın bir suretinin kendisine verilmesini talep eden Aynaroz Manastırları Dersaadet vekilinin arzuhalı. (İstida 15)			
➤ Tarih: 29/B /1314 (Hicrî)	Dosya No:2078	Gömlek No:77	Fon Kodu: DH.MKT.
Gerek ecnebi devletlerden gelenlerden gerekse Osmanlı tabiiyyetinden olan ve Aynaroz manastırlarında keşiş olarak ikamet edenlere tezkire-i Osmaniye verilmesi.			

- Tarih: 26/M /1316 (Hicrî) Dosya No:2978 Gömlek No:28 Fon Kodu: ŞD. Aynaroz manastırlarının Dersaadet'de vekili bulunan Arhimandarit Efestratyos Filonabati'nin Selanik Vilayeti'nde Siroz Sancağı'na mülhak Ezve Karyesi'nde kain dört bab su değirmeni hakkında bazı ifadeyi havi arzuhalı. (İstida 17)
- Tarih: 29/S /1321 (Hicrî) Dosya No:2078 Gömlek No:155828 Fon Kodu: BEO

Köprülü ile Üsküb hattının tünelleri ile civarda var olan mağaralar ve Aynaroz manastırları ile diğer kiliselerin esliha bakımından taharrisi. (Rumeli Müfettişliği; 155750)

➤ Tarih: 29/Z /1240 (Hicrî)	Dosya No:773	Gömlek No:36251	Fon Kodu: HAT
Eflak ve Buğdan'da olan Rum manastırları sabıkı vechile Rum papazları tarafından zabt ve idare olunmak üzere bunların iradlarından Kudüs ve Aynaroz ve Turisina manastırlarına mevkuf olan mebalighden Hazine-i Amire'ye senevi seksen bin kuruş tahsisi hakkındaki maruzatın hazineye menfaat temini maksadına matuf olup irtikab menfaat mütaleası hatıra gelmediğine dair. a.g.y.tt			

➤ Tarih: 29/Z /1240
(Hicrî)

Dosya No:1145

Gömlek No:45505/A

Fon Kodu: HAT

Boğdan'da malum manastırlara ve Kudüs-i Şerif ve Tur-ı Sina ve Aynaroz kiliselerine vakf edilmiş yerler voyvoda tarafından iltizama verilerek iradın sülüsü mezkur kiliselere ve sülüsani Boğdan manastırlarına verilmesi hakkında Boğdan metropolit ve boyarlarının Boğdan voyvodasına verdikleri takririn tercümesi. a.g.y.tt

➤ Tarih: 29/Z /1255 (Hicrî)	Dosya No:12	Gömlek No:596	Fon Kodu: C..HR..
Rum Patrikhanesi tarafından tayin olunan keşişler Eflak kiliselerine varıp tegallüben ikamet ve enva-ı müfsidata cesaret etmiş olduklarından Eflak'tan tart olunarak memalik-i Osmaniye'nin sair mahallerinde bulunan kiliselere Eflak kiliselerinden muhassas vezâifin İstanbul'da bulunan kapı kethudaları vasıtası ile celbedilmesi usul ittihaz kılınmış isede vezâif-i mezkure vakt ü zamanı ile ve tamamen gönderilemediğinden Turusina ve Aynaroz manastırları tarafından şikayet olunmasına mebni bazı kuyut ve şurut dahilinde olarak evvelce olduğu gibi Rum Patrikhanesi tarafından yine keşişler gönderilmesine dair hüküm. a.g.y.tt			

➤ Tarih: 29/Z /1255
(Hicrî)

Dosya No:18

Gömlek No:869

Fon Kodu: C..HR..

Osmanlı reayasının hayvanat ve mevaşileri Rusya meralarında rai oluna geldiğine ve bundan böyle de raine müsaade olunduğuna binaen Boğdan'dan bir miktar hayvan karşı yakaya geçirilmiş iken Prut nehri Rusya tarafından set ve hayvanat tevkif edildiği bazı Boğdan boyalarının arazi-i metrukede malik oldukları emlak ve akar Rusyalı tarafından zaptolunduğu.@ Kudüs, Turusina ve Aynaroz manastırlarına tabi Boğdan manastırları evkafından arazi-i metrukede bulunan emlak ve akarın Rusya tarafından tevkif olunup satılmasının menedildiği. a.g.y.tt

- Tarih: 13/M /1272
(Hicrî) Dosya No:6 Gömlek No:198 Fon Kodu: İ..MMS.

Kudüs, Tur-i Sina ve Aynaroz Manastırlarının Eflak ve Boğdan'daki evkafıyla ilgili müzakerelerde bulunmak üzere, bir komisyon tertibi.

- Tarih: 26/S /1274
(Hicrî) Dosya No:211 Gömlek No:40 Fon Kodu: HR.MKT.

Eflak divanında Rum manastırlarının vekillerinin de seçilmek istenmesinden dolayı cemaat metropolidleri, Kudüs patrikleri, Turusina piskoposu ve Aynaroz manastırı vekilleri tarafından takdim edilip gönderilen takrir sureti.

- Tarih: 19/C /1304
(Hicrî) Dosya No:1404 Gömlek No:61 Fon Kodu: DH.MKT.

Kudüs'den döndüğünde Aynaroz Manastırlarını ziyareti için izin verilen Rum Patriği Yovakim Efendi'ye atıyye-i seniyye olarak verilecek paranın gönderilmesi.

Sınır Anlaşmazlıkları

- Tarih: 26/B /1324
(Hicrî) Dosya No:2911 Gömlek No:218302 Fon Kodu: BEO

Taşöz Sancağı'yla Aynaroz şibh-i Ceziresi Jandarma bölüklerinin ecnebi zabitan marifetiyle tensiki münasip olamayacağı ve birinci sınıf jandarma istihdamı da iktiza etmeyeceğinden buraların ikinci sınıf jandarmalarla idaresi her cihetten münasip ve güzel görülmüş olduğuna dair bazı tafsilatı havi Müfettişlik'ten mevrud tahrirat irsal kılınmakla bu husustaki mütalaanın inbası. (Harbiye; 218302)

➤ Tarih: 07/Ş /1324
(Hicrî)

Dosya No:2916

Gömlek No:218663

Fon Kodu: BEO

Taşöz Ceziresiyle Aynaroz Şibh-i Ceziresi jandarmalarının ecnebi zabitan marifetiyle tensikleri gayr-i caiz ve buraların haric-i tensik taburlar gibi ikinci sınıf jandarmalarla idaresinin münasip bulunduğu. (Rumeli Müfettişliği; 218302)

➤ Tarih: 29/Z /1325
(Hicrî)

Dosya No:56

Gömlek No:5536

Fon Kodu: TFR.I..AS..

Bir takım Rum eşkiya çetelerinin Aynaroz'da Senpol ve Gınagorit manastırlarıyla Sent Aneskiti civarında ne suretle sahile çıkmakta ve oralardan memlekete girmekte olduklarından bahisle kuvvetin artırılması ve muktedir bir zabitin idaresine verilmesine dair Müşiriyete yazı.

➤ Tarih: 01/B /1322
(Hicrî)

Dosya No:2408

Gömlek No:180548

Fon Kodu: BEO

Selanik vilayeti dahilinde Aynaroz'daki rahiblerin taht-ı idaresinde olan Tuzla Çiftliği'nin Balıkburnu'nda kuleler inşasıyla jandarma, düyun-ı umumiye ve rüsumat idarelerinin memur tayin ve ikamesinin münasib görüldüğü. (Maliye, Harbiye, Rüsumat; 180548)

➤ Tarih: 16/Z /1233
(Hicrî)

Dosya No:28

Gömlek No:1666

Fon Kodu: C..ADL.

Aynaroz'daki rum manastırları arasında tahaddüs eden hudud anlaşmazlığına dair yazılan hüküm.

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

Tarih: 29/Z /1255 (Hicrî)	Dosya No:28	Gömlek No:1397	Fon Kodu: C..EV..
Rumeli'de Sedrekeps kazasına tabi Aynaroz Adası'nda Kastmonit Manastırı'nın arazi-i mevkufesinin hudut anlaşmazlığı hakkında. a.g.y.tt			
➤ Tarih: 16/Ş /1265 (Hicrî)	Dosya No:212	Gömlek No:5	Fon Kodu: A.}MKT.
Aynaroz'da ticaretle meşgul olan Yunanlı Yani Yorgi ile Aynaroz rahibleri arasındaki anlaşmazlığın çözülüp sonucun bildirilmesine dair Selanik valisine kaime.			
➤ Tarih: 29/Ş /1266 (Hicrî)	Dosya No:66	Gömlek No:3240	Fon Kodu: İ..HR..
Aynaroz adasındaki manastırların sınırlarıyla ilgili anlaşmazlığı çözmek üzere, bir mühendis görevlendirilmesi.			
➤ Tarih: 09/S /1267 (Hicrî)	Dosya No:235	Gömlek No:73	Fon Kodu: MVL
Aynaroz adasındaki Hilander, Dohyar, Apviro, Ekstof, Asfiftimo ve Kastamonit manastırları ile diğer manastır rahipleri arasındaki arazi anlaşmazlığının halli. (3. Mühimme)			
➤ Tarih: 12/M /1273 (Hicrî)	Dosya No:159	Gömlek No:11	Fon Kodu: HR.MKT.
Aynaroz Adası'ndaki Simen Manastırı'yla Helender Manastırı arasında bağ meselesi yüzünden çıkan anlaşmazlığın halledilmesi.			
➤ Tarih: 17/S /1275 (Hicrî)	Dosya No:258	Gömlek No:21	Fon Kodu: HR.MKT.

Aynaroz'da bulunan Helendar ve Eyvir manastırları arasındaki davayı fasl için gönderilen memurların takdim ettikleri mazbata ve haritalardan anlaşıldığına göre Eyvir Manastırı'nın haklı olduğu ve haritada gösterildiği vecihle arazinin tayin olunarak anlaşmazlığın giderilmesi.

➤ Tarih: 28/N /1283 (Hicrî)	Dosya No:495	Gömlek No:37	Fon Kodu: MVL
--------------------------------	--------------	--------------	---------------

Aynaroz'da Ayapalo Manastırı'nın vekili Epsiyihos'un, Helendar Manastırı ahalisiyle arazi anlaşmazlığı. (5. İstida)

➤ Tarih: 03/Z /1283 (Hicrî)	Dosya No:530	Gömlek No:92	Fon Kodu: MVL
--------------------------------	--------------	--------------	---------------

Selanik'te Arnavudköy ahalisinin, Aynaroz adasındaki Helendar ve Aya Bavla manastırları arasındaki anlaşmazlığın tetkik edilmesi talebi. (12. İstida)

➤ Tarih: 15/N /1321 (Hicrî)	Dosya No:2230	Gömlek No:167193	Fon Kodu: BEO
--------------------------------	---------------	------------------	---------------

Aynaroz kazasında bulunan Helendar Manastırı'nda su maddesinden dolayı Sırp ve Rum papazları arasında çıkan anlaşmazlığın giderilmesi. (Selanik)

➤ Tarih: 21/1/1868 (Miladî)	Dosya No:509	Gömlek No:60	Fon Kodu: HR.TO..
--------------------------------	--------------	--------------	-------------------

Aynaroz'da bulunan Hilindor ve Zograph Slav manastırları arasındaki arazi anlaşmazlığının giderilmesi.

Aynaroz Manastırlarında Yolsuzluklara

➤ Tarih: 28/C /1226 (Hicrî)	Dosya No:44	Gömlek No:2654	Fon Kodu: C..ADL.
--------------------------------	-------------	----------------	-------------------

Selanik'te Aya Anastasya Manastırı keşişlerinden Yakodis ve Risaryun nam keşişlerin de manastır hasılatını yutmalarından dolayı Aynaroz adasında kalebent edilmeleri hakkında İstanbul Rum Patriği tarafından verilen arzuhal.

- Tarih: 26/C /1225
(Hicrî) Dosya No:33 Gömlek No:1955 Fon Kodu: C..ADL.

Yod Adası'nda Prodoromos Manastırı keşişlerinden Girilos'un uygunsuz hareketlerinden dolayı Aynaroz ceziresinde Helyandar Manastırı'nda kalebent edilmesi hakkında İstanbul Rum Patrikliği'nden gelen arzuhal.

- Tarih: 28/C /1226
(Hicrî) Dosya No:44 Gömlek No:2654 Fon Kodu: C..ADL.

Selanik'te Aya Anastasya Manastırı keşişlerinden Yakodis ve Risaryun nam keşişlerin de manastır hasılatını yutmalarından dolayı Aynaroz adasında kalebent edilmeleri hakkında İstanbul Rum Patriği tarafından verilen arzuhal.

- Tarih: 06/L /1226
(Hicrî) Dosya No:49 Gömlek No:2967 Fon Kodu: C..ADL.

Selanik'te Aya Anastasya Manastırı keşişlerinden olup evvelce uygunsuz hareketinden dolayı Aynaroz'da Lavre Manastırı'na nefyedilmiş olan Disaryun nam keşişin oradada tek durmayıp rahipler arasına fitne ve fesat bıraktığı cihetle Rodos Adası'nda kalebent edilmesi istidasına dair İstanbul Rum Patrikliği'nden gelen arzuhal.

- Tarih: 04/C /1234
(Hicrî) Dosya No:60 Gömlek No:3604 Fon Kodu: C..ADL.

Rumeli'de Dremineya kazası tevabiinden Dombriçyo Manastırı keşişlerinden Filoteos nam papasın yolsuz hareketına mebni Aynaroz ceziresinde Halyandar Manastırı'na kalebent edilmesi ricasına dair İstanbul Rum Patrikliği imza ve mühürüyle ariza.

Aynaroz Sümela Bağlantısı

- Tarih: 29/Za/1273
(Hicrî) Dosya No:125 Gömlek No:12 Fon Kodu: A.}DVN.

Aynaroz Adası'ndaki yirmi adet manastırda bulunan keşişlerin Devlet-i Aliyye şehirlerinden nakledilen eşyalarından gümrük resmi alınmaması için gerekli olan Emr-i Ali'nin verilmesi isteği.

➤ Tarih: 17/Ra/1274 (Hicrî)	Dosya No:214	Gömlek No:34	Fon Kodu: HR.MKT.
Trabzon'daki Sümela Manastırı keşişlerinden Dayvanisyos'un Aynaroz adasındaki Panrokrator Manastırı'na nakli sebebiyle bir refakatçi ile yeni yerine ulaştırılması.			

- Tarih: 19/Ca/1274
(Hicrî) Dosya No:304 Gömlek No:35 Fon Kodu: A.}MKT.UM..

Trabzon'daki Sumela Manastırı Keşişlerinden Debatios'un Aynaroz'daki Bandokrator Manastırına nakl ve iskanı

Vergi Muafiyeti

- Tarih: 18/Z /1283 (Hicrî) Dosya No:877 Gömlek No:49 Fon Kodu: MVL Aynaroz manastırlarından Aya Anna keşişlerinin vergi muafiyeti hakkında tahrir. (2. Dersaadet)
- Tarih: 28/M /1284
(Hicrî) Dosya No:1026 Gömlek No:11 Fon Kodu: MVL

Aynaroz'da Aya Ana Manastırı keşişlerinin vergileri. (3. Rumeli)

➤ Tarih: 01/S /1284 (Hicrî)	Dosya No:1026	Gömlek No:43	Fon Kodu: MVL
Aynaroz manastırlarından Aya Ana keşişlerinin vergileri. (3. Rumeli)			

İdari Tasarruflar

➤ Tarih:	Dosya No:	Gömlek No:9242	Fon Kodu: MAD.d..
Rumeli vilayetiyle mülhakatında ve cezirelerde müstahdem memurun ve ketebe kadrolarındaki maaşatın tesviyesi ve ölen, istifa eden ve liyakatsizlikleri sebebiyle sille-i azle uğrayan memurunin yerlerine ehliyeti haiz kimselerin tayini ve bazı mahallere tahsilat ve saire ile mükellef zabitan ikamesi ve nukuda vazu'l-yed olanların kefalete rabtıyla sened ahzı ve zuhur eden zimmetlerin tahsil ve bazı kaleler tamiri ve bazı meşayıha maaş ve tekayaya taamiye tahsisi ve Üsküp Sancağı kaymakamlık hasılatının hazineye ve evkafa ait kısımlarının tevziine dair mazbata tanzimi ve Aynaroz'daki kuvve-i müsellehanın lağvı ile mahalli inzibatla idaresi ve Rodos zabtiyesinin takviyesi ve Kıbrıs Ceziresi kocabaşları maaşatının gayr-ı müslimlerden tahsili ve Edirne'deki müftülerin tediye olunan maaşatı ve bazı kazalarla derbendler için süvari zabtiye istihdamı ve posta muvezzilerinin hükümet lehine bazı şeraite tevfikân bi'l-müzayede muayyen bedellerle taliplerine ihalelerini ve daha bazı hizmetlerin ifasını mübeyyin verilen ilmuhaberlerin kayıtlarını ihtiva eden memur maaşları ve saire için verilen ilmuhaberin kayıt defteri.			
➤ Tarih: 11/S /1326 (Hicrî)	Dosya No:3269	Gömlek No:245151	Fon Kodu: BEO
Aynaroz'dan ayrılıp sair Osmanlı vilayetlerine giderek metropolithanelerde ve köy kiliselerinde arhimandrit ve rahip sıfatıyla ruhani reislik ve rahiplik vazifelerini ifaya tasaddi eden ecnebi keşişlerin tabiyyet-i Osmaniyeelerine hanel gelip gelmeyeceği hakkında istifsar. (Adliye; 245151)			
➤ Tarih: 06/Z /1324 (Hicrî)	Dosya No:1142	Gömlek No:76	Fon Kodu: DH.MKT.
Aynaroz'da vuku bulan "hareket-i arz"dan dolayı hasar gören Manastırlara yardım maksadıyla Rum cemaati bulunan mahallerden iane toplayan Aynaroz keşişlerinden Gavril ve beraberindekilerin Kütahya'da yardım toplamasına meydan verilmeyerek geldikleri yere iade edildikleri.			

➤ Tarih: 10/Za/1324 (Hicrî)	Dosya No:130	Gömlek No:12931	Fon Kodu: TFR.I..SL..
--------------------------------	--------------	-----------------	-----------------------

Kesendire Tensik Memuru Poltanof'un Aynaroz'daki Rus Manastırı keşişlerine yazdığı mektupları postaya vermeyerek jandarma ile göndermesi caiz olmadığından bu durumun tekrarı halinde hakkında muamele yapılmasına dair Selanik Vilayeti'ne telgraf.

➤ Tarih: 09/R /1321 (Hicrî)	Dosya No:23	Gömlek No:2254	Fon Kodu: TFR.I..KV..
--------------------------------	-------------	----------------	-----------------------

Aynaroz Manastırı'na mensup keşişlerin Rusya tebeasından çıkarak Osmanlı tebeasına girdikleri, Prizren'e daha önce gelen bir iki kişinin de Düçan Manastırı'na gitmek için Metropolit Nikefor'dan izinli olduklarına dair Kosova valisinin telgrafi.

- Tarih: 16/Ca/1304 (Hicrî) Dosya No:1020 Gömlek No:80496 Fon Kodu: İ..DH.. Kudüs ve Aynaroz manastırlarını ziyaret için eski Rum Patriği Yovakim Efendi'ye altı aylığına izin verilmesi.
- Tarih: 17/Ca/1305
(Hicrî) Dosya No:12 Gömlek No:100 Fon Kodu: Y..PRK.AZJ.

Ulah milletlerine okutulan kitaplar. Katolik ayinlerinde kilise kapılarına dikilen bayraklar. Selanik Rusya Konsolosuna gönderilen otuz-kırk bin liranın Aynaroz manastırlarına dağıtılacağı. Selanik'deki ıslahhane işyerinin yangınında üç bin lira zarar meydana geldiği.

- Tarih: 12/B /1300
(Hicrî) Dosya No:2003 Gömlek No:2 Fon Kodu: ŞD.

Aynaroz keşişlerinin mesalih-i vakıalarını doğrudan doğruya Dersaadet'e arz eylemek ifadesini şamil cemaat-i keşişan tarafından tanzim olunan bir kıta Rumca mahzar tercümesi ve Aynaroz manastır vekillerinin mühürleriyle memhur takriri. (Selânîk 1)

- Tarih: 06/Z /1324
(Hicrî) Dosya No:1142 Gömlek No:76 Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz'da vuku bulan "hareket-i arz"dan dolayı hasar gören Manastırlara yardım maksadıyla Rum cemaati bulunan mahallerden iane toplayan Aynaroz keşişlerinden Gavril ve beraberindekilerin Kütahya'da yardım toplamasına meydan verilmeyerek geldikleri yere iade edildikleri.

Alacak-Verecek meselesi

➤ Tarih: 08/B /1314 (Hicrî)	Dosya No:90	Gömlek No:48	Fon Kodu: MV.
İngiltere Tebeasından Mösyö Lafonten'in, Aynaroz keşişlerinden Müteveffa Nilos'daki alacağını talebi üzerine tahkikat yapılmasının Selânik vilâyetine tebliği.			

- Tarih: 14/B /1314
(Hicrî) Dosya No:883 Gömlek No:66200 Fon Kodu: BEO

İngiltere tebeasından Mösyö Lafonten'in Aynaroz keşişlerinden Müteveffa Nilos zimmetinde alacağı olan mebalığın istifası için müteveffa keşişin terekesine müracaat olunması. (Dahiliye; 66200)

➤ Tarih: 08/B /1316 (Hicrî)	Dosya No:1230	Gömlek No:92220	Fon Kodu: BEO
--------------------------------	---------------	-----------------	---------------

İngiltere tebasından Mösyö Lafonte'nin tebea-i Devlet-i Aliye'den ve Aynaroz keşişlerinden Nilos zimmetinde olan alacağının tahsili. (Hariciye; 66200)

Rusya - Aynaroz Ve Kudüs

➤ Tarih: 04/M /1330 (Hicrî)	Dosya No:82	Gömlek No:6	Fon Kodu: DH.İD..
Aynaroz'daki Ayapandalimon adlı Rus Manastırı keşişlerine ait yiyecekler yüklü vapurun, manastırın iskelesine yanaşarak resm muamelesinin orada yapıldığı.			
➤ Tarih: 29/R /1321 (Hicrî)	Dosya No:65	Gömlek No:95	Fon Kodu: Y..PRK.UM..
Sırb Manastırı keşişleri ile Rus keşişlerin Aynaroz'a gittiği.			
➤ Tarih: 09/R /1321 (Hicrî)	Dosya No:23	Gömlek No:2254	Fon Kodu: TFR.I..KV..
Aynaroz Manastırı'na mensup keşişlerin Rusya tebeasından çıkarak Osmanlı tebeasına girdikleri, Prizren'e daha önce gelen bir iki kişinin de Düçan Manastırı'na gitmek için Metropolit Nikefor'dan izinli olduklarına dair Kosova valisinin telgrafı.			
➤ Tarih: 29/Za/1302 (Hicrî)	Dosya No:5	Gömlek No:4	Fon Kodu: MV.

Aynaroz Manastırları Rahiplerinden bazılarının Kudüs ve civarında Patrikhâne'nin izni olmaksızın arâzi ve emlâk satın alarak Papashâne ve ibadetgah tesis etmeleri usûl ve nizâma mugayir olduğundan bu tür arâzi ve emlâk almak isteyen keşişlerin önceden Patrikhâne'den ilmuhaber ibrâzına mükellef olduklarına dâir.

- | | | | |
|--------------------------------|-----------------|--------------------|--------------------------|
| ➤ Tarih: 15/Z /1325
(Hicrî) | Dosya
No:171 | Gömlek
No:17030 | Fon
Kodu: TFR.I..SL.. |
|--------------------------------|-----------------|--------------------|--------------------------|

Rus keşişlerinden Arsonof'un meçhul kişiler tarafından yaralandığını bildiren Aynaroz Kaymakamlığı'nın telgrafı.

- | | | | |
|--------------------------------|------------------|---------------------|---------------|
| ➤ Tarih: 11/S /1326
(Hicrî) | Dosya
No:3269 | Gömlek
No:245151 | Fon Kodu: BEO |
|--------------------------------|------------------|---------------------|---------------|

Aynaroz'dan ayrılıp sair Osmanlı vilayetlerine giderek metropolithanelerde ve köy kiliselerinde arhimandrit ve rahip sıfatıyla ruhani reislik ve rahiplik vazifelerini ifaya tasaddi eden ecnebi keşişlerin tabiyyet-i Osmaniyelerine hael gelip

- | | | | |
|-----------------------------------|------------------|---------------------|---------------|
| ➤ Tarih: 11/S
/1326
(Hicrî) | Dosya
No:3269 | Gömlek
No:245151 | Fon Kodu: BEO |
|-----------------------------------|------------------|---------------------|---------------|

Aynaroz'dan ayrılıp sair Osmanlı vilayetlerine giderek metropolithanelerde ve köy kiliselerinde arhimandrit ve rahip sıfatıyla ruhani reislik ve rahiplik vazifelerini ifaya tasaddi eden ecnebi keşişlerin tabiyyet-i Osmaniyelerine hael gelip gelmeyeceği hakkında istifsar. (Adliye; 245151)

➤ Tarih: 12/Ra/132 Dosya Gömlek Fon
6 (Hicrî) No:24 No:2337 Kodu: TFR.I..UM..

Aynaroz'da ikamet edip de ayrılan keşişlerin tabiiyyet meselelerine dair
Vilayat-ı Selase'ye yazı.

➤ Tarih: 09/R /1321 Dosya No:23 Gömlek No:2254 Fon Kodu: TFR.I..KV..
(Hicrî)

Aynaroz Manastırı'na mensup keşişlerin Rusya tebeasından çıkarak Osmanlı tebeasına girdikleri,
Prizren'e daha önce gelen bir iki kişinin de Düçan Manastırı'na gitmek için Metropolit Nikefor'dan
izinli olduklarına dair Kosova valisinin telgrafı.

➤ Tarih: 29/R /1321 Dosya Gömlek Fon
(Hicrî) No:65 No:95 Kodu: Y..PRK.UM..

Sırb Manastırı keşişleri ile Rus keşişlerin Aynaroz'a gittiği.

➤ Tarih: 21/Ca/1238 Dosya Gömlek Fon Kodu: C..HR..
(Hicrî) No:133 No:6647

Yaş derununda ve havi olduğu kazalardaki kiliselere Rum patriki tarafından keşiş
gönderilmeyerek Aynaroz ve Turisina manastırlarına ait akar ve iradlarının
voyvoda ile yerliden tayin olunacak vekiller marifeti ile tahsili emr-i ali
iktizasından olduğu cihetle mukaddema olduğu misillü mezkur manastırlar
tarafından vekil nasb ve irsaline müsaade buyurulmaması istirhamına dair Boğdan
voyvodası tarafından yazılan tahrirat.

➤ Tarih: 29/Z /1240 Dosya Gömlek Fon Kodu: HAT
(Hicrî) No:773 No:36251

Eflak ve Buğdan'da olan Rum manastırları sabıkı vechile Rum papazları tarafından zabt ve idare olunmak üzere bunların iradlarından Kudüs ve Aynaroz ve Turisina manastırlarına mevkuf olan mebalığden Hazine-i Amire'ye senevi seksen bin kuruş tahsisi hakkındaki maruzatın hazineye menfaat temini maksadına matuf olup irtikab menfaat mütaleası hatıra gelmediğine dair. a.g.y.tt

➤ Tarih: 10/Ca/1277 (Hicrî)	Dosya No:357	Gömlek No:39	Fon Kodu: HR.MKT.
--------------------------------	-----------------	-----------------	-------------------

Kisandra Filaret adlı kadının bir iltizam maddesinden dolayı Turisina Manastırı rahibleri ile olan davası hakkında verdiği arzual.

➤ Tarih: 29/Z /1252 (Hicrî)	Dosya No:779	Gömlek No:36494/A	Fon Kodu: HAT
--------------------------------	-----------------	----------------------	---------------

Paskalya tebriği vesilesiyle Patrikhane'ye gelen Rusya elçisiyle Kuds ü Şerif, Aynaroz ve Turusina ve Rumeli'de vaki manastırlara ait olan Eflak'ta kain vakıf manastırlarının suret-i idaresi hakkında verilen nizam-ı cedide ve saireye dair cereyan eden masahebelerinden bahis Rum patriğinden. a.g.y.tt

➤ Tarih: 10/B /1257 (Hicrî)	Dosya No:44	Gömlek No:2669	Fon Kodu: C..ADL.
--------------------------------	-------------	----------------	-------------------

Eflak'ta bulunan zabt ve idaresi ötedenberi rum patriği ile Tur-i Sina piskoposu ve Aynaroz vekillerine mahlul olan manastırlarla bunlara vakıf emlak ve varidatın vaktinde bu tarafa gönderilmesi hakkında Eflak Voyvodası Aleksandri Keyga'ya yazılan ferman. g.tt

➤ Tarih: 09/M /1274 (Hicrî) Dosya No:204 Gömlek No:57 Fon Kodu: HR.MKT. İstanbul, Şam, Kudüs patriklikleri ile Aynaroz ve Tur-i Sina'ya vakfedilmiş olan Eflak'daki manastırlar emlakının müzayede ve ilzamı hakkında müşkilat olduğundan emlakın gerek hasılatı ve gerek idaresi hakkında tarafların rızası sağlanıncaya kadar eski usullerine müdahale olunmaması.

- Tarih: 12/M /1307
(Hicrî) Dosya No:1655 Gömlek No:7 Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz'daki Rus Manastırı rahiblerinin, Aynaroz'a Osmanlı postalarıyla göndermek istedikleri evrakın imrarına Rûsumat Emaneti'nce karşı çıkılması üzerine Telgraf ve Posta Nezareti'nin söz konusu yasağın devamı halinde bunların başka postalarla yollanacağı, posta idaresinin aylık yirmibeşbin kuruştan fazla zarar edeceği yönündeki itirazıyla ilgili açıklama istenilmesi.

➤ Tarih: 21/Ra/1304 (Hicrî)	Dosya No:1385	Gömlek No:94	Fon Kodu: DH.MKT.
--------------------------------	---------------	--------------	-------------------

Rusya'dan Aynaroz'a gelerek Rus ve Bulgar keşişlerini dolaşarak her birinde birer gece kalan ve kendisini kaymakama Rusya'nın Şura-yı Devlet Müsteşarı olarak tanıtan Sırka Yuvasiloviç'in aslında Petersburg'da Patrik Meclisi azasından olduğu

➤ Tarih: 10/Za/1324 (Hicrî)	Dosya No:130	Gömlek No:12931	Fon Kodu: TFR.I..SL..
--------------------------------	--------------	-----------------	-----------------------

Kesendire Tensik Memuru Poltanof'un Aynaroz'daki Rus Manastırı keşişlerine yazdığı mektupları postaya vermeyerek jandarma ile göndermesi caiz olmadığından bu durumun tekrarı halinde hakkında muamele yapılmasına dair Selanik Vilayeti'ne telgraf.

- Tarih: 23/N /1316 Dosya No:44 Gömlek No:105 Fon Kodu: Y..PRK.UM..
(Hicrî)

Aynaroz Rus manastırına tabi Galata'da bulunan Rum kilisesi yanındaki Rus manastırı keşişlerinin Silivri'de çiftlikler satın alıp oraya Bulgarları yerleştirmek istedikleri.

➤ Tarih: 29/Z /1252 (Hicrî)	Dosya No:779	Gömlek No:36494/A	Fon Kodu: HAT
--------------------------------	--------------	----------------------	---------------

Paskalya tebriği vesilesiyle Patrikhane'ye gelen Rusya elçisiyle Kudüs ü Şerif, Aynaroz ve Turusina ve Rumeli'de vaki manastırlara ait olan Eflak'ta kain vakıf manastırlarının suret-i idaresi hakkında verilen nizam-ı cedide ve saireye dair cereyan eden masahebelerinden bahis Rum patriğinden. a.g.y.tt

- Tarih: 10/B /1257 Dosya No:44 Gömlek No:2669 Fon Kodu: C..ADL.
(Hicrî)

Eflak'ta bulunan zabt ve idaresi ötedenberi rum patriği ile Tur-i Sina piskoposu ve Aynaroz vekillerine mahlul olan manastırlarla bunlara vakıf emlak ve varidatın vaktinde bu tarafa gönderilmesi hakkında Eflak Voyvodası Aleksandri Keyga'ya yazılan ferman. g.tt

- | | | | |
|--------------------------------|--------------|--------------|-------------------|
| ➤ Tarih: 09/M /1274
(Hicrî) | Dosya No:204 | Gömlek No:57 | Fon Kodu: HR.MKT. |
|--------------------------------|--------------|--------------|-------------------|

İstanbul, Şam, Kudüs patriklikleri ile Aynaroz ve Tur-i Sina'ya vakfedilmiş olan Eflak'daki manastırlar emlakının müzayede ve ilzamu hakkında müşkilat olduğundan emlakın gerek hasılatı ve gerek idaresi hakkında tarafların rızası sağlanıncaya kadar eski usullerine müdahale olunmaması.

- | | | | |
|--------------------------------|--------------|--------------|-------------------|
| ➤ Tarih: 09/M /1274
(Hicrî) | Dosya No:204 | Gömlek No:57 | Fon Kodu: HR.MKT. |
|--------------------------------|--------------|--------------|-------------------|

İstanbul, Şam, Kudüs patriklikleri ile Aynaroz ve Tur-i Sina'ya vakfedilmiş olan Eflak'daki manastırlar emlakının müzayede ve ilzamu hakkında müşkilat olduğundan emlakın gerek hasılatı ve gerek idaresi hakkında tarafların rızası sağlanıncaya kadar eski usullerine müdahale olunmaması.

- | | | | |
|--------------------------------|---------------|-----------------|---------------|
| ➤ Tarih: 29/Ş /1315
(Hicrî) | Dosya No:1072 | Gömlek No:80389 | Fon Kodu: BEO |
|--------------------------------|---------------|-----------------|---------------|

Aynaroz'da bulunan "Helendar" manastırına azimet eden ve bu manastırı Sırp krallarının inşa ettiğini beyan eyleyerek idaresini üzerine almak isteyen "Savaçanar" adlı Sırp piskoposa dair. (Selanik; 78099)

- Tarih: 18/M /1318
(Hicrî) Dosya No:2346 Gömlek No:71 Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz'daki Helendar Manastırı'na gönderilen bandıranın duvara da asılmaması gerektiği; Bulgarların idaresinde olan bu manastıra Sırb taraflarının sayısını artırmak için yüklü bir parayla üç Sırb papazın gittiği bildirildiğinden ne yapılması gerektiğinin sorulduğu.

- Tarih: 29/Z /1325
(Hicrî) Dosya No:56 Gömlek No:5536 Fon Kodu: TFR.I..AS..

Bir takım Rum eşkiya çetelerinin Aynaroz'da Senpol ve Gınagorit manastırlarıyla Sent Aneskiti civarında ne suretle sahile çıkmakta ve oralardan memlekete girmekte olduklarından bahisle kuvvetin artırılması ve muktedir bir zabitin idaresine verilmesine dair Müşiriyete yazı.

- Tarih: 15/Z /1305
(Hicrî) Dosya No:100 Gömlek No:86 Fon Kodu: MF.MKT.

Aynaroz'daki Rus Manastırlarından Rosko Manastırı'nda bulunduğu bildirilen eski eserler ile muzır kitapların teftişi için gönderilecek memura verilecek talimatın Babiâlice kararlaştırılması.

- Tarih: 03/Ca/1306
(Hicrî) Dosya No:1581 Gömlek No:80 Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz manastırlarına iane toplamak için Dersaadet'te Rusça basılıp Senayidi tarafından Aynaroz'da Petraki'ye gönderilirken Galata Gümrüğü'nde ele geçirilen iane biletlerinden birer numunenin Ticaret ve Nafia Nezareti'ne irsalı.

- Tarih: 26/Ra/1307
(Hicrî) Dosya No:1675 Gömlek No:113 Fon Kodu: DH.MKT.

Rusya'da yardım toplamak maksadıyla Aynaroz Rum manastırları rahipleri tarafından Dersaadet'te tanzim edilen "Muin" başlıklı evrakın mühürlenmek üzere Aynaroz'a gönderilmesine mani olunmaması.

- Tarih: 06/S /1307
(Hicrî) Dosya No:1662 Gömlek No:69 Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz Rus Manastırları rahiblerinin iane toplamak üzere Rus Postalarıyla Rusya'ya gönderdikleri biletlerin eskisi gibi Osmanlı postalarıyla nakli halinde varidatça büyük fayda sağlayacağı.

- Tarih: 29/B /1314
(Hicrî) Dosya No:2078 Gömlek No:77 Fon Kodu: DH.MKT.

Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz manastırlarına mensup Rusyalı rahiblerin Kudüs'e bağlı Ayn Fara civarında Poyot adına satın aldıkları arazinin yanındaki mağaraların mukaddes olduğu gibi manastır yapmak niyetinde oldukları ve engellenmeleri gerektiğini belirten Kudüs Rum Patrikliği'nin talebi üzerine gerekenin yapılması.

- Tarih: 01/M /1323
(Hicrî) Dosya No:2521 Gömlek No:189020 Fon Kodu: BEO

Aynaroz manastırlarına mensup Rusyalı üç rahibin Kudüs'e bağlı Ayn Fara mevkii civarındaki kadim manastır mahallini hile ile kendilerinden biri namına teferruğ ederek bazı inşaata mübaşeret eyledikleri. (Hariciye)

- Tarih: 14/M /1323
(Hicrî) Dosya No:2531 Gömlek No:189796 Fon Kodu: BEO

Aynaroz manastırlarına mensup Rusyalı üç rahibin Kudüs'e tabi Ayn-ı Fara mevkii civarındaki kadim manastır mahallini bit-teferruğ bazı inşaata mübaşeret eyledikleri. (Dahiliye; 184225)

- Tarih: 17/N /1323 Dosya No:88 Gömlek No:8771 Fon Kodu: TFR.I..SL..
(Hicrî)

Aynaroz'daki Rus Manastırları rahipleri hakkında, nüfus tahriri esnasında cereyan eden muameleye dair Selanik Nüfus Nezareti'nin yazısı.

- Tarih: 24/Ra/1326 Dosya No:3301 Gömlek No:247565 Fon Kodu: BEO
(Hicrî)

Aynaroz'daki Rus manastırlarına vuku bulan tecavüzatın engellenmesi ve katl olunan rahibin hakkındaki muamelaatın tesrii. (Rumeli Müfettişliği; 245789)

- Tarih: 20/Ca/1332 Dosya No:4279 Gömlek No:320898 Fon Kodu: BEO
(Hicrî)

Ortodoks mezhebine mensup olan Aynaroz Manastırları Nizamnamesi mucebince yirmi beş yaşını ikmal etmeyenlerin keşiş addedilemeyeceği Şura-yı Devlet kararı iktizasından ise de Ermeni mezhebi kavaidince yirmi yaşını ikmal edenlerin rahib ve on beş yaşında bulunanların diyakos olabileceği anlaşıldığından, karar-ı mezkurun Mihaliççık Kilisesi Diyakosluğu'na tayin olunan Kirkor oğlu Artin Efendi hakkında tatbik ve icrası. (Adliye, Dahiliye)

- Tarih: 19/6/1888 Dosya No:116 Gömlek No:86 Fon Kodu: HR.TO..
(Miladî)

Rahip kıyafetinde binlerce Rus'un Aynaroz manastırlarına girmesine dair Tribune gazetesinde yayınlanan mektubun gönderilmesi.

- | | | | |
|--------------------------------|-------------|--------------|-------------------|
| ➤ Tarih: 08/8/1894
(Miladî) | Dosya No:28 | Gömlek No:42 | Fon Kodu: HR.SYS. |
|--------------------------------|-------------|--------------|-------------------|

Rusların Ege adalarında bir tersane yeri aradığı, Ege sahillerinde mevzilenmeye çalıştığı ve Aynaroz'daki manastırları istihkam haline getirdikleri konusunda makaleler.

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

- Tarih: 04/N /1209
(Hicrî) Dosya No:84 Gömlek No:5042 Fon Kodu: C..ADL.

Aynaroz Adası'ndaki rum manastırlarının İstanbul patriğine tabi olmayarak müstakilen idaresi bir çok mahaziri dai olacağından rahiblerinin istidalarının isaf olamayacağı ve mezkur manastırların İstanbul patrikliğine tabi bulunduğu hakkında Selanik kadısına ve Aynaroz naibine hüküm.

- | | | | |
|--------------------------------|--------------|--------------|-------------------|
| ➤ Tarih: 09/M /1274
(Hicrî) | Dosya No:204 | Gömlek No:57 | Fon Kodu: HR.MKT. |
|--------------------------------|--------------|--------------|-------------------|

İstanbul, Şam, Kudüs patriklikleri ile Aynaroz ve Tur-i Sina'ya vakfedilmiş olan Eflak'daki manastırlar emlakının müzayede ve ilzâmı hakkında müşkilat olduğundan emlakın gerek hasılatı ve gerek idaresi hakkında tarafların rızası sağlanıncaya kadar eski usullerine müdahale olunmaması.

- Tarih: 12/M /1307
(Hicrî) Dosya No:1655 Gömlek No:7 Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz'daki Rus Manastırı rahiblerinin, Aynaroz'a Osmanlı postalarıyla göndermek istedikleri evrakın imrarına Rüsumat Emaneti'nce karşı çıkılması üzerine Telgraf ve Posta Nezareti'nin söz konusu yasağın devamı halinde bunların başka postalarla yollanacağı, posta idaresinin aylık yirmibeşbin kuruştan fazla zarar edeceği yönündeki itirazıyla ilgili açıklama istenilmesi.

- Tarih: 04/N /1209
(Hicrî) Dosya No:84 Gömlek No:5042 Fon Kodu: C..ADL.

Aynaroz Adası'ndaki rum manastırlarının İstanbul patriğine tabi olmayarak müstakilen idaresi bir çok mahaziri dai olacağından rahiblerinin istidalarının isaf olamayacağı ve mezkur manastırların İstanbul patrikliğine tabi bulunduğu hakkında Selanik kadısına ve Aynaroz naibine hüküm.

➤ Tarih: 17/R /1237 (Hicrî)	Dosya No:928	Gömlek No:40297/C	Fon Kodu: HAT
--------------------------------	--------------	-------------------	---------------

Aynaroz'daki kilise ve kuleler hakkında sorduğu suallere Aynaroz Voyvodası Halil Haseki'den malumat alınamadığı, manastırların muhkem ve keşişlerin çok olduğu ve yeni bir voyvoda tayini.

➤ Tarih: 04/Z /1235 (Hicrî)	Dosya No:169	Gömlek No:8471	Fon Kodu: C..SM..
--------------------------------	--------------	----------------	-------------------

Selanik sancağında vaki Aynaroz ceziresi ruhbanlarının Hadika-i Hassa Ocağı'na verdikleri mebalîğ mukabili her nevi tekalifden muaf oldukları halde bazı çiftliklerin mübayaa hissesi talebi ile edilen müdahaleden şikayet etmeleri üzerine bazı istizahatı havi Selanik kadısı ile sairlerine hüküm.

➤ Tarih: 29/Z /1255 (Hicrî)	Dosya No:1628	Gömlek No:92	Fon Kodu: HAT
--------------------------------	---------------	--------------	---------------

Selanik naibi ile müteselliminin müştereken yazdıkları kaime doğrultusunda her tarafta yaygınlık gösteren Rum fesatçılarına karşı Aynaroz ve Kesendire adalarının muhafazası için tedbirler alınması, bu maksatla Selanik kadısına ve memleketin ileri gelenlerine hitaben ferman yazılması.
a.g.y.tt

➤ Tarih: 20/N /1124 (Hicrî)	Dosya No:40	Gömlek No:4620	Fon Kodu: İE.EV..
--------------------------------	-------------	----------------	-------------------

Selanik'e tabi Aynaroz Ceziresi mülhakatından Babüssaade Ağası Gazanfer Ağa Vakfı olan Kesendre Ceziresi'nde sakin ruhbanın Metuh denilen çiftliklerine vakıf zabiti Osman Ağa tarafından hariceten ücretle getirilen ağnamın idhal olunmasından dolayı mutazarrır oldukları cihetle meni hakkında Selanik Kadısı Ebubekir Efendi'nin yazdığı ve hamışinde imtiyazatı natık arz.

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

➤ Tarih: 29/Ca/1190 (Hicrî)	Dosya No:252	Gömlek No:12596	Fon Kodu: C..DH..
Bostaniyan-ı Hassa Ocağı havassından Aynaroz ceziresi manastırlarından İşkenof Manastırı papaslarının Manastır çifliğine subaşı tayin eyledikleri Kalburcu Hüseyin ile rüfekasının gasb ve garet eyledikleri eşya ve sairenin elde edildiklerinde kendilerinden tahsil ve ashabına iade olunmasına dair emr-i ali ısdarı hakkında Selanik mutasarrıfıyla kadısından gelen evraktan. g.tt			
➤ Tarih:	Dosya No:	Gömlek No:6	Fon Kodu: ML.CRD.d...
Aynaroz ceziresi manastırlarındaki keşiş ve ruhbanların nüfusa ait yoklama defteridir.			

➤ Tarih: 29/Z /1143 (Hicrî)	Dosya No:51	Gömlek No:3049	Fon Kodu: C..ADL.
Hassa bostancılarına ocaklık tayin edilmiş olan Aynaroz Yarımadası'ndaki manastırların rahiplerinin nefisleri için ekip biçtikleri hububatın mahsullerini ve terekelerini yerlerine nakil etmelerine mümanaat olunmaması. g.tt			

➤ Tarih: 16/Z /1233 (Hicrî)	Dosya No:28	Gömlek No:1666	Fon Kodu: C..ADL.
Aynaroz'daki rum manastırları arasında tahaddüs eden hudud anlaşmazlığına dair yazılan hüküm.			

➤ Tarih: 17/M /1256 (Hicrî)	Dosya No:1425	Gömlek No:58330	Fon Kodu: HAT
Aynaroz adasındaki bazı manastırların hudutlarına rahipler tarafından müdahale olunmaması hakkındaki emr-i alinin cülus münasebetiyle tecdiden itası.			

- Tarih: 29/Z /1260
(Hicrî) Dosya No:9 Gömlek No:31 Fon Kodu: A.}DVN.

Aynaroz Adası'ndaki manastırların isimleri ile bunların gelirlerine ve vakıf emvaline dair yazı.
a.g.y.tt

- Tarih: 25/Ca/1268 (Hicrî) Dosya No:233 Gömlek No:8101/M Fon Kodu: İ..MVL.

Aynaroz ceziyesindeki bazı manastırların yekdiğeriyle aralarında vuku bulan arazi münazaaları
ve teferruatı.

- Tarih: 15/Z /1305
(Hicrî) Dosya No:100 Gömlek No:86 Fon Kodu: MF.MKT.

Aynaroz'daki Rus Manastırlarından Rosko Manastırı'nda bulunduğu bildirilen eski eserler ile
muzır kitapların teftişi için gönderilecek memura verilecek talimatın Babiâlice kararlaştırılması.

- Tarih: 26/Ra/1307
(Hicrî) Dosya No:1675 Gömlek No:113 Fon Kodu: DH.MKT.

Rusya'da yardım toplamak maksadıyla Aynaroz Rum manastırları rahipleri tarafından
Dersaadet'te tanzim edilen "Muin" başlıklı evrakın mühürlenmek üzere Aynaroz'a
gönderilmesine mani olunmaması.

- Tarih: 09/S /1267
(Hicrî) Dosya No:235 Gömlek No:73 Fon Kodu: MVL

Aynaroz adasındaki Hilander, Dohyar, Apviro, Ekstof, Asfiftime ve Kastamonit manastırları ile
diğer manastır rahipleri arasındaki arazi anlaşmazlığının halli. (3. Mühimme)

- Tarih: 17/S /1275 (Hicrî)

Aynaroz'da bulunan Helendar ve Eyvir manastırları arasındaki davayı fasl için gönderilen memurların takdim ettikleri mazbata ve haritalardan anlaşıldığına göre Eyvir Manastırı'nın haklı olduğu ve haritada gösterildiği vecihle arazinin tayin olunarak anlaşmazlığın giderilmesi.

Aynaroz Manastırlarında Yolsuzluklara

- Tarih: 28/C /1226
(Hicrî) Dosya No:44 Gömlek No:2654 Fon Kodu: C..ADL.

Selanik'te Aya Anastasya Manastırı keşişlerinden Yakodis ve Risaryun nam keşişlerin de manastır hasılatını yutmalarından dolayı Aynaroz adasında kalebent edilmeleri hakkında İstanbul Rum Patriği tarafından verilen arzuhal.

- Tarih: 06/L /1226
(Hicrî) Dosya No:49 Gömlek No:2967 Fon Kodu: C..ADL.

Selanik'te Aya Anastasya Manastırı keşişlerinden olup evvelce uygunsuz hareketinden dolayı Aynaroz'da Lavre Manastırı'na nefyedilmiş olan Disaryun nam keşişin oradada tek durmayıp rahipler arasına fitne ve fesat bıraktığı cihetle Rodos Adası'nda kalebent edilmesi istidasına dair İstanbul Rum Patrikliği'nden gelen arzuhal.

Aynaroz Sümela Bağlantısı

- Tarih: 29/Za/1273
(Hicrî) Dosya No:125 Gömlek No:12 Fon Kodu: A.}DVN.

Aynaroz Adası'ndaki yirmi adet manastırda bulunan keşişlerin Devlet-i Aliyye şehirlerinden nakledilen eşyalarından gümrük resmi alınmaması için gerekli olan Emr-i Ali'nin verilmesi isteği.

Rusya _Aynaroz Ve Kudüs

➤ Tarih: 04/M /1330 (Hicrî)	Dosya No:82	Gömlek No:6	Fon Kodu: DH.İD..
--------------------------------	-------------	-------------	-------------------

Aynaroz'daki Ayapandalimon adlı Rus Manastırı keşişlerine ait yiyecekler yüklü vapurun, manastırın iskelesine yanaşarak resm muamelesinin orada yapıldığı.

➤ Tarih: 21/Ra/1304 (Hicrî)	Dosya No:1385	Gömlek No:94	Fon Kodu: DH.MKT.
--------------------------------	---------------	--------------	-------------------

Rusya'dan Aynaroz'a gelerek Rus ve Bulgar keşişlerini dolaşarak her birinde birer gece kalan ve kendisini kaymakama Rusya'nın Şura-yı Devlet Müsteşarı olarak tanıtan Sırka Yuvasiloviç'in aslında Petersburg'da Patrik Meclisi azasından olduğu

➤ Tarih: 09/M /1274 (Hicrî)	Dosya No:204	Gömlek No:57	Fon Kodu: HR.MKT.
--------------------------------	--------------	--------------	-------------------

İstanbul, Şam, Kudüs patriklikleri ile Aynaroz ve Tur-i Sina'ya vakfedilmiş olan Eflak'daki manastırlar emlakının müzayede ve ilzamu hakkında müşkilat olduğundan emlakın gerek hasılatı ve gerek idaresi hakkında tarafların rızası sağlanıncaya kadar eski usullerine müdahale olunmaması.

➤ Tarih: 20/Ca/1332 (Hicrî)	Dosya No:4279	Gömlek No:320898	Fon Kodu: BEO
--------------------------------	---------------	------------------	---------------

Ortodoks mezhebine mensup olan Aynaroz Manastırları Nizamnamesi mucebince yirmi beş yaşını ikmal etmeyenlerin keşiş addedilemeyeceği Şura-yı Devlet kararı iktizasından ise de Ermeni mezhebi kavaidince yirmi yaşını ikmal edenlerin rahib ve on beş yaşında bulunanların

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

diyakos olabileceği anlaşıldığından, karar-ı mezkurun Mihaliççık Kilisesi Diyakosluğu'na tayin olunan Kirkor oğlu Artin Efendi hakkında tatbik ve icrası. (Adliye, Dahiliye)

➤ Tarih: 19/6/1888 (Miladî)	Dosya No:116	Gömlek No:86	Fon Kodu: HR.TO..
--------------------------------	--------------	--------------	-------------------

Rahip kıyafetinde binlerce Rus'un Aynaroz manastırlarına girmesine dair Tribune gazetesinde yayınlanan mektubun gönderilmesi.

➤ Tarih: 08/8/1894 (Miladî)	Dosya No:28	Gömlek No:42	Fon Kodu: HR.SYS.
--------------------------------	-------------	--------------	-------------------

Rusların Ege adalarında bir tersane yeri aradığı, Ege sahillerinde mevzilenmeye çalıştığı ve Aynaroz'daki manastırları istihkam haline getirdikleri konusunda makaleler.

2. Bölüm

➤ Tarih: 20/N /1124 (Hicrî)	Dosya No:40	Gömlek No:4620	Fon Kodu: İE.EV..
--------------------------------	-------------	----------------	-------------------

Selanik'e tabi Aynaroz Ceziresi mülhakatından Babüssaade Ağası Gazanfer Ağa Vakfı olan Kesendre Ceziresi'nde sakin ruhbanın Metuh denilen çiftliklerine vakıf zabiti Osman Ağa tarafından haricden ücretle getirilen ağnamın idhal olunmasından dolayı mutazarrır oldukları cihetle meni hakkında Selanik Kadısı Ebubekir Efendi'nin yazdığı ve hamışinde imtiyazatı natık arz.

➤ Tarih: 21/Ca/1238 (Hicrî)	Dosya No:133	Gömlek No:6647	Fon Kodu: C..HR..
--------------------------------	--------------	----------------	-------------------

Yaş derununda ve havi olduğu kazalardaki kiliselere Rum patriki tarafından keşiş gönderilmeyerek Aynaroz ve Turisina manastırlarına ait akar ve iradlarının voyvoda ile yerliden tayin olunacak vekiller marifeti ile tahsili emr-i ali iktizasından olduğu cihetle mukaddema olduğu misillü mezkur manastırlar tarafından vekil nasb ve irsaline müsaade buyurulmaması istirhamına dair Boğdan voyvodası tarafından yazılan tahrirat.

➤ Tarih: 30/Za/1238 (Hicrî)	Dosya No:837	Gömlek No:37760	Fon Kodu: HAT
--------------------------------	--------------	-----------------	---------------

Aynaroz rahiplerinden Bostancıbaşı Hapishanesi'nde rehine olarak mahpus olan on rahibin yerlerine konacak kimselerin isimlerini havi Selanik kadısının ilamı.

➤ Tarih: 01/S /1211 (Hicrî)	Dosya No:57	Gömlek No:3443	Fon Kodu: C..ADL.
--------------------------------	-------------	----------------	-------------------

Aynaroz manastırlarının hesaplarını görmek üzere tayin olunan Yanya Metropolitidi Kakaryos nam rahibe muavenet olunması hakkında Yanya Mutasarrıfı Ali Paşa'ya ve saireye emir ısdarı istidası.

➤ Tarih: 05/R /1218 (Hicrî)	Dosya No:47	Gömlek No:2829	Fon Kodu: C..ADL.
--------------------------------	-------------	----------------	-------------------

Aynaroz Adası'ndaki bazı manastırların hesaplarına ve sair işlerine bakmak üzere İbrail Metropolitidi Bartinyos nam papası Eksarhos tayin ettiği beyanıyla yolda kendisine mümanaatta bulunulmamak üzere icab edenlere hitaben emir ısdarı istidasına dair İstanbul rum patriği tarafından verilen arzuhal.

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

➤ Tarih: 02/Ra/1256 (Hicrî)	Dosya No:4	Gömlek No:192	Fon Kodu: İ..HR..
Aynaroz adasındaki manastırların hududlarına diğer manastır rahibleri tarafından müdahale olunmamasına dair fermanın tecdidi.			
➤ Tarih: 29/Z /1260 (Hicrî)	Dosya No:21	Gömlek No:26	Fon Kodu: A.}MKT.
Aynaroz Adası'nda bulunan manastırların arazi ihtilaflarına dâir Aynaroz Müdürü Ahmed Şükrü'nün yazısı. a.g.y.tt			
➤ Tarih: 28/M /1264 (Hicrî)	Dosya No:50	Gömlek No:3045	Fon Kodu: C..ADL.
Aynaroz ceziyesindeki Duhyar ve Kıstmonya manastırları rahipleri arasında arazi işinden dolayı çıkan münazaanın tesviyesi.			
➤ Tarih: 19/L /1271 (Hicrî)	Dosya No:112	Gömlek No:2	Fon Kodu: HR.MKT.
Rahip İlaryot'un uygunsuz davranışlarından dolayı Aynaroz manastırlarından birisine gönderilmesi.			
➤ Tarih: 13/M /1272 (Hicrî)	Dosya No:6	Gömlek No:198	Fon Kodu: İ..MMS.
Kudüs, Tur-i Sina ve Aynaroz Manastırlarının Eflak ve Boğdan'daki evkafıyla ilgili müzakerelerde bulunmak üzere, bir komisyon tertibi.			

➤ Tarih: 28/M /1272 (Hicrî)	Dosya No:123	Gömlek No:7	Fon Kodu: HR.MKT.
Aynaroz manastırlarında mahbus olan Rahibe Dango'ya yapılan kötü muameleden vazgeçilmesiyle ilgili yazışmanın gönderildiği.			
➤ Tarih: 28/S /1273 (Hicrî)	Dosya No:163	Gömlek No:88	Fon Kodu: HR.MKT.
Aynaroz adasında bulunan Helendar ve Ayur manastırları arasında hudut meselesinden çıkan münazaanın tahkiki.			
➤ Tarih: 27/N /1274 (Hicrî)	Dosya No:238	Gömlek No:2	Fon Kodu: HR.MKT.
Aynaroz Adası'nda kain Agoyir ve Hulyandar Manastırları rahipleri arasındaki arazi münazaasına dair Agoyir Manastırı rahiblerinin verdiği arzuhal.			
➤ Tarih: 29/Za/1302 (Hicrî)	Dosya No:5	Gömlek No:4	Fon Kodu: MV.
Aynaroz Manastırları Rahiplerinden bazılarının Kudüs ve civarında Patrikhâne'nin izni olmaksızın arâzi ve emlâk satın alarak Papashâne ve ibadetgah tesis etmeleri usûl ve nizâma mugayir olduğundan bu tür arâzi ve emlâk almak isteyen keşişlerin önceden Patrikhâne'den ilmuhaber ibrâzına mükellef olduklarına dâir.			
➤ Tarih: 19/C /1304 (Hicrî)	Dosya No:1404	Gömlek No:61	Fon Kodu: DH.MKT.
Kudüs'den döndüğünde Aynaroz Manastırlarını ziyareti için izin verilen Rum Patriği Yovakim Efendi'ye atıyye-i seniyye olarak verilecek paranın gönderilmesi.			

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

➤ Tarih: 03/Ca/1306 (Hicrî)	Dosya No:1581	Gömlek No:80	Fon Kodu: DH.MKT.
Aynaroz manastırlarına iane toplamak için Dersaadet'te Rusça basılıp Senayidi tarafından Aynaroz'da Petraki'ye gönderilirken Galata Gümrüğü'nde ele geçirilen iane biletlerinden birer numunenin Ticaret ve Nafia Nezareti'ne irsali.			
➤ Tarih: 06/S /1307 (Hicrî)	Dosya No:1662	Gömlek No:69	Fon Kodu: DH.MKT.
Aynaroz Rus Manastırları rahiblerinin iane toplamak üzere Rus Postalarıyla Rusya'ya gönderdikleri biletlerin eskisi gibi Osmanlı postalarıyla nakli halinde varidatça büyük fayda sağlayacağı.			
➤ Tarih: 22/S /1312 (Hicrî)	Dosya No:461	Gömlek No:34575	Fon Kodu: BEO
Rusya Devleti'nin, Aynaroz'daki ruhban heyetini kendi menfaati dairesinde celp ederek Rus ibtidal askerinden bozma bir çok papazı izam ederek mühimmat irsaliyle oradaki manastırları Rus istihkamları şekline irca' ettikleri.			
➤ Tarih: 15/Ra/1312 (Hicrî)	Dosya No:2963	Gömlek No:45	Fon Kodu: ŞD.
Ruhbanların tesisat-ı diniyeleri hakkında verilen kararın bir suretinin kendisine verilmesini talep eden Aynaroz Manastırları Dersaadet vekilinin arzuhalı. (İstida 15)			
➤ Tarih: 29/B /1314 (Hicrî)	Dosya No:2078	Gömlek No:77	Fon Kodu: DH.MKT.

Gerek ecnebi devletlerden gelenlerden gerekse Osmanlı tabiiyyetinden olan ve Aynaroz manastırlarında keşiş olarak ikamet edenlere tezkire-i Osmaniye verilmesi.

- Tarih: 26/M /1316 (Hicrî) Dosya No:2978 Gömlek No:28 Fon Kodu: ŞD. Aynaroz manastırlarının Dersaadet'de vekili bulunan Arhimandarit Efestratyos Filonabati'nin Selanik Vilayeti'nde Siroz Sancağı'na mülhak Ezve Karyesi'nde kain dört bab su değirmeni hakkında bazı ifadeyi havi arzuhali. (İstida 17)
- Tarih: 29/S /1321 (Hicrî) Dosya No:2078 Gömlek No:155828 Fon Kodu: BEO

Köprülü ile Üsküb hattının tünelleri ile civarda var olan mağaralar ve Aynaroz manastırları ile diğer kiliselerin esliha bakımından taharrisi. (Rumeli Müfettişliği; 155750)

- | | | | |
|-----------------------------|--------------|-----------------|---------------|
| ➤ Tarih: 29/Z /1240 (Hicrî) | Dosya No:773 | Gömlek No:36251 | Fon Kodu: HAT |
|-----------------------------|--------------|-----------------|---------------|

Eflak ve Buğdan'da olan Rum manastırları sabıkı vechile Rum papazları tarafından zabt ve idare olunmak üzere bunların iradlarından Kudüs ve Aynaroz ve Turisina manastırlarına mevkuflar olan mebalighden Hazine-i Amire'ye senevi seksen bin kuruş tahsisi hakkındaki maruzatın hazineye menfaat temini maksadına matuf olup irtikab menfaat mütaleası hatıra gelmediğine dair. a.g.y.tt

- | | | | |
|-----------------------------|---------------|-------------------|---------------|
| ➤ Tarih: 29/Z /1240 (Hicrî) | Dosya No:1145 | Gömlek No:45505/A | Fon Kodu: HAT |
|-----------------------------|---------------|-------------------|---------------|

Boğdan'da malum manastırlara ve Kudüs-i Şerif ve Tur-ı Sina ve Aynaroz kiliselerine vakf edilmiş yerler voyvoda tarafından iltizama verilerek iradın sülüsü mezkur kiliselere ve sülüsani Boğdan manastırlarına verilmesi hakkında Boğdan metropolit ve boyarlarının Boğdan voyvodasına verdikleri takririn tercümesi. a.g.y.tt

- | | | | |
|-----------------------------|-------------|---------------|-------------------|
| ➤ Tarih: 29/Z /1255 (Hicrî) | Dosya No:12 | Gömlek No:596 | Fon Kodu: C..HR.. |
|-----------------------------|-------------|---------------|-------------------|

Rum Patrikhanesi tarafından tayin olunan keşişler Eflak kiliselerine varıp tegallüben ikamet ve enva-ı müfsidata cesaret etmiş olduklarından Eflak'tan tart olunarak memalik-i Osmaniye'nin sair mahallerinde bulunan kiliselere Eflak kiliselerinden muhassas vezaifin İstanbul'da bulunan kapı kethudaları vasıtası ile celbedilmesi usul ittihaz kılınmış isede vezaif-i mezkure vakt ü zamanı ile ve tamamen gönderilemediğinden Turusina ve Aynaroz manastırları tarafından şikayet olunmasına mebni bazı kuyut ve şurut dahilinde olarak evvelce olduğu gibi Rum Patrikhanesi tarafından yine keşişler gönderilmesine dair hüküm. a.g.y.tt

➤ Tarih: 29/Z /1255 Dosya No:18 Gömlek No:869 Fon Kodu: C..HR..
(Hicrî)

Osmanlı reayasının hayvanat ve mevaşileri Rusya meralarında rai oluna geldiğine ve bundan böyle de raine müsaade olunduğuna binaen Boğdan'dan bir miktar hayvan karşı yakaya geçirilmiş iken Prut nehri Rusya tarafından set ve hayvanat tevkif edildiği bazı Boğdan boyalarının arazi-i metrukede malik oldukları emlak ve akar Rusyalı tarafından zaptolunduğu.@ Kudüs, Turusina ve Aynaroz manastırlarına tabi Boğdan manastırları evkafından arazi-i metrukede bulunan emlak ve akarın Rusya tarafından tevkif olup satılmasının menedildiği. a.g.y.tt

➤ Tarih: 13/M /1272 Dosya No:6 Gömlek No:198 Fon Kodu: İ..MMS.
(Hicrî)

Kudüs, Tur-i Sina ve Aynaroz Manastırlarının Eflak ve Boğdan'daki evkafıyla ilgili müzakerelerde bulunmak üzere, bir komisyon tertibi.

➤ Tarih: 26/S /1274 Dosya No:211 Gömlek No:40 Fon Kodu: HR.MKT.
(Hicrî)

Eflak divanında Rum manastırlarının vekillerinin de seçilmek istenmesinden dolayı cemaat metropolidleri, Kudüs patrikleri, Turusina piskoposu ve Aynaroz manastırı vekilleri tarafından takdim edilip gönderilen tahrir sureti.

- Tarih: 19/C /1304
(Hicrî) Dosya No:1404 Gömlek No:61 Fon Kodu: DH.MKT.

Kudüs'den döndüğünde Aynaroz Manastırlarını ziyareti için izin verilen Rum Patriği Yovakim Efendi'ye atıyye-i seniyye olarak verilecek paranın gönderilmesi.

Sınır Anlaşmazlıkları

➤ Tarih: 26/B /1324 (Hicrî)	Dosya No:2911	Gömlek No:218302	Fon Kodu: BEO
Taşöz Sancağı'yla Aynaroz şibh-i Ceziresi Jandarma bölüklerinin ecnebi zabitan marifetiyle tensiki münasip olamayacağı ve birinci sınıf jandarma istihdamı da iktiza etmeyeceğinden buraların ikinci sınıf jandarmalarla idaresi her cihetten münasip ve güzel görülmüş olduğuna dair bazı tafsilatı havi Müfettişlik'ten mevrud tahrirat irsal kılınmakla bu husustaki mütalaanın inbası. (Harbiye; 218302)			
➤ Tarih: 07/Ş /1324 (Hicrî)	Dosya No:2916	Gömlek No:218663	Fon Kodu: BEO
Taşöz Ceziresiyle Aynaroz Şibh-i Ceziresi jandarmalarının ecnebi zabitan marifetiyle tensikleri gayr-i caiz ve buraların haric-i tensik taburlar gibi ikinci sınıf jandarmalarla idaresinin münasip bulunduğu. (Rumeli Müfettişliği; 218302)			
➤ Tarih: 29/Z /1325 (Hicrî)	Dosya No:56	Gömlek No:5536	Fon Kodu: TFR.I..AS..

Bir takım Rum eşkiya çetelerinin Aynaroz'da Senpol ve Gınagorit manastırlarıyla Sent Aneskiti civarında ne suretle sahile çıkmakta ve oralardan memlekete girmekte olduklarından bahisle kuvvetin artırılması ve muktadir bir zabitin idaresine verilmesine dair Müşiriyete yazı.

➤ Tarih: 01/B Dosya No:2408
/1322
(Hicrî)

Gömlek
No:180548

Fon Kodu: BEO

Selanik vilayeti dahilinde Aynaroz'daki rahiblerin taht-ı idaresinde olan Tuzla Çiftliği'nin Balıkburnu'nda kuleler inşasıyla jandarma, düyun-ı umumiye ve rüsumat idarelerinin memur tayin ve ikamesinin münasib görüldüğü. (Maliye, Harbiye, Rüsumat; 180548)

➤ Tarih: 16/Z
/1233 Dosya No:28
(Hicrî)

Gömlek
No:1666

Fon Kodu: C..ADL.

Aynaroz'daki rum manastırları arasında tahaddüs eden hudud anlaşmazlığına dair yazılan hüküm.

➤ Tarih: 29/Z
/1255
(Hicrî)

Dosya No:28

Gömlek
No:1397

Fon Kodu: C..EV..

Rumeli'de Sedrekeps kazasına tabi Aynaroz Adası'nda Kastmonit Manastırı'nın arazi-i mevkufesinin hudut anlaşmazlığı hakkında. a.g.y.tt

➤ Tarih: 16/Ş
/1265 Dosya No:212
(Hicrî)

Gömlek No:5

Fon Kodu: A.}MKT.

Aynaroz'da ticaretle meşgul olan Yunanlı Yani Yorgi ile Aynaroz rahibleri arasındaki anlaşmazlığın çözülüp sonucun bildirilmesine dair Selanik valisine kaime.

➤ Tarih: 29/Ş /1266 (Hicrî)	Dosya No:66	Gömlek No:3240	Fon Kodu: İ..HR..
Aynaroz adasındaki manastırların sınırlarıyla ilgili anlaşmazlığı çözmek üzere, bir mühendis görevlendirilmesi.			
➤ Tarih: 12/M (Hicrî)	/1273 Dosya No:159	Gömlek No:11	Fon Kodu: HR.MKT.
Aynaroz Adası'ndaki Simen Manastırı'yla Helender Manastırı arasında bağ meselesi yüzünden çıkan anlaşmazlığın halledilmesi.			
Dosya No:258	Gömlek No:21	Fon Kodu: HR.MKT.	
➤ Tarih: 28/N /1283 (Hicrî)	Dosya No:495	Gömlek No:37	Fon Kodu: MVL
Aynaroz'da Ayapalo Manastırı'nın vekili Epsiyihos'un, Helendar Manastırı ahalisiyle arazi anlaşmazlığı. (5. İstida)			
➤ Tarih: 03/Z (Hicrî)	/1283 Dosya No:530	Gömlek No:92	Fon Kodu: MVL
Selanik'te Arnavudköy ahalisinin, Aynaroz adasındaki Helendar ve Aya Bavla manastırları arasındaki anlaşmazlığın tetkik edilmesi talebi. (12. İstida)			
➤ Tarih: 15/N /1321 (Hicrî)	Dosya No:2230	Gömlek No:167193	Fon Kodu: BEO
Aynaroz kazasında bulunan Helendar Manastırı'nda su maddesinden dolayı Sırp ve Rum papazları arasında çıkan anlaşmazlığın giderilmesi. (Selanik)			

- | | | | |
|--------------------------------|--------------|--------------|-------------------|
| ➤ Tarih: 21/1/1868
(Miladî) | Dosya No:509 | Gömlek No:60 | Fon Kodu: HR.TO.. |
|--------------------------------|--------------|--------------|-------------------|

Aynaroz'da bulunan Hilindor ve Zograph Slav manastırları arasındaki arazi anlaşmazlığının giderilmesi.

Aynaroz Manastırlarında Yolsuzluklara

- | | | | |
|--------------------------------|-------------|----------------|-------------------|
| ➤ Tarih: 26/C /1225
(Hicrî) | Dosya No:33 | Gömlek No:1955 | Fon Kodu: C..ADL. |
|--------------------------------|-------------|----------------|-------------------|

Yod Adası'nda Prodoromos Manastırı keşişlerinden Girilos'un uygunsuz hareketlerinden dolayı Aynaroz ceziresinde Helyandar Manastırı'nda kalebent edilmesi hakkında İstanbul Rum Patrikliği'nden gelen arzuhal.

- | | | | |
|--------------------------------|-------------|----------------|-------------------|
| ➤ Tarih: 28/C /1226
(Hicrî) | Dosya No:44 | Gömlek No:2654 | Fon Kodu: C..ADL. |
|--------------------------------|-------------|----------------|-------------------|

Selanik'te Aya Anastasya Manastırı keşişlerinden Yakodis ve Risaryun nam keşişlerin de manastır hasılatını yutmalarından dolayı Aynaroz adasında kalebent edilmeleri hakkında İstanbul Rum Patriği tarafından verilen arzuhal.

- | | | | |
|--------------------------------|-------------|----------------|-------------------|
| ➤ Tarih: 04/C /1234
(Hicrî) | Dosya No:60 | Gömlek No:3604 | Fon Kodu: C..ADL. |
|--------------------------------|-------------|----------------|-------------------|

Rumeli'de Dremineya kazası tevabiinden Dombriçyo Manastırı keşişlerinden Filoteos nam papasın yolsuz hareketine mebnî Aynaroz ceziresinde Halyandar Manastırı'na kalebent edilmesi ricasına dair İstanbul Rum Patrikliği imza ve mühürüyle ariza.

Aynaroz Sümela Bağlantısı

- Tarih: 29/Za/1273
(Hicrî) Dosya No:125 Gömlek No:12 Fon Kodu: A.}DVN.

Aynaroz Adası'ndaki yirmi adet manastırda bulunan keşişlerin Devlet-i Aliyye şehirlerinden nakledilen eşyalarından gümrük resmi alınmaması için gerekli olan Emr-i Ali'nin verilmesi isteği.

➤ Tarih: 17/Ra/1274 (Hicrî)	Dosya No:214	Gömlek No:34	Fon Kodu: HR.MKT.
--------------------------------	--------------	--------------	-------------------

Trabzon'daki Sümela Manastırı keşişlerinden Dayvanisyo'sun Aynaroz adasındaki Panrokrator Manastırı'na nakli sebebiyle bir refakatçi ile yeni yerine ulaştırılması.

- Tarih: 19/Ca/1274
(Hicrî) Dosya No:304 Gömlek No:35 Fon Kodu: A.}MKT.UM..

Trabzon'daki Sumela Manastırı Keşişlerinden Debatios'un Aynaroz'daki Bandokrator Manastırına nakl ve iskanı

Vergi Muafiyeti

- Tarih: 18/Z /1283 (Hicrî) Dosya No:877 Gömlek No:49 Fon Kodu: MVL Aynaroz manastırlarından Aya Anna keşişlerinin vergi muafiyeti hakkında takrir. (2. Dersaadet)
- Tarih: 28/M /1284
(Hicrî) Dosya No:1026 Gömlek No:11 Fon Kodu: MVL

Aynaroz'da Aya Ana Manastırı keşişlerinin vergileri. (3. Rumeli)

➤ Tarih: 01/S /1284 (Hicrî)	Dosya No:1026	Gömlek No:43	Fon Kodu: MVL
--------------------------------	---------------	--------------	---------------

Aynaroz manastırlarından Aya Ana keşişlerinin vergileri. (3. Rumeli)

İdari Tasarruflar

➤ Tarih:	Dosya No:	Gömlek No:9242	Fon Kodu: MAD.d..
Rumeli vilayetiyle mülhakatında ve cezirelerde müstahdem memurun ve ketebe kadrolarındaki maaşatın tesviyesi ve ölen, istifa eden ve liyakatsizlikleri sebebiyle sille-i azle uğrayan memurunin yerlerine ehliyeti haiz kimselerin tayini ve bazı mahallere tahsilat ve saire ile mükellef zabitan ikamesi ve nukuda vazû'l-yed olanların kefalete rabtıyla sened ahzı ve zuhur eden zimmetlerin tahsil ve bazı kaleler tamiri ve bazı meşayıha maaş ve tekayaya taamiye tahsisi ve Üsküp Sancağı kaymakamlık hasılatının hazineye ve evkafa ait kısımlarının tevziine dair mazbata tanzimi ve Aynaroz'daki kuvve-i müsellehanın lağvı ile mahalli inzibatla idaresi ve Rodos zabtiyesinin takviyesi ve Kıbrıs Ceziresi kocabaşları maaşatının gayr-ı müslimlerden tahsili ve Edirne'deki müftülerin tediye olunan maaşatı ve bazı kazalarla derbendler için süvari zabtiye istihdamı ve posta muvezzilerinin hükümet lehine bazı şeraite tevfikân bi'l-müzayede muayyen bedellerle taliplerine ihalelerini ve daha bazı hizmetlerin ifasını mübeyyin verilen ilmuhaberlerin kayıtlarını ihtiva eden memur maaşları ve saire için verilen ilmuhaberin kayıt defteri.			
➤ Tarih: 11/S /1326 (Hicrî)	Dosya No:3269	Gömlek No:245151	Fon Kodu: BEO
Aynaroz'dan ayrılıp sair Osmanlı vilayetlerine giderek metropolithanelerde ve köy kiliselerinde arhimandrit ve rahip sıfatıyla ruhani reislik ve rahiplik vazifelerini ifaya tasaddi eden ecnebi keşişlerin tabiyyet-i Osmaniyelerine hâlel gelip gelmeyeceği hakkında istifsar. (Adliye; 245151)			
➤ Tarih: 06/Z /1324 (Hicrî)	Dosya No:1142	Gömlek No:76	Fon Kodu: DH.MKT.
Aynaroz'da vuku bulan "hareket-i arz"dan dolayı hasar gören Manastırlara yardım maksadıyla Rum cemaati bulunan mahallerden iane toplayan Aynaroz keşişlerinden Gavril ve beraberindekilerin Kütahya'da yardım toplamasına meydan verilmeyerek geldikleri yere iade edildikleri.			
➤ Tarih: 10/Za/1324 (Hicrî)	Dosya No:130	Gömlek No:12931	Fon Kodu: TFR.I..SL..

Kesendire Tensik Memuru Poltanof'un Aynaroz'daki Rus Manastırı keşişlerine yazdığı mektupları postaya vermeyerek jandarma ile göndermesi caiz olmadığından bu durumun tekrarı halinde hakkında muamele yapılmasına dair Selanik Vilayeti'ne telgraf.

➤ Tarih: 09/R /1321 (Hicrî)	Dosya No:23	Gömlek No:2254	Fon Kodu: TFR.I..KV..
--------------------------------	-------------	----------------	-----------------------

Aynaroz Manastırı'na mensup keşişlerin Rusya tebeasından çıkarak Osmanlı tebeasına girdikleri, Prizren'e daha önce gelen bir iki kişinin de Düçan Manastırı'na gitmek için Metropolit Nikefor'dan izinli olduklarına dair Kosova valisinin telgrafı.

➤ Tarih: 16/Ca/1304 (Hicrî) Dosya No:1020 Gömlek No:80496 Fon Kodu: İ..DH.. Kudüs ve Aynaroz manastırlarını ziyaret için eski Rum Patriği Yovakim Efendi'ye altı aylığına izin verilmesi.

➤ Tarih: 17/Ca/1305
(Hicrî) Dosya No:12 Gömlek No:100 Fon Kodu: Y..PRK.AZJ.

Ulah milletlerine okutulan kitaplar. Katolik ayinlerinde kilise kapılarına dikilen bayraklar. Selanik Rusya Konsolosuna gönderilen otuz-kırk bin liranın Aynaroz manastırlarına dağıtılacağı. Selanik'deki ıslahhane işyerinin yangınında üç bin lira zarar meydana geldiği.

➤ Tarih: 12/B /1300
(Hicrî) Dosya No:2003 Gömlek No:2 Fon Kodu: ŞD.

Aynaroz keşişlerinin mesalih-i vakıalarını doğrudan doğruya Dersaadet'e arz eylemek ifadesini şamil cemaat-i keşişan tarafından tanzim olunan bir kıta Rumca mahzar tercümesi ve Aynaroz manastır vekillerinin mühürleriyle memhur takriri. (Selânik 1)

➤ Tarih: 06/Z /1324
(Hicrî) Dosya No:1142 Gömlek No:76 Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz'da vuku bulan "hareket-i arz"dan dolayı hasar gören Manastırlara yardım maksadıyla Rum cemaati bulunan mahallerden iane toplayan Aynaroz keşişlerinden Gavril ve beraberindekilerin Kütahya'da yardım toplamasına meydan verilmeyerek geldikleri yere iade edildikleri.

Alacak-Verecek MESELESİ

➤ Tarih: 08/B /1314 (Hicrî)	Dosya No:90	Gömlek No:48	Fon Kodu: MV.
İngiltere Tebeasından Mösyö Lafonten'in, Aynaroz keşişlerinden Müteveffa Nilos'daki alacağını talebi üzerine tahkikat yapılmasının Selânik vilâyetine tebliği.			
➤ Tarih: 14/B /1314 (Hicrî)	Dosya No:883	Gömlek No:66200	Fon Kodu: BEO
İngiltere tebeasından Mösyö Lafonten'in Aynaroz keşişlerinden Müteveffa Nilos zimmetinde alacağı olan mebalığın istifası için müteveffa keşişin terekesine müracaat olunması. (Dahiliye; 66200)			
➤ Tarih: 08/B /1316 (Hicrî)	Dosya No:1230	Gömlek No:92220	Fon Kodu: BEO
İngiltere tebasından Mösyö Lafonte'nin tebea-i Devlet-i Aliye'den ve Aynaroz keşişlerinden Nilos zimmetinde olan alacağının tahsili. (Hariciye; 66200)			

Rusya - Aynaroz Ve Kudüs

➤ Tarih: 04/M /1330
(Hicrî)

Dosya No:82

Gömlek No:6

Fon Kodu: DH.İD..

Aynaroz'daki Ayapandalimon adlı Rus Manastırı keşişlerine ait yiyecekler yüklü vapurun, manastırın iskelesine yanaşarak resm muamelesinin orada yapıldığı.

➤ Tarih: 29/R /1321
(Hicrî)

Dosya No:65

Gömlek No:95

Fon
Kodu: Y..PRK.UM..

Sırb Manastırı keşişleri ile Rus keşişlerin Aynaroz'a gittiği.

➤ Tarih: 09/R /1321
(Hicrî)

Dosya No:23

Gömlek No:2254

Fon Kodu: TFR.I..KV..

Aynaroz Manastırı'na mensup keşişlerin Rusya tebeasından çıkarak Osmanlı tebeasına girdikleri, Prizren'e daha önce gelen bir iki kişinin de Düçan Manastırı'na gitmek için Metropolit Nikefor'dan izinli olduklarına dair Kosova valisinin telgrafı.

➤ Tarih: 29/Za/1302
(Hicrî)

Dosya No:5

Gömlek No:4

Fon Kodu: MV.

Aynaroz Manastırları Rahiplerinden bazılarının Kudüs ve civarında Patrikhâne'nin izni olmaksızın arâzi ve emlâk satın alarak Papashâne ve ibadetgah tesis etmeleri usûl ve nizâma mugayir olduğundan bu tür arâzi ve emlâk almak isteyen keşişlerin önceden Patrikhâne'den ilmuhaber ibrâzına mükellef olduklarına dâir.

➤ Tarih: 15/Z /1325
(Hicrî)

Dosya No:171

Gömlek No:17030

Fon Kodu: TFR.I..SL..

Rus keşişlerinden Arsonof'un meçhul kişiler tarafından yaralandığını bildiren Aynaroz Kaymakamlığı'nın telgrafı.

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

➤ Tarih: 11/S /1326 (Hicrî)	Dosya No:3269	Gömlek No:245151	Fon Kodu: BEO
Aynaroz'dan ayrılıp sair Osmanlı vilayetlerine giderek metropolithanelerde ve köy kiliselerinde arhimandrit ve rahip sıfatıyla ruhani reislik ve rahiplik vazifelerini ifaya tasaddi eden ecnebi keşişlerin tabiiyyet-i Osmaniyeelerine hael gelip ➤ Tarih: 11/S /1326 (Hicrî) Dosya No:3269 Gömlek No:245151 Fon Kodu: BEO Aynaroz'dan ayrılıp sair Osmanlı vilayetlerine giderek metropolithanelerde ve köy kiliselerinde arhimandrit ve rahip sıfatıyla ruhani reislik ve rahiplik vazifelerini ifaya tasaddi eden ecnebi keşişlerin tabiiyyet-i Osmaniyeelerine hael gelip gelmeyeceği hakkında istifsar. (Adliye; 245151)			
➤ Tarih: 12/Ra/1326 (Hicrî)	Dosya No:24	Gömlek No:2337	Fon Kodu: TFR.I..UM..
Aynaroz'da ikamet edip de ayrılan keşişlerin tabiiyyet meselelerine dair Vilayat-ı Selase'ye yazı. ➤ Tarih: 09/R /1321 (Hicrî) Dosya No:23 Gömlek No:2254 Fon Kodu: TFR.I..KV.. Aynaroz Manastırı'na mensup keşişlerin Rusya tebeasından çıkarak Osmanlı tebeasına girdikleri, Prizren'e daha önce gelen bir iki kişinin de Düçan Manastırı'na gitmek için Metropolit Nikefor'dan izinli olduklarına dair Kosova valisinin telgrafı.			
➤ Tarih: 29/R /1321 (Hicrî)	Dosya No:65	Gömlek No:95	Fon Kodu: Y..PRK.UM..

Sırb Manastırı keşişleri ile Rus keşişlerin Aynaroz'a gittiği.

➤ Tarih: 21/Ca/1238 (Hicrî)	Dosya No:133	Gömlek No:6647	Fon Kodu: C..HR..
--------------------------------	--------------	----------------	-------------------

Yaş derununda ve havi olduğu kazalardaki kiliselere Rum patriki tarafından keşiş gönderilmeyerek Aynaroz ve Turisina manastırlarına ait akar ve iradlarının voyvoda ile yerliden tayin olunacak vekiller marifeti ile tahsili emr-i ali iktizasından olduğu cihetle mukaddema olduğu misillü mezkur manastırlar tarafından vekil nasb ve irsaline müsaade buyurulmaması istirhamına dair Boğdan voyvodası tarafından yazılan tahrirat.

➤ Tarih: 29/Z /1240 (Hicrî)	Dosya No:773	Gömlek No:36251	Fon Kodu: HAT
--------------------------------	--------------	-----------------	---------------

Eflak ve Buğdan'da olan Rum manastırları sabıkı vechile Rum papazları tarafından zabt ve idare olunmak üzere bunların iradlarından Kudüs ve Aynaroz ve Turisina manastırlarına mevkuf olan mebaliğden Hazine-i Amire'ye senevi seksen bin kuruş tahsisi hakkındaki maruzatın hazineye menfaat temini maksadına matuf olup irtikab menfaat mütaleası hatıra gelmediğine dair. a.g.y.tt

➤ Tarih: 10/Ca/1277 (Hicrî)	Dosya No:357	Gömlek No:39	Fon Kodu: HR.MKT.
--------------------------------	--------------	--------------	-------------------

Kisandra Filaret adlı kadının bir iltizam maddesinden dolayı Turisina Manastırı rahibleri ile olan davası hakkında verdiği arzuhal.

➤ Tarih: 29/Z /1252 (Hicrî)	Dosya No:779	Gömlek No:36494/A	Fon Kodu: HAT
--------------------------------	--------------	----------------------	---------------

Paskalya tebriği vesilesiyle Patrikhane'ye gelen Rusya elçisiyle Kuds ü Şerif, Aynaroz ve Turusina ve Rumeli'de vaki manastırlara ait olan Eflak'ta kain vakıf manastırlarının suret-i

idaresi hakkında verilen nizam-ı cedide ve saireye dair cereyan eden masahebelerinden bahis Rum patriğinden. a.g.y.tt

➤ Tarih: 10/B /1257 (Hicrî)	Dosya No:44	Gömlek No:2669	Fon Kodu: C..ADL.
--------------------------------	-------------	----------------	-------------------

Eflak'ta bulunan zabt ve idaresi ötedenberi rum patriği ile Tur-i Sina piskoposu ve Aynaroz vekillerine mahlul olan manastırlarla bunlara vakıf emlak ve varidatın vaktinde bu tarafa gönderilmesi hakkında Eflak Voyvodası Aleksandri Keyga'ya yazılan ferman. g.tt

➤ Tarih: 09/M /1274 (Hicrî) Dosya No:204 Gömlek No:57 Fon Kodu: HR.MKT. İstanbul, Şam, Kudüs patriklikleri ile Aynaroz ve Tur-i Sina'ya vakfedilmiş olan Eflak'daki manastırlar emlakının müzayede ve ilzamu hakkında müşkilat olduğundan emlakin gerek hasılatı ve gerek idaresi hakkında tarafların rızası sağlanıncaya kadar eski usullerine müdahale olunmaması.

➤ Tarih: 12/M /1307 (Hicrî) Dosya No:1655 Gömlek No:7 Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz'daki Rus Manastırı rahiblerinin, Aynaroz'a Osmanlı postalarıyla göndermek istedikleri evrakın imrarına Rüşumat Emaneti'nce karşı çıkılması üzerine Telgraf ve Posta Nezaretî'nin söz konusu yasağın devamı halinde bunların başka postalarla yollanacağı, posta idaresinin aylık yirmibeşbin kuruştan fazla zarar edeceği yönündeki itirazıyla ilgili açıklama istenilmesi.

➤ Tarih: 10/Za/1324 (Hicrî)	Dosya No:130	Gömlek No:12931	Fon Kodu: TFR.I..SL..
--------------------------------	--------------	-----------------	-----------------------

Kesendire Tensik Memuru Poltanof'un Aynaroz'daki Rus Manastırı keşişlerine yazdığı mektupları postaya vermeyerek jandarma ile göndermesi caiz olmadığından bu durumun tekrarı halinde hakkında muamele yapılmasına dair Selanik Vilayeti'ne telgraf.

Dosya No:44 Gömlek No:105 Fon Kodu: Y..PRK.UM..

- Tarih: 23/N /1316
(Hicrî)

Aynaroz Rus manastırına tabi Galata'da bulunan Rum kilisesi yanındaki Rus manastırı keşişlerinin Silivri'de çiftlikler satın alıp oraya Bulgarları yerleştirmek istedikleri.

➤ Tarih: 29/Z /1252 (Hicrî)	Dosya No:779	Gömlek No:36494/A	Fon Kodu: HAT
Paskalya tebriği vesilesiyle Patrikhane'ye gelen Rusya elçisiyle Kuds ü Şerif, Aynaroz ve Turusina ve Rumeli'de vaki manastırlara ait olan Eflak'ta kain vakıf manastırlarının suret-i idaresi hakkında verilen nizam-ı cedide ve saireye dair cereyan eden masahebelerinden bahis Rum patriğinden. a.g.y.tt			

- Tarih: 10/B /1257 Dosya No:44 Gömlek No:2669 Fon Kodu: C..ADL.
(Hicrî)

Eflak'ta bulunan zabt ve idaresi ötedenberi rum patriği ile Tur-i Sina piskoposu ve Aynaroz vekillerine mahlul olan manastırlarla bunlara vakıf emlak ve varidatın vaktinde bu tarafa gönderilmesi hakkında Eflak Voyvodası Aleksandri Keyga'ya yazılan ferman. g.tt

➤ Tarih: 09/M /1274 (Hicrî)	Dosya No:204	Gömlek No:57	Fon Kodu: HR.MKT.
İstanbul, Şam, Kudüs patriklikleri ile Aynaroz ve Tur-i Sina'ya vakfedilmiş olan Eflak'daki manastırlar emlakının müzayede ve ilzamu hakkında müşkilat olduğundan emlakın gerek hasılatı ve gerek idaresi hakkında tarafların rızası sağlanıncaya kadar eski usullerine müdahale olunmaması.			

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

➤ Tarih: 29/Ş /1315 (Hicrî)	Dosya No:1072	Gömlek No:80389	Fon Kodu: BEO
Aynaroz'da bulunan "Helendar" manastırına azimet eden ve bu manastırı Sırp krallarının inşa ettiğini beyan eyleyerek idaresini üzerine almak isteyen "Savaşanar" adlı Sırp piskoposa dair. (Selanik; 78099)			

➤ Tarih: 18/M /1318 (Hicrî)	Dosya No:2346	Gömlek No:71	Fon Kodu: DH.MKT.
Aynaroz'daki Helendar Manastırı'na gönderilen bandıranın duvara da asılmaması gerektiği; Bulgarların idaresinde olan bu manastıra Sırb taraflarının sayısını artırmak için yüklü bir parayla üç Sırb papazın gittiği bildirildiğinden ne yapılması gerektiğinin sorulduğu.			

➤ Tarih: 29/Z /1325 (Hicrî)	Dosya No:56	Gömlek No:5536	Fon Kodu: TFR.I..AS..
Bir takım Rum eşkiya çetelerinin Aynaroz'da Senpol ve Gınagorit manastırlarıyla Sent Aneskiti civarında ne suretle sahile çıkmakta ve oralardan memlekete girmekte olduklarından bahisle kuvvetin artırılması ve muktadir bir zabitin idaresine verilmesine dair Müşiriyete yazı.			
➤ Tarih: 15/Z /1305 (Hicrî)	Dosya No:100	Gömlek No:86	Fon Kodu: MF.MKT.

Aynaroz'daki Rus Manastırlarından Rosko Manastırı'nda bulunduğu bildirilen eski eserler ile muzır kitapların teftişı için gönderilecek memura verilecek talimatın Babiâlice kararlaştırılması.

➤ Tarih: 03/Ca/1306 (Hicrî)	Dosya No:1581	Gömlek No:80	Fon Kodu: DH.MKT.
--------------------------------	---------------	--------------	-------------------

Aynaroz manastırlarına iane toplamak için Dersaadet'te Rusça basılıp Senayidi tarafından Aynaroz'da Petraki'ye gönderilirken Galata Gümrüğü'nde ele geçirilen iane biletlerinden birer numunenin Ticaret ve Nafia Nezareti'ne irsali.

➤ Tarih: 26/Ra/1307 (Hicrî)	Dosya No:1675	Gömlek No:113	Fon Kodu: DH.MKT.
--------------------------------	---------------	---------------	-------------------

Rusya'da yardım toplamak maksadıyla Aynaroz Rum manastırları rahipleri tarafından Dersaadet'te tanzim edilen "Muin" başlıklı evrakın mühürlenmek üzere Aynaroz'a gönderilmesine mani olunmaması.

➤ Tarih: 06/S /1307 (Hicrî)	Dosya No:1662	Gömlek No:69	Fon Kodu: DH.MKT.
--------------------------------	---------------	--------------	-------------------

Aynaroz Rus Manastırları rahiblerinin iane toplamak üzere Rus Postalarıyla Rusya'ya gönderdikleri biletlerin eskisi gibi Osmanlı postalarıyla nakli halinde varidatça büyük fayda sağlayacağı.

➤ Tarih: 29/B /1314 (Hicrî)	Dosya No:2078	Gömlek No:77	Fon Kodu: DH.MKT.
--------------------------------	---------------	--------------	-------------------

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

Gerek ecnebi devletlerden gelenlerden gerekse Osmanlı tabiiyyetinden olan ve Aynaroz manastırlarında keşiş olarak ikamet edenlere tezkire-i Osmaniye verilmesi.

➤ Tarih: 01/M /1323 (Hicrî)	Dosya No:2521	Gömlek No:189020	Fon Kodu: BEO
--------------------------------	---------------	------------------	---------------

Aynaroz manastırlarına mensup Rusyalı üç rahibin Kudüs'e bağlı Ayn Fara mevkii civarındaki kadim manastır mahallini hile ile kendilerinden biri namına teferruğ ederek bazı inşaata mübaşeret eyledikleri. (Hariciye)

➤ Tarih: 14/M /1323 (Hicrî)	Dosya No:2531	Gömlek No:189796	Fon Kodu: BEO
--------------------------------	---------------	------------------	---------------

Aynaroz manastırlarına mensup Rusyalı üç rahibin Kudüs'e tabi Ayn-ı Fara mevkii civarındaki kadim manastır mahallini bit-teferruğ bazı inşaata mübaşeret eyledikleri. (Dahiliye; 184225)

➤ Tarih: 17/N /1323 (Hicrî)	Dosya No:88	Gömlek No:8771	Fon Kodu: TFR.I..SL..
--------------------------------	-------------	----------------	-----------------------

Aynaroz'daki Rus Manastırları rahipleri hakkında, nüfus tahriri esnasında cereyan eden muameleye dair Selanik Nüfus Nezareti'nin yazısı.

➤ Tarih: 24/Ra/1326 (Hicrî)	Dosya No:3301	Gömlek No:247565	Fon Kodu: BEO
--------------------------------	---------------	------------------	---------------

Aynaroz'daki Rus manastırlarına vuku bulan tecavüzatın engellenmesi ve katl olunan rahibin hakkındaki muamelatın tesrii. (Rumeli Müfettişliği; 245789) Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz manastırlarına mensup Rusyalı rahiblerin Kudüs'e bağlı Ayn Fara civarında Poyot adına satın aldıkları arazinin yanındaki mağaraların mukaddes olduğu gibi manastır yapmak niyetinde oldukları ve engellenmeleri gerektiğini belirten Kudüs Rum Patrikliği'nin talebi üzerine gerekenin yapılması.

➤ Tarih: 28/C /1226 (Hicrî) Dosya No:44 Gömlek No:2654 Fon Kodu: C..ADL.

Selanik'te Aya Anastasya Manastırı keşişlerinden Yakodis ve Risaryun nam keşişlerin de manastır hasılatını yutmalarından dolayı Aynaroz adasında kalebent edilmeleri hakkında İstanbul Rum Patriği tarafından verilen arzuhal.

➤ Tarih:	Dosya No:	Gömlek No:930	Fon Kodu: A.{DVN.KLS.d...
Aynaroz'da bulunan manastırlara tabi olup manastırların dahil ve haricindeki ev, dükkan, kilise, değirmen vs.nin keyfiyetini gösterir defter. Bit.tr.a.g.y.tt.			
➤ Tarih: 04/N /1209 (Hicrî)	Dosya No:84	Gömlek No:5042	Fon Kodu: C..ADL.
Aynaroz Adası'ndaki rum manastırlarının İstanbul patriğine tabi olmayarak müstakilen idaresi bir çok mahaziri dai olacağından rahiblerinin istidalarının isaf olamayacağı ve mezkur manastırların İstanbul patrikliğine tabi bulunduğu hakkında Selanik kadısına ve Aynaroz naibine hüküm.			
➤ Tarih: 09/M /1274 (Hicrî)	Dosya No:204	Gömlek No:57	Fon Kodu: HR.MKT.
İstanbul, Şam, Kudüs patriklikleri ile Aynaroz ve Tur-i Sina'ya vakfedilmiş olan Eflak'daki manastırlar emlakının müzayede ve ilzamu hakkında müşkilat olduğundan emlakın gerek hasılatı ve gerek idaresi hakkında tarafların rızası sağlanıncaya kadar eski usullerine müdahale olunmaması.			
➤ Tarih: 12/M /1307 (Hicrî)	Dosya No:1655	Gömlek No:7	Fon Kodu: DH.MKT.

Aynaroz'daki Rus Manastırı rahiblerinin, Aynaroz'a Osmanlı postalarıyla göndermek istedikleri evrakın imrarına Rüsumat Emaneti'nce karşı çıkılması üzerine Telgraf ve Posta Nezareti'nin söz konusu yasağın devamı halinde bunların başka postalarla yollanacağı, posta idaresinin aylık yirmibeşbin kuruştan fazla zarar edeceği yönündeki itirazıyla ilgili açıklama istenilmesi.

Bibliyografya

- “Asırlardan Beri Kadın Yüzü Görmeyen Bir Yer: Aynaroz’da Papazlar Nasıl Yaşarlar”, Resimli Ay, C.2, S.9, İstanbul, Teşrin-i evvel 1341, ss.24–25.
- Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Cilt: 8, Hazırlata: Seyit Ali Karaman vd., YKY, İstanbul 2003. George Henry Townsend, A Manual of Dates: a Dictionary of Reference, Frederick Warne&Co., London 1867
- G.W. Samson, Elements of Art Criticism, Philadelphia 1967.
- İlber Ortaylı, İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı, İletişim Yayınları, İstanbul 2006
- Meral Metin, XIX. YY.da Osmanlı Devleti’nde Aynaroz Adası, Aynaroz Ruhbanları ve Rum İsyanları, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Kayseri 2010.
- Musa Kazım, “Aynaroz’un Tarihçesi”, Tarihi Osmanî Encümeni Mecmuası, Cilt 4, 19.Cüz, 1 Nisan 1339, ss.1194–1199.
- BALCI, Mustafa Selanik Düştü, Selanik’in Kaybediliş Öyküsü, Kesit Yayınları, İstanbul 2010.
- PIERCE,M. ;The Cottage Cyclopedia of History and Biography, Case Lockwood&Brainard , Hartford, Cann, Chicago 1969.
- KAYA, Önder Tarihin Gör Dediği, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2006.
- EYİCE,Semavi “Aynaroz”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA), C.4, İstanbul 1991, ss.267–269.
- SOFRONİ,,Vraça’lı ; Osmanlı’da Bir Papaz, Günahkâr Sofroni’nin Çileli Hayat Hikâyesi 1739–1813, Kitap Yayınevi, İstanbul 2003

- 6 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ (972/1564–1565) (1995), C. I, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı (BOA), Ankara.
- AKMAN, Mehmet (2002), “Kilise”, DİA, C. 26, Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara, s. 16-18. ALKAN, Mustafa (2009), “Azınlık Vakıfları (Tarihi Arkaplanı, Hukuki Yapısı ve İç Analizi)”, Akademik Dergi, C. 2, S. 4, (Yaz), s. 93-111.
- BOA, HAT, No. 776/36409-F, tt. 29 Zilhicce 1250 (tt. 28 Nisan 1835). BOA, Hatt-ı Hümayûn (HAT), No.1006/42212-A, tt. 29 Zilhicce 1246 (10 Haziran 1831).
- BOZKURT, Gülnihal (1996), Alman-İngiliz Belgelerinin ve Siyasî Gelişmelerin Işığında Gayrimüslim Osmanlı Vatandaşlarının Hukukî Durumu (1839-1914), TTK., Ankara.
- DELİLBAŞI, Melek (1987), “Selânik ve Yanya’da Osmanlı Egemenliğinin Kurulması”, Belleten, C. LI, S. 199, s. 75-101.
- DÜZDAĞ, M. Ertuğrul (1998), Şeyhülislâm Ebu’s-Su’ud Efendi’nin Fetvalarına Göre Kanunî Devrinde Osmanlı Hayatı: Fetâvâ-yı Ebussu’ud Efendi, İstanbul.
- GRADEVA, Rossitsa (1994), “Ottoman Policy towards Christian Church Buildings”, Etudes Balkaniques, No. 4, s./pp. 15-36.
- KENANOĞLU, Macit (2004), Osmanlı Millet Sistemi: Mit ve Gerçek, Klasik Yay., İstanbul. Osmanlı Hâkimiyetinde Aynoroz Yarımadası’ndaki Kilise ve Manastırlar 234 “Journal of Politics, Economics and Management, 2016, Year:4, Volume:4, Issue:2
- KERMELİ, Eugene (2010), “Ebu’s-Suud’a Göre Kilise Vakıfları, Osmanlı Hukukundaki Teori ve Pratiği”, (Çev. Ö. Özcan), VD, S. 34, Aralık), s. 165-175.
- KERMELİ, Eugenia (1995), The Confiscation of Monastic Properties by Selim II 1568-1570, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Manchester.
- KILIÇ, Muharrem (2009), “Osmanlı Fetvâ Literatüründe Gayrimüslimlere Tanınan Din ve İbadet Özgürlüğü Fetâvâ-yı Ali Efendi Örnekleme”, İslâm Hukuku Araştırmaları Dergisi, S. 13, s. 63-82.
- KİEL, Machiel (2000), Bulgaristan’da Osmanlı Dönemi Kentsel Gelişimi ve Mimari Anıtlar, (Çev. İlknur Kolay), Kültür Bakanlığı, Ankara.
- KİEL, Machiel, “Selanik”, DİA, C. 36, s. 352-357.
- KİEL, Maciel (1985), Art and Society of Bulgaria in the Turkish Period, Assen/Maastricht, Van Gorcum.

- KOYUNCU, Aşkın (2014), “Osmanlı Devleti’nde Kilise ve Havra Politikasına Yeni Bir Bakış: Çanakkale Örneği”, Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı, Yıl: 12, S. 16, (Bahar), s. 35-88.
- KOYUNCU, Nuran (2014), Osmanlı Devleti’nde Gayrimüslimlerin Din ve Vicdan Hürriyetleri Bağlamında Mâbedlerin Hukuki Statüsü, Adalet Yay., Ankara.
- OSTROGORSKY, Georg (1986), Bizans Devleti Tarihi, (Türkçeye Çeviren: Fikret Işıltan), TTK, Ankara.
- V. TURGUT Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 2016, Yıl: 4, Cilt: 4, Sayı: 2 235
- TURAN, Osman (1980), Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi, II, 6. Basım, İstanbul.
- ÜNVER, A. Süheyl (1992), “Selanik’teki Yüz Eserimiz Hakkında”, İstanbul Ün. Güney-Doğu Avrupa Araşt. Dergisi, I, İstanbul, s. 257-260.
- J. Philipp Fallmerayer, “Hagion-Oros oder der Heiligi Berg Athos 1-2”, Fragmente aus dem Orient, Stuttgart 1845, II, 1-140.
- Musa Kâzım, “Aynaroz Tarihçesi”, TOEM, IV/19 (1329), s. 1194-1199.
- H. Brockhaus, Die Kunst in den Athos Klöstern, Leipzig 1924.
- F. W. Hasluck, Athos and its Monasteries, London 1924.
- F. Perilla, La Mont Athos, Paris 1927.
- F. Spunda, Der Helige Berg Athos, Leipzig 1928.
- F. Dölger, Mönchsland Athos, München 1943.
- J. Lacarrière, Mont Athos, Paris 1954.
- Soloviev, “Histoire du Monastère Russe au Mont-Athos”, Byzantion, VIII, Bruxelles 1933, s. 213-238 (Osmanlı idaresinde Rus manastırı).
- P. Lemerle, “À propos de la fondation du monastère de Koutloumous: un faux chrysobulle d’Alexis III, empereur de Trébizonde”, Bulletin de correspondance hellénique, sy. 58, Paris 1934, s. 221-234.
- P. Wittek–a.mlf. “Recherches sur l’histoire et le statut des monastères athonites sous la domination turques I”, Archives d’histoire du droit oriental, III, Bruxelles 1947, s. 383-443.

- Louisos L. Louisidis, “Koutlounmoussion-Koutlounmoussi [On the Origin of the Name of the Monastery on Mount Athos”, *Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher*, XVII, Athen 1944, s. 53-60.
- EYİCE, Semavi; “Yunanistan’da Türk Mimarî Eserleri”, *TM*, XII (1955), s. 211-212.
- J. Carswell, “Pottery and Tiles on Mount Athos”, *Ars Orientalis*, VI, Washington 1966, s. 77-90.
- H. Lowry, “A note on the Population and Staus of the Athonite Monasteries under Ottoman Rule (ca. 1520)”, *TAnz.*, sy. 73 (1981), s. 115-135 (Aynaroz manastırlarının Osmanlı devrindeki nüfusuna dair olan bu makale geniş bir polemige yol açmıştır, aş.bk.).
- E. A. Zachariadou, *Ottoman Documents from the Archives of Dionysiou (Mount Athos), Romania and the Turks*, Cambridge 1985.
- N. Beldiceanu, “A Propos de deux registres Ottomans de recensement des monastères du Mont Athos”, *Byzantion*, LII, Bruxelles 1982, s. 496-499.
- a.mlf., “II-A propos des registres de recensement ottomans TT 70 et TT 403”, a.e., LV (1985), s. 409-412.
- H. Lowry, “Polemique a propos d’un compte-rendu paru dans Byzantion, I. Response”, “III-The Last Word?”, a.e., LV (1985), s. 403-408, 413-414.
- M. Balivet, “Deux Monastères byzantins fondés par des Turcs: Koutlounmoussiou/Kutulmuş et Dourachani/Turahan”, *Osm.Ar.*, sy. 5 (1986), s. 51-64.
- Centre, UNESCO World Heritage. “Mount Athos”. UNESCO World Heritage Centre. Erişim 08 Haziran 2023. <https://whc.unesco.org/en/list/454/>
- TEMİZER, Abidin. “Kadınsız Şehir Aynaroz: Tarih, Mekân Ve Yaşam”. *Studies of the Ottomon Domain* 2/2 (28 Şubat 2012),1-1. <https://doi.org/10.19039/sotod.2012214130>
- TDV İslâm Ansiklopedisi. “AYNARÖZ”. Erişim 08 Haziran 2023. <https://islamansiklopedisi.org.tr/aynaroz>
- “Mount Athos | Monastic Community, Greece | Britannica”. Erişim 08 Haziran 2023. <https://www.britannica.com/place/Mount-Athos>
- “Mount Athos - New World Encyclopedia”. Erişim 08 Haziran 2023. https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Mount_Athos

Osmanlı'da Bir Dini Hoşgörü ve Demokrasi Örneği: Aynaroz Manastırları

- “Mount Athos - World History Encyclopedia”. Erişim 08 Haziran 2023.
https://www.worldhistory.org/Mount_Athos/
- Centre, UNESCO World Heritage. “Mount Athos”. UNESCO World Heritage Centre. Erişim 08 Haziran 2023. <https://whc.unesco.org/en/list/454/>
- TDV İslâm Ansiklopedisi. “AYNARÖZ”. Erişim 08 Haziran 2023.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/aynaroz>
- Kur'an-ıkerim Meali, Prof. Dr. Suat Yıldırım
- YILDIZ, Muharrem “*Dinler Tarihi Yönüyle Şeyhülislam Ebussuud Efendi*” s. 50, Journal of Quranic Studies and Modern Science (JQSMS) 2022, Volume 4, Issue 6, p. 19-63.

İNTERNETTEN KAYNAKLAR

- https://www.bbc.com/turkce/haberler/2016/05/160527_kadinsiz_ada2 (e.t:23.2.2024)
- <https://www.ensonhaber.com/tarih-haberleri/yunanistandaki-manastirda-osmanlinin-ilk-donemlerine-isik-tutan-belgeler-bulundu>:e.t:08.01.2024)
- ACAR Özgen Gazeteci- Yazar, <https://www.antikalar.com/bin-yillik-manastirlarda-osmanli-sanat-ve-belgeleri>, e.t:09.01.2024 ; Fotograflar gazeteci Özgen Acar'a aittir. E.t:09.01.2024
- <https://www.evenizelos.gr/speeches/conferences-events/407-conferencespeech2016/5502-2016-12-08-11-45-26.html> (04.04.2017).
- <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/farelerle-basa-cikamayinca-aynaroz-disi-kedi-aldilar-38535014> (e.t: 23.02.2024)
- DİKMEN Raziye Betül; <https://www.ilimge.com/ruhsal-buyunun-ilahi-yarimadasi-athos>; e.t: 08.01.2024.
- ACAR Özgen; Gazeteci- Yazar, <https://www.antikalar.com/bin-yillik-manastirlarda-osmanli-sanat-ve-belgeleri>, (e.t:09.01.2024)
- <https://www.ensonhaber.com/tarih-haberleri/yunanistandaki-manastirda-osmanlinin-ilk-donemlerine-isik-tutan-belgeler-bulundu>:e.t:08.01.2024)
- BATUR Nur / ATİNA Hürriyet Gazetesi, 26.01.2003.
<https://www.hurriyet.com.tr/gundem/farelerle-basa-cikamayinca-aynaroz-disi-kedi-aldilar-38535014> (e.t: 23.02.2024)

- <https://www.evenizelos.gr/speeches/conferences-events/407-conferencespeech2016/5502-2016-12-08-11-45-26.html> (04.04.2017).
- CAN Eyup; Aynaroz, “; <https://hyetert.org/2003/04/14/zaman-bu-adada-yasayanlar-irakta-savas-oldugunu-bilmiyor/> (e.t: 08.01.2024)
- <https://www.ensonhaber.com/tarih-haberleri/yunanistandaki-manastirda-osmanlinin-ilk-donemlerine-isik-tutan-belgeler-bulundu>:e.t:08.01.2024)
- “Mount Athos - New World Encyclopedia”. Erişim 08 Haziran 2023.
https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Mount_Athos
- “Mount Athos - World History Encyclopedia”. Erişim 08 Haziran 2023.
https://www.worldhistory.org/Mount_Athos/
- “Mount Athos | Monastic Community, Greece | Britannica”. Erişim 08 Haziran 2023.
<https://www.britannica.com/place/Mount-Athos>